ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

Історія

«Наша зелена Буковина одягнула святковий одяг»

СТОР. 4—7

Репортер

Понад двадцять тисяч гостей приїхали на найбільший лемківський фестиваль

СТОР. 8

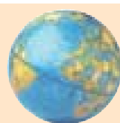
Витоки

«Калос Лимен» — прекрасна гавань

СТОР. 9

№ 147 (4897) ВІВТОРОК, 10 СЕРПНЯ 2010 РОКУ WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

Жінки йтимуть на пенсію пізніше, а газ подорожчає

Влада України 2010 році повинна почати процедуру збільшення пенсійного віку для жінок до 60 років. Це передбачає програма співробітництва України з МВФ, повідомляється в меморандумі між Кабміном і фондом, опублікованому на офіційному сайті представництва МВФ в Україні. Щорічно пенсійний вік для жінок має збільшуватися на півроку. Крім того, до наступного року планується змінити базу нарахування пенсій, передбачивши їх додаткове збільшення на 1 відсоток за кожний рік, відпрацьований понад певний строк. Для жінок — 20 років, для чоловіків — 25.

***

Україна має намір підвищити ціни на газ для населення ще на 50% з квітня 2011 року, йдеться в меморандумі української влади Міжнародному валютному фонду, **розміщеному на сайті МВФ.**

Під завалом залишилися троє гірників

Унаслідок аварії на шахті імені Рум'янцева в Горлівці троє гірників опинилися під завалом. Тіла двох із них знайдено без ознак життя, пошуки ще одного робітника тривають. До пошуково-рятувальних робіт залучено п'ять відділень гірничорятувальних загонів. За попередньою інформацією, на горизонті 1090 метрів обвалилася покрівля. У цей час під землею працювали 122 робітники, з них вісім — на аварійній ділянці. П'ятеро гірників самостійно піднялися на поверхню, троє залишилися під завалом, **повідомляє наш власний кореспондент у Донецькій області Ліна КУЦ.**

Ціни на зерно ростуть як на дріжджах

ТЕНДЕНЦІЇ

Не встигли ще завершитися жнива на Івано-Франківщині, а зокрема в Городенківському районі, як інформація про зменшення кількості намолоченого порівняно з минулим роком уже істотно вплинула на ціни. Споживачі відчули підвищення вартості зерна одразу: в суботу, 7 серпня, на місцевому ринку за п'ятдесятикілограмовий мішок вівса правили сімдесят гривень, пшениці — вісімдесят, а ячменю — до дев'яноста. Попит явно перевищував пропозицію, бо на десяту годину ранку заїжджі підприємці, аж із Вінниччини, вже все спродали. За такий само мішок борошна вищого гатунку треба було викласти 140 гривень — і люди купували! У той день на ринку чомусь не було продавців із місцевих товаровиробників.

СТОР. 12

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА (з архіву «Голосу України»).

Я ВАМ ПИШУ...

Коли ж звучатиме українська?

Перед президентськими виборами ми бачили багато білбордів з обіцянками почути всіх. Люди з надією почали писати про наболіле, а також указувати на помилки влади. Та все даремно, бо листи повертаються тому, на кого скаржились.

Я вже не раз писала, що на сході та півдні України майже не продають у кіосках україномовних газет, особливо центральних. Дуже мало телепередач, які транслювалися б державною мовою.

А також у транспорті не оголошують зупинки українською. Але ж в електротранспорті існують магнітофонні записи оголошення зупинок, і, на мою думку, можна було б кожну зупинку оголошувати двома мовами. Адже це культура обслуговування пасажирів!

Людмила НАДІЄВА.

Одеса.

ПОДІЇ

Стовпчики термометрів опускатися не збираються

Принаймні не обіцяють цього ні вітчизняні, ні зарубіжні синоптики. Ще мінімум два тижні протримається аномальна для нашого регіону спека. Триваліший прогноз технічно неможливий. Добре, що хоч бурі з ураганними вітрами і зливами, що роздирають Європу, до нас не дістануться, заспокоюють у Гідрометцентрі. Їх не пустить потужний антициклон, що влаштувався на території нашої країни і спричиняє пожежі.

Міліціонери несуть посилену службу

У зв'язку з високою пожежною небезпекою особовий склад ГУ МВС у Дніпропетровській області переведено на посилений варіант несення служби. Щодоби на чергування заступають 1100 працівників міліції та військовослужбовців внутрішніх військ. Створено спеціальний штаб, який координує їхню діяльність, аналізує інформацію про пожежну небезпеку та коригує розстановку сил та засобів.

ПРОДОВЖЕННЯ НА 11-Й СТОР.

Зупинено безкоштовне оформлення актів на землю

Як повідомила прес-служба Рівненської облдержадміністрації, в області зупинено безкоштовне оформлення та видачу державних актів на землю. Це зумовлено тим, що не затверджено порядок використання коштів зі стабілізаційного фонду для виконання цих робіт. Торік територіальними органами Держкомзему в області зареєстровано понад 80 тисяч заяв на безкоштовне оформлення та видачу державних актів на право власності на земельні ділянки. Укладено 72,1 тисячі договорів на виготовлення технічної документації та державних актів. Станом на 1 липня цього року за укладеними в 2009 році договорами виготовлено 26,5 тисячі технічних документацій, **повідомляє наш власний кореспондент у Рівненській області Олександра ЮРКОВА.**

КОРОТКО

■ «Надра-банк» закінчив реструктуризацію зовнішньої заборгованості на суму близько 877 мільйонів гривень, **повідомляє прес-служба банку.**

■ «Марш життя» пам'яті жертв холокосту пройшов у Миколаєві **(Укрінформ).**

■ У Дніпропетровську в житловому будинку стався вибух, спричинений хімічними дослідами, які проводив мешканець однієї з квартир. Жертв та потерпілих немає, **повідомляє наш власкор Тетяна КОЛЯДИНСЬКА.**

■ У селі Гришівка Борзнянського району Чернігівської області єпископ Ніжинський і Прилуцький Іриней освятив щойно зведену церкву на честь святителя Миколая, **повідомляє наш власкор Сергій ПАВЛЕНКО.**

В Україні в липні грошова маса збільшилась на 3,4%, монетарна база — на 1,9%

ПАРТІЙНІ РЯДКИ

У херсонських комуністів новий лідер

Після 20 років керівництва обласною організацією Компартії херсонські комуністи змінили лідера. Сімдесятирічний Георгій Найда поступився кріслом Анатолію Тарановському, який до обрання очолював організацію КПУ в Новотроїцькому районі.

Безумовно, з іменем Георгія Найди пов'язано багато чого в історії Херсона. Він став останнім першим секретарем міськкому партії перед завершенням епохи «розвинутого соціалізму», а після заборони діяльності Компартії, маючи диплом морського інженера, пішов працювати докером у порт. З 1994 по 1998 рр. був обраний депутатом Верховної Ради по Суворовському округу міста Херсона за висуванням від Компартії. Відомий сміливими критичними оцінками, Георгій Найда не раз ставав опонентом діючої влади, чим, безперечно, викликав симпатію своїх прибічників і дратував адмінсистему. У 2002-му, коли Георгій Іванович балотувався на посаду міського голови, побоюючись, що херсонці оберуть авторитетного комуніста, діюча влада доклала всіх зусиль, щоби цього не сталося. У бюлетені кандидатів на посаду херсонського голови було внесено нікому не відомого кочегара з Києва на прізвище Найда. В Херсоні він навіть не з'явився, але, маючи ім'я Анатолій, згідно з алфавітом, кочегар опинився у бюлетені попереду Георгія Найди.

Кажуть, тоді кількість голосів, відданих обом Найдам, та кількість бюлетенів, визнаних недійсними через закреслені «галочки» проти одного з Найд та поставлені проти іншого, перевищила голоси обраного кандидата.

Нинішній очільник комуністів Анатолій Тарановський свого часу став відомий тим, що Новотроїцька районна організація виступила проти того, щоб до збирання відомостей про Голодомор залучали місцевих учнів, мотивуючи, що «це калічить свідомість дітей».

Олена БРУСИЛОВА.

Херсон.

СПІВЧУТТЯ

Верховна Рада України з глибоким сумом сповіщає про смерть депутата Верховної Ради Української РСР восьмого—одинадцятого скликань, колишнього заступника Голови Президії Верховної Ради Української РСР **БАХТІНА Юрія Георгійовича** і висловлює щирі співчуття рідним та близьким покійного.

Пішла з життя чудова, високопорядна людина з красивою душею та багатим життєвим досвідом, яка всі свої сили, талант, енергію — блискучого управлінця, парламентарія, державного діяча — поклала на самовіддане служіння Вітчизні.

Світла пам'ять про Юрія Георгійовича Бахтіна назавжди збережеться в наших вдячних серцях.

Голова Верховної Ради України Володимир ЛИТВИН.

Перший заступник Голови Верховної Ради України Адам МАРТИНЮК.

Заступник Голови Верховної Ради України Микола ТОМЕНКО.

Керівник апарату Верховної Ради України Валентин ЗАЙЧУК.

Депутатська фракція Партії регіонів у Верховній Раді України висловлює глибоке співчуття народному депутату України Боярчуку Олексію Валерійовичу у зв'язку із непоправною втратою — смертю батька,

БОЯРЧУКА Валерія Тимофійовича.

Гірко усвідомлювати, що дорога і близька людина з великим серцем і чуйною душею відійшла у вічність.

Його передчасна смерть стала тяжким ударом для родини та друзів.

Члени депутатської фракції Партії регіонів щиро розділяють біль втрати зі своїм колегою.

Світла пам'ять про Валерія Тимофійовича назавжди залишиться у наших серцях.

З глибоким співчуттям, депутатська фракція Партії регіонів у Верховній Раді України.

Чернівецька область відсвяткувала 70 років від дня заснування

Минулої суботи для участі у святкуванні 70–річчя від дня заснування Чернівецької області на Буковину прибув Прем'єр–міністр України Микола Азаров. Глава уряду взяв участь в урочистих зборах, що відбулися у мармуровій залі Чернівецького національного університету, де вручив державні нагороди кращим представникам краю.

Фото Олега МАРКЕВИЧА (Укрінформ).

Прем'єр-міністр України Микола Азаров спілкується з жителями Чернівців під час робочої поїздки на Буковину з нагоди святкування 70-ї річниці утворення області.

Під час святкових зборів глава уряду, зокрема, зазначив, що навіть у цей святковий день не може не згадати біду, яка спіткала мешканців Буковини нещодавно і рани від якої доведеться загоювати ще довго. Йдеться про стихійне лихо, від якого постраждала область наприкінці червня цього року. «Які уроки цьогорічної повені? Ми знову констатуємо: руйнівних наслідків стихійного лиха значною мірою можна було б уникнути. Фаховий аналіз свідчить про системні прорахунки в роботі із захисту від стихії, допущені у попередні роки», — зазначив Микола Азаров. А тому на далеку перспективу з метою забезпечення мешканцям та інфраструктурним об'єктам надійного захисту від паводків уряд розробляє комплексну державну програму запобігання руйнівним наслідкам стихійних лих.

За словами Миколи Азарова, у програмі будуть максимально враховані проблеми і особливості Чернівецької області. «Ви знаєте, що держава виділила кошти на ліквідацію наслідків стихійного лиха, мало того — ми профінансуємо і введемо в експлуатацію ті об'єкти, які не були відновлені після повені 2008 року нашими попередниками. Люди мають знати: ми не залишимо їх наодинці з їх бідою», — запевнив прем'єр-міністр України Микола Азаров.

Спілкуючись з представниками центральних та місцевих ЗМІ, глава уряду зазначив, що 70-річчя Чернівецької області — це свято всієї України. «Відзначаючи ювілей невід'ємної частини нашої держави, головне, що хочу підкреслити, — це те, що кордони України були, є і будуть недоторканними», — заявив Микола Азаров після урочистого засідання із нагоди святкування дня утворення Чернівецької області. Крім того, глава уряду зазначив, що виконання рішення Президента, Ради національної безпеки і оборони України та відповідних доручень уряду щодо запобігання пожеж в області організовано на високому рівні. Незважаючи на аномальну спеку, в області не сталося жодної пожежі. І третє, на що звернув увагу Прем'єр-міністр, — абсолютно всі сім'ї, будинки яких постраждали під час повеней і зсувів, восени повинні мати дах над головою. Микола Азаров доручив голові обласної державної адміністрації Михайлу Папієву взяти це питання під особистий контроль. Глава уряду наголосив, що всі необхідні кошти для будівництва будуть виділені вчасно.

Сергій СУЛИМА.

Податківці виграли 97 відсотків позовів, але не тішаться з цього

ОБГОВОРЮЄМО ЗАКОНОПРОЕКТ

На Дніпропетровщині до судів щороку надходять тисячі позовів як від платників податків, так і від органів податкової служби. У середньому на один позов припадає сума, що перевищує мільйон гривень. Переважна більшість конфліктів, вважають фахівці, виникає через неузгодженість норм законів та інших регуляторних актів.

Голова ради Дніпропетровського територіального відділення Асоціації платників податків України, кандидат економічних наук, заслужений економіст України Борис Навроцький переконаний:

— Причиною масових звернень до суду є саме недосконалість чинного законодавства, а не високий податковий тиск. Адже через бюджет в Україні перерозподіляється третина валового внутрішнього продукту — це далеко не найвищий показник, порівняно з іншими державами.

Перші спроби створити Податковий кодекс були ще в середині дев'яностих років. Однак цього не сталося, тому й маємо такі проблеми. Наприклад, до законів про податки на додану вартість та на прибуток підприємств (ці податки дають 65 відсотків надходжень до Державного бюджету України від області) внесено сотні поправок, а кількість підзаконних актів і полічити важко. Все дуже заплутано.

Не можна сказати, що проект Податкового кодексу, прийнятий Верховною Радою у першому читанні, цілковито прояснює ситуацію, — він викликав багато критики, але сам факт, що його почали розглядати і всенародно обговорювати, вже є позитивним. Філософія законопроекту зрозуміла: зниження ставок основних податків, з одного боку, і посилення контролю за їх сплатою — з другого.

Питання, пов'язані з проведенням перевірок, прописані у проекті кодексу детальніше, ніж у чинному законодавстві. Однак є нові норми, які вимагають уточнення. Зокрема, надання податківцям прав запрошувати платників податків або їх представників до податкових інспекцій для перевірки дотримання вимог податкового та іншого законодавства, а також право «обстежувати житло громадян або іншу власність фізичної особи (з письмового дозволу власника житла чи іншого володіння або за рішенням суду), якщо воно зазначене в реєстраційних документах як зареєстроване місцезнаходження платника податків або використовується таким платником для отримання доходів». Якщо не вказати підстави для згаданих запрошень і обстежень, можливі зловживання з боку податківців.

Голова державної податкової адміністрації у Дніпропетровській області, кандидат економічних наук, заслужений економіст України Сергій Шинкаренко підтримує керівника громадської організації, яка захищає права платників податків:

— Якщо кількість судових позовів поділити на кількість податкових інспекцій (в області їх 27) і на кількість робочих днів у році, то вийде один позов на інспекцію в день. Добре, що конфліктні ситуації вирішуються в судах, — це є ознакою правової держави, — але і кількість справ, і суми вже виходять за межі здорового глузду. Ми б мали тішитися з того, що виграємо 97 відсотків справ (як за кількістю, так і за сумами), але не тішимося, бо ні нам, ні платникам податків ця багатомісячна судова тяганина не потрібна — третину ВВП перерозподілити через бюджет можна набагато спокійніше.

Щодо оскарження рішень, то краще це робити шляхом подання апеляцій. Кількість скасованих повідомлень-рішень в останні роки коливається від 10 до 20 відсотків — цей показник у кілька разів вищий, ніж відсоток виграних платниками справ у судах. Отже, механізм апеляційного оскарження рішень є досить ефективним. У проекті Податкового кодексу передбачається заміна діючого нині триступінчастого механізму оскарження на двоступінчастий. Тобто, якщо зараз платник спочатку має оскаржувати рішення у тій інспекції, яка його прийняла, а лише потім звертатися до ДПА в області і до ДПА України, то, згідно з проектом, перша скарга подаватиметься відразу до обласної ДПА. Результатом впровадження цієї норми буде прискорення розгляду скарг. До речі, й зараз тривалість досудового оскарження рішень менша, ніж судового.

Критика, яка звучить на адресу нового проекту, значною мірою стосується збільшення повноважень податкових органів. Я вважаю, що принципово нового тут нічого немає, бо вже зараз податківці мають великі повноваження. Приміром, у складі служби є податкова міліція, співробітники якої мають такі само права, як і їхні колеги з Міністерства внутрішніх справ. У проекті ці повноваження лише конкретизовані. Наприклад, чітко сказано, що податкові органи мають право «проводити контрольні розрахункові операції до початку перевірки платника податків щодо дотримання ним порядку проведення готівкових розрахунків та застосування реєстраторів розрахункових операцій».

Для чого вводиться така норма? Щомісяця двадцять тисяч реєстраторів розрахункових операцій, які належать десяти тисячам суб'єктів господарювання Дніпропетровщини, фіксують понад 3,5 мільярда гривень. Відповідно ПДВ становить майже 600 мільйонів (шоста частина). Ця сума є еквівалентною місячним надходженням до місцевих бюджетів області. ПДВ, який платить кінцевий споживач, не відразу потрапляє до бюджету, а проходить довгий шлях (до речі, у проекті багато уваги приділено тому, щоб зробити його прозорішим).

Отож порушення законодавства під час розрахунків за готівку виявляє кожна із п'ятисот перевірок, які здійснюються щомісяця. Однак нині законодавчо не встановлений механізм їх проведення. Виявити порушення, тобто побачити, що продавець не провів операцію через касовий апарат і не видав чек, можна лише щось купивши у нього. Тому дискусії про те, мають чи не мають податківці право робити закупки, я вважаю безпідставними.

Є надія й на зменшення, з прийняттям нового кодексу, зловживань у податковій сфері. Лише цього року за матеріалами відділу внутрішньої безпеки при обласній ДПА порушено двадцять кримінальних справ стосовно податківців за різні службові злочини.

Записала Тетяна КОЛЯДИНСЬКА.

Збирання відомостей про Голодомор «калічить свідомість дітей»

На прилуцьких очисних спорудах загинули четверо людей

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

Жахлива трагедія сталася у Прилуках п'ятого серпня: на комунальному підприємстві «Прилукитепловодопостачання» загинули троє працівників: 24-річний Олександр Кекух, 31-річний Сергій Левченко та 44-річний Валерій Левчук. Ще один робітник, 55-річний Василь Лукаш, у вкрай тяжкому стані потрапив до реанімаційного відділення лікарні, отруївшись парами сірководню, і через день помер. Сиротами залишилися 19-літня донька та 16-літній син Валерія Левчука і 2-річний син Олександра Кекуха, дружина якого нині перебуває у відпустці з догляду за дитиною. У Сергія Левченка залишилася одна матипенсіонерка. Стала вдовою і 55-річна дружина Василя Лукаша.

Ці чоловіки проводили планові роботи з обслуговування електрообладнання у приймальному відділенні каналізаційної насосної станції. За однією з версій, одному з них стало зле в каналізаційному колодязі. Інші поспішили на допомогу, але спека та випари токсичної речовини далися взнаки: втративши свідомість, троє робітників пішли на дно колодязя. Четвертого від миттєвої смерті врятувала бригада «Прилукитепловодопостачання», що якраз прибула на об'єкт.

Рятувальні роботи тривали близько трьох годин, на місце надзвичайної події приїхали представники відповідних міських служб. Не зачепила трагедія лише міського голову Прилук Юрія Беркута: він не знайшов часу відвідати злощасне місце та поцікавитися долею постраждалих та їхніх сімей, а наступного дня взагалі поїхав з Прилук разом із директором КП «Прилукитепловодопостачання» Володимиром Назімом.

На відмінну від міського голови, котрому байдужі долі жителів очолюваного ним міста, народний депутат України від БЮТ Олег Ляшко вже зранку шостого серпня прибув до Прилук, щоб допомогти людям, підтримати їх у тяжкому горі. З цією метою депутати фракції «Батьківщина» у Прилуцькій міській раді ініціювали проведення позачергової сесії. Втім, фракція соціалістів (вихідцем з якої є прилуцький градоначальник Юрій Беркут) у повному складі не з'явилася на пленарне засідання (щоправда, одна її представниця, начальник відділу праці та соціального захисту населення міськради Ганна Малиш, зайшла до сесійної зали, та, певно, швидко втямивши, що й до чого, миттєво кудись зникла і більше не з'являлася). Дивною була й поведінка секретаря міської ради Володимира Папазова: він під усілякими приводами, посилаючись на різноманітні закони, відмовився вести сесію та ще й не зареєструвався для участі в ній, а згодом узагалі залишив сесійну залу.

Народний депутат щиро перейнявся долями постраждалих прилучан та гарантував їхнім родинам матеріальну підтримку: «Ми висловлюємо щирі співчуття сім'ям загиблих, адже одним із них є зовсім молодий, 24-річний хлопець, який ще навіть не встиг створити родину». Від імені благодійного фонду, який очолює народний депутат, сім'ям загиблих надано матеріальну допомогу в розмірі дві тисячі гривень на кожну сім'ю.

Крім того, обранець повідомив, що ініціюватиме звернення до Кабінету Міністрів про виділення з резервного фонду коштів на реконструкцію каналізаційних очисних споруд у місті Прилуки. «У вересні виповнюється 925 років від дня заснування Прилук, і ще в січні цього року Кабмін прийняв відповідне рішення, передбачив план заходів, у тому числі й по лінії житлово-комунального господарства. Але жодної копійки не виділено, нічого зроблено не було, і внаслідок цього ми маємо сьогодні цю трагедію», — сказав він.

Водночас парламентарій звернув увагу на те, що в день, коли було зініційовано позачергову сесію міської ради для обговорення цих питань, міський голова фактично втік із міста.

О. Ляшко пригадав також випадок, коли цьогорічної зими він за рахунок власних, а також спонсорських коштів придбав вагон солі, 300 тонн піску і завіз у місто. Але міський голова відмовився приймати цей подарунок для Прилук, щоб очистити міські вулиці від льоду і снігу.

Утім, незважаючи на спротив соціалістів та секретаря ради, позачергова сесія все-таки відбулася. У її роботі взяли участь 27 депутатів (при загальній кількості 50), а також депутат Чернігівської обласної ради Віктор Лабазов.

За ініціативи Олега Ляшка сесія ухвалила проект рішення, яким, зокрема, передбачається виділити з резервного фонду міського бюджету кошти на допомогу сім'ям постраждалих, звернутися до Кабінету Міністрів про виділення з резервного фонду коштів на реконструкцію насосної станції, а також до Генеральної прокуратури та МВС щодо неупередженого розслідування справи. Крім того, керівникам підприємств рекомендовано переглянути режим роботи для підлеглих та провести перевірку правил дотримання техніки безпеки праці. А також визнати незадовільною роботу міської влади та КП «Прилукитепловодопостачання».

Похорони загиблих прилучан відбулися того ж дня, шостого серпня. Але на жодному з них представників місцевої влади чи керівників підприємства «Прилукитепловодопостачання» так ніхто і не побачив.

Людмила СМИК.

Чернігівська область.

Фото Віктора КОПАЧЕВСЬКОГО.

На знімку: народний депутат України Олег Ляшко виступає на сесії Прилуцької міськради.

Чому закони друкуються українською мовою

Голова ліги офіцерів Криму Житнюк Іван Васильович із Сімферополя, який сприяє передплаті нашої газети, звернувся до редакції із запитанням: чому закони про вибори до місцевих рад та судоустрій і статус суддів надруковано в російськомовному варіанті газети українською мовою?

Цілком розуміючи бажання наших читачів вивчати прийняті в Україні закони рідною мовою, хотілося б відзначити, що відповідно до ч. 1 ст. 10 Закону від 28.10.1989 № 8312-XI «Про мови в Українській РСР» акти органів державної влади в Україні **приймаються українською мовою** і публікуються українською і російською мовами. Стаття 4 Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» встановлює, що в разі поширення офіційної інформації іншими мовами органи державної влади та органи місцевого самоврядування забезпечують автентичний переклад із державної мови на іншу мову, на якій поширюється ця інформація. **Засобам масової інформації забороняється самостійний переклад офіційної інформації з державної мови на іншу мову.**

З 1996 року переклад офіційних документів органів державної влади покладено на Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ». У разі несвоєчасного надходження від «Укрінформу» перекладу нормативно-правових актів, редакція газети «Голос України» забезпечує друк законів одночасно українською та російською мовами. Якщо до дня друку в газеті переклад закону не надійшов, цей нормативно-правовий акт друкується в російськомовному варіанті газети мовою, якою його було прийнято, — українською.

Отже, Верховна Рада України і редакція газети «Голос України» не мають повноважень щодо перекладу законів, самостійно здійснювати переклад офіційної інформації, до якої, зокрема, належать і нормативно-правові акти, редакції заборонено законом.

Сергій ДЕМСЬКИЙ,
заступник головного редактора.

Диплом про закінчення... дитячого садка

Чи готова дошкільна освіта до серйозних реформ?

ЗАКОН У ДІЇ

Після прийняття на початку липня Закону «Про внесення змін до законодавчих актів України з питань загальної середньої та дошкільної освіти» ні освітяни, ні влада на місцях, ні батьки з малюками, кого безпосередньо зачіпають нововведення, ще оговтатись не встигли, а вже за місяць в їхнє життя мають прийти серйозні зміни. Чи готові ми до них?

Знань багато не буває

У багатьох країнах давно стало звичним стандартом розпочинати навчання дітей не з п'яти років, а значно раніше. Нещодавно, спілкуючись із молодим політологом із Франції, дізналась, що його навчання, хоч і дещо специфічне, розпочалось у три роки — саме з такого віку він та його ровесники починають не просто розглядати малюнки у книжці, а вивчати напам'ять (!) Коран.

На можливе скептичне зауваження, що це ж, мовляв, у Франції, лише зазначу, що молодий чоловік — виходець із сенегальської родини. Та водночас європейська освіта дає змогу вдало поєднувати і традиційне релігійне виховання, і запровадження загальноосвітніх програм з дуже раннього віку.

Тож Україна аж ніяк не першопроходець на цьому шляху. Проблема лише в тому, що ми стали на нього якось похапливо. Відмінні обов'язкова дошкільна освіта з'явилась наче на противагу скасованій дванадцятирічці. Але так само, як не до кінця суспільство зрозуміло переваги чи недоліки останньої, так новий обов'язок здобути першу освіту в дитсадку залишається для багатьох доволі спірним. І суть проблеми зовсім не в тому, чи потрібні нам розумні діти. А насамперед у тому, де, кому і як їх навчати.

У чергу шикуйся

Уже першого вересня в українських дитсадках обов'язково повинні сісти за парти понад двісті тисяч дітей. На Хмельниччині ця цифра значно скромніша, але це зовсім не означає, що місця є для всіх.

Взнаки далась політика перебудовних часів, коли один за одним закривались відомчі садки, а їх приміщення швидко підхоплювали різні комерційні структури. Та й пізніше така розкіш, як утримування дитсадків, виявилась доступною далеко не всім. Тільки за останні десять років було законсервовано понад три десятки закладів. Тобто офіційно їх начебто і не закривали, але після стількох років простою вдихнути в них життя та ще й освітянські програми буде так непросто.

Пригадується, як довелось побувати в одному із дитсадків Ізяславського району, який саме пережив подібну «консервацію». Місцеве господарство зникло, приїжджих інвесторів такі клопоти не обходили, а в сільської ради — жодних фінансових можливостей для ремонту. Тільки якимись неймовірними стараннями, пошуками спонсорів, завдяки підтримці батьків та ентузіазму вихователів удалось відремонтувати кілька кімнат. Тепер охочих відвідувати садок хоч відбавляй. Але через те, що використовується лише половина приміщення, адже решта так і стоїть пусткою, бо не вистачило фінансових сил на його ремонт, завідувачці доводиться декому й відмовляти. Щоправда, стосується це наймнеших, для яких обов'язковою умовою прийому стало вміння самостійно тримати ложку та користуватись горщиком. П'ятиліткам, зрозуміло, тепер ніхто не відмовить. Але попри вимоги закону місця у цьому садочку, як і в сотнях інших, більше не стало. Тепер окремий клас для п'ятиліток — новий головний біль для завідувачів дитсадків.

Розуміючи, що із приміщеннями виникнуть проблеми, в управлінні освіти планують уже нинішнього навчального року відновити діяльність чотирьох садочків, наступного — ще п'яти, через рік — восьми. Але чи вдасться підкріпити ці плани фінансуванням?

До того ж ідеться лише про сільські дитсадки. У містах проблема набула не меншої гостроти. Якщо за норми сто дітей середня завантаженість груп у селах становить 87, то в містах — 126 осіб. Однак про будівництво нового дитсадка, скажімо, в обласному центрі, наразі й мови бути не може — немає грошей. Тому вже кілька років поспіль проблему розв'язують за рахунок створення додаткових груп у вже діючих закладах, котрі тепер нагадують казкову рукавичку, в якій живуть усі охочі.

Та до науки готуйся

Ще до прийняття відповідних поправок до закону область традиційно звітувала про стовідсоткову підготовку до школи дітей п'ятилітнього віку. Щоправда, думається, якість цієї підготовки була строката.

Тепер закон перекреслює цей різнобій і зобов'язує всіх п'ятиліток взятися за науку. Але ж поки що в області дитсадки офіційно відвідували 39 тисяч малюків, а це трохи більш як шістдесят відсотків від їх загальної кількості. Дехто з батьків, маючи проблеми зі здоров'ям дітей, свідомо уникав дошкільних закладів. А декому просто нікуди було ходити. Бо хоча в селах сьогодні діє майже шість з половиною сотень дитсадків, проте є вони далеко не в кожному.

Хмельниччина й досі не може розв'язати проблему малокомплектних сільських шкіл, за кількістю яких вона посідає одне з лідируючих місць у країні. З одного боку, їх дедалі важче утримувати, з другого — просто рука не піднімається позбавити село дуже часто чи не єдиного закладу, де ще жевріє громадське життя. Чи не єдиним виходом стало створення навчально-виховних комплексів, куди з'їжджаються школярі з навколишніх сіл. Але одна справа відправити туди десятикласника на шкільному автобусі (добре, якщо він є, бо довести цю програму до кінця, на жаль, так і не вдалось), і зовсім інша — п'ятирічного малюка. Одне слово, українська дошкільна освіта має свою специфіку, яка може стати серйозною перепоною на шляху до світових освітніх стандартів.

Зі старими кадрами — у новий клас?

До того ж не єдиною. Якщо закон передбачає нову якість освіти, то хтось її повинен дати. Однак ніяких суттєвих змін як у системі підготовки педагогічних кадрів, так і в їхньому повсякденному професійному житті, а головне — у фінансуванні, він не передбачає. Не хочу жодним чином принизити професійний рівень нинішніх педагогів, але чи не стаємо ми вкотре на ті самі граблі, намагаючись реформувати освітню систему, не змінюючи основу з основ — учителя.

Проблеми з кадрами в дошкільних закладах начебто й немає — там трудяться близько чотирьох з половиною тисяч педагогів. От тільки спеціалістів та магістрів серед них навіть у міських дитсадках лише трохи більш як половина, а в сільських — і третини не набереться.

Поки що зрозуміло одне: першого вересня п'ятиліток обов'язково повинні сісти за парти. Чи принесе диплом про закінчення дитячого садка суттєві зміни в якість української освіти, поки що ніхто сказати не береться. Але в тому, що проблем збільшиться, можна не сумніватись.

Ірина КОЗАК.

Хмельницький.

«Наша зелена Буковина одягнула святковий одяг»

До 70-річчя возз'єднання Північної Буковини та українських земель Бессарабії в єдиній Українській державі

ПОЧАТОК У № 146 (4896) ЗА СУБОТУ, 7 СЕРПНЯ 2010

У створенні та зміцненні органів Радянської влади на визволеній Буковині велику допомогу надали понад 160 досвідчених радянських працівників, надісланих сюди ЦК КП(б)У. Протягом перших шести місяців після визволення на керівну роботу в радах було висунуто 869 осіб з місцевого активу.

При комплектуванні місцевих радянських органів враховувалися інтереси всіх національностей. Зокрема, станом на 24 січня 1941 року до складу 333 сільрад було висунуто 2410 депутатів, з них 1677 українців, 218 — росіян, 214 — румунів, 199 — молдаван, 88 — євреїв, 14 — поляків. У складі рад (станом на 10 лютого 1941 року) працювали 1850 постійних комісій (земельні, шкільні, дорожні, охорони здоров'я, фінансові), до яких було залучено понад десять тисяч осіб з числа місцевого населення. «Побудована таким чином влада сприймалася як цілком народна», — справедливо зазначає академік В. Литвин у багатотомній монографії «Історія України. Новітній час (1914—2004)».

Зміцненню Радянської влади та її органів у визволеному краї, посиленню зв'язків Рад з найширшими масами трудівників міста і села сприяли вибори до Верховної Ради СРСР та Верховної Ради Української РСР, підготовка до яких розпочалася з 12 листопада 1940 року.

Понад 22 тисячі буковинців працювали під час підготовки і проведення виборів членами окружних і дільничних виборчих комісій, довіреними особами, агітаторами. В області було проведено 697 зборів з висування кандидатів у депутати до Верховних Рад СРСР і УРСР, в яких взяло участь 435 тисяч виборців. В обговоренні кандидатур виступили 1973 чоловіка. 420 тисяч виборців (із 491 тисячі від їх загальної кількості) у понад 13 тисячах гуртках вивчали Радянську Конституцію, виборче законодавство.

Перші вибори до найвищих законодавчих органів відбулися 12 січня 1941 року. Цього дня громадяни молодих радянських областей майже одностайно підтримали кандидатів блоку комуністів і безпартійних. Із 921 112 виборців Ізмаїльської і Чернівецької областей у виборах до Верховної Ради Союзу РСР взяло участь: до Ради Союзу — 917 041 виборець (99,56% до числа всіх виборців) і в Раду Національностей — 916 907 виборців, що становило 99,54 відсотка від їх загальної чисельності. За п'ятьох депутатів до Ради Союзу проголосували 906 119 виборців (98,81% до числа тих, хто взяв участь у голосуванні), за двох депутатів до Ради Національностей — 906 754 (98,89%).

У голосуванні за кандидатів до Верховної Ради Української РСР, за повідомленнями окружних виборчих комісій, взяло участь 916 892 чол., або 99,54% загальної кількості зареєстрованих виборців. В усіх 16 виборчих округах по виборах до Верховної Ради УРСР за кандидатів блоку комуністів і безпартійних голосувало 905 673 чол., що становить 98,78% всієї кількості виборців, які взяли участь у голосуванні. Бюлетенів, визнаних недійсними на підставі ст. 80 «Положення про вибори у Верховну Раду УРСР», виявилось 72. Бюлетенів, в яких закреслено прізвища кандидатів, — 11 147.

Серед обраних 16 депутатів Верховної Ради УРСР — 14 чоловіків і 2 жінки, члени і кандидати КП(б) У серед них становили 9, безпартійні — 7 осіб.

Першими депутатами Верховної Ради Союзу від трудящих Буковини стали І. Грушецький, Г. Жуков та Я. Чайкун, а Верховної Ради Української РСР — І. Галанін, Д. Гешко, І. Зеленюк, І. Козачук, О. Коліков, О. Мартинов, М. Павлюк і Т. Панчук.

У возз'єднаному краї активно йшов процес становлення масових громадських організацій, передовсім профспілок і комсомолу.

20 липня 1940 року ВЦРПС прийняв постанову «Про організацію профспілок в Бессарабії і Північній Буковині», якою пропонувалося провести на всіх підприємствах і в установах Бессарабії та Північної Буковини в 20-денний термін реєстрацію членів професійних спілок, а з 5 серпня по 1 вересня — вибори фабрично-заводських, місцевих, цехових комітетів і групових профорганізаторів.

Уже 2 серпня 1940 року у Чернівцях відбулася перша повітова конференція представників робітничих комітетів. Заслухавши доповідь голови оргбюро ВЦРПС по Північній Буковині Михайлова про організаційну структуру та завдання радянських профспілок, конференція схвалила рішення Центральної ради професійних спілок про розпуск зрадницьких реакційних профспілок Північної Буковини та накреслила конкретні заходи щодо організації в Чернівецькому повіті нових, радянських профспілкових організацій.

Завдяки організаційно-масовим і агітаційним заходам партійних організацій на листопад 1940 року з 20 135 робітників і службовців промислових підприємств і державних установ області в радянські профспілки вступило 18 249 осіб, тобто 90,6 процента всіх працюючих. На цей час функціонувало 360 низових профорганізацій.

З самого початку утворення (4 липня 1940 року) активну діяльність розгорнув повітовий комітет ЛКСМУ. Зокрема, в м. Чернівцях було організовано клуб радянської молоді. Лише протягом 12—20 липня тут відбулися зустрічі з

українським письменником Д. Косариком, з російськими поетами-орденоносцями Є. Долматовським і К. Симоновим, з майстрами радянського мистецтва — заслуженими артистами, орденоносцями тощо. На кожній із зустрічей були присутні 300—500 юнаків і дівчат. 11 липня проведено двохтисячні збори молоді м. Чернівців. На зборах виступили секретар ЦК КП(б) У Лисенко, секретар ЦК ЛКСМУ Хоменко, академік-орденоносець, депутат Верховних Рад СРСР і УРСР О. Корнійчук та ін.

Повітовий комітет ЛКСМУ направляв молодь на різні роботи. Наприклад, було підготовлено 150 безробітних молодих людей віком до 22 років для роботи в міліції. З метою запобігання зростанню цін і спекуляції близько 50 юнаків і дівчат взяли під свій контроль багато продуктових магазинів і кафе.

Якщо у складі партійних організацій визволеного краю переважали комуністи, які прибули із східних областей чи були демобілізовані з Червоної Армії, то комсомольські лави поповнювалися передовсім з місцевого молодіжного активу. Так, серед 162 комсомольців Хотина у січні 1941 року 73 були прибулих, решта прийняті до лав ЛКСМУ за час існування міськкому комсомолу.

Обласна комсомольська організація постійно поповнювалася, організаційно зміцнювалася. Якщо на 1 лютого 1941 року вона складалася з 1810 членів і 3 кандидатів ВЛКСМ, об'єднаних у 208 комсомольських організацій, то на 1 червня 1941 року на Буковині діяло 416 первинних організацій ЛКСМУ, які об'єднували 4115 комсомольців.

Одразу ж після встановлення Радянської влади розпочалися соціалістичні перетворення в економіці і культурі визволеного краю. Одним з основних завдань на цьому шляху постало розв'язання проблеми безробіття, яке було тут масовим. Тільки в Чернівцях перед звільненням не мали роботи 5 тис. чоловік, а всього в Північній Буковині налічувалося 10 тис. безробітних. Кілька тисяч жителів Ізмаїла до визволення міста також були безробітними.

Ліквідація безробіття проходила в основному двома шляхами: за рахунок розширення існуючих і створення нових промислових підприємств, забезпечення їх ритмічної роботи та в порядку оргнабору. Тільки протягом першого півріччя після встановлення Радянської влади число робітників на промислових підприємствах Чернівецької області зросло майже вдвічі — з 12 тисяч до 20 з лишком тисяч.

Усього з часу возз'єднання на Буковині одержали роботу понад 25 тис. безробітних, у тому числі понад 14 тис. в минулому безробітних та селян-бідняків стали працювати на промислових підприємствах та будовах східних районів країни. Ось коротке, але промовисте повідомлення ТАРС (вересень 1940 року) на цю тему: «Недавно на шахти Підмосковного вугільного басейну прибуло 3026 колишніх безробітних з Бессарабії і Північної Буковини. Всі вони зустріли теплий, гостинний прийом. Багато з них успішно оволодівають гірничими спеціальностями. Їм допомагають у цьому передовики шахт. Найближчим часом в Підмосковний басейн на будівництво нових шахт прибудуть ще 3 тисячі колишніх безробітних з Бессарабії і Північної Буковини».

Загалом безробіття в Чернівецькій області було ліквідовано в найкоротші строки: до лютого 1941 року. Перша обласна партійна конференція, що відбулася 9—10 лютого, констатувала: «Назавжди зліквідовано безробіття і на багатьох підприємствах вже не вистачає кваліфікованої робочої сили».

Розповідь про індустріалізацію визволеного краю розпочнемо з аналізу стану промисловості. Детальну картину цього знаходимо в інформації Чернівецького повіткому, направленій наприкінці липня 1940 року до ЦК КП(б) У.

Уся промисловість Північної Буковини складалася з 264 підприємств, з них у Чернівцях — 144. Пізніше, в грудні 1940 року, після уточнень, облплан наводив дещо інші цифри. За його даними, на 1 липня було фабрик і заводів, а також майстерень фабричного типу 328 одиниць, з них працювало 220 одиниць. Після приходу Червоної Армії пущено законсервованих 13 підприємств. Організовано 86 промислових артілей у системі промислової кооперації, пущено 37 сезонних підприємств, які не працювали, з метою укрупнення організації і технічного оснащення скорочено 38 дрібних промислових підприємств. На 1 грудня 1940 року працювало 318 промислових підприємств, готувалися до пуску ще 6 заводів. Робітників на 1 липня налічувалося по області 8735 чоловік (в 1939 році —10359). На 1 грудня працювало 19 540 робітників.

В основу перших соціалістичних перетворень в економіці були покладені укази Президії Верховної Ради Союзу РСР від 15 серпня 1940 року про націоналізацію землі, промисловості, банків, підприємств торгівлі, залізничного транспорту.

Для проведення націоналізації було створено 105 бригад за участю представників громадських організацій.

На території Чернівецької області державною власністю стали 836,3 тисячі гектарів землі, 318 промислових підприємств, 27 підприємств комунального господарства, 853 торгових підприємств, 6170 великих домоволодінь, 426 кілометрів залізничної колії, 5 паровозних і вагонних депо, 46 залізничних станцій з усім рухомим складом, 2100 кілометрів телеграфного і телефонного зв'язку.

На розвиток і реконструкцію промисловості Чернівецької області, її технічне переоснащення на друге півріччя 1940 року з державного бюджету було асигновано 9,6 мільйона карбованців. З багатьох промислових центрів країни на Буковину завозилися верстати, машини, різне обладнання і устаткування, паливо, метал, пряжа та інша сировина. Зокрема, уже в липні-серпні 1940 року на адресу чернівецьких трикотажних фабрик надійшло близько 200 тонн високоякісної пряжі з Києва, Полтави, Одеси, а в червні 1941 року підприємства текстильної промисловості області одержали три човнико-перемотувальні машини високої продуктивності на 60 веретен, з Москви прибуло 50 механічних ткацьких верстатів. У підвищенні продуктивності праці, в оволодінні новою технологією велику допомогу подали й передовики, новатори виробництва, котрі приїжджали на підприємства Буковини для передачі досвіду роботи. Поширення передового досвіду давало вагомі результати. Завдяки великій допомозі колективу ленінградського заводу «Красный треугольник» на Чернівецькому заводі гумових виробів у стислі строки було освоєно виробництво взуття з нового виду сировини — синтетичного каучуку. Запровадивши передовий досвід ленінградців, буковинці почали випускати першосортну продукцію.

Проведені Радянською владою заходи в галузі економіки дали можливість закласти основи індустріального розвитку колись відсталого аграрного регіону. Валова продукція промисловості Буковини в четвертому кварталі 1940 року порівняно з відповідним періодом 1939 року збільшилась у два з лишком разу, в тому числі обласна промисловість — у 3,7, а республіканського підпорядкування — майже в 1,8 разу. План випуску валової продукції I кварталу 1941 року було виконано на 117,2%. По облмісцевпрому виробництво зросло на 127,7 відсотка.

Широке промислове будівництво розгорнулось і в Ізмаїльській області. В 1940—1941 роках з'явились рибоконсервний завод у Білгороді-Дністровському (Акермані), рибні підприємства в Ізмаїлі, Вилковому, Кілії, Рені. Ожив транспорт. Прокладено було залізничну колію Ізмаїл—Арциз довжиною 85 кілометрів, відбудовано порти Ізмаїл, Кілія, Рені, Вилкове, Білгород-Дністровський.

Корінні зміни відбулися в сільському господарстві. З метою забезпечення землею безземельних та малоземельних селян Акерманської і Чернівецької областей Рада Народних Комісарів УРСР і Центральний Комітет КП(б) У відповідно до постанови РНК СРСР і ЦК ВКП(б) від 13 вересня 1940 року 26 вересня встановили такі крайні норми землекористування. На один селянський двір: по Акерманському та Ізмаїльському повітах — 20 гектарів, по Чернівецькому і Сторожинецькому — 10 і по Хотинському повіту — 7 гектарів. Усі лишки землі понад ці норми відрізалися і передавалися у фонд для наділення землею безземельних та малоземельних селянських дворів. Водночас встановлювалося, що «земля не відрізується від окремих особливо багатосімейних селянських господарств, які обробляють її своєю працею, але мають земельні ділянки, котрі своїми розмірами перевищують встановлені вище норми».

Лише індивідуальні селянські господарства одержали від держави 49819 гектарів поміщицьких та монастирських земель. Було наділено землею понад 51 тисячу господарств, у тому числі більше 21 тисячі таких, що до визволення зовсім не мали землі. Крім цього, було безплатно передано у користування селян півтори тисячі голів великої рогатої худоби, 875 коней, 5394 овець, 5,5 тисячі житлових та господарських будівель.

Бідніше селянство Ізмаїльської області одержало більше 75 тисяч гектарів землі, декілька тисяч коней та іншу худобу. Станом на травень 1941 року не було безземельних селянських господарств, кожен двір мав щонайменше 2 гектари ріллі.

Вжиті заходи вже в перші місяці після визволення Бессарабії і Північної Буковини (наділення селян землею, допомога тяглом і реманентом, насінням, кредитами тощо) сприяли поліпшенню ситуації на селі, проте не могли забезпечити різкого піднесення сільськогосподарського виробництва. Це можна було здійснити лише на базі його соціалістичної перебудови.

Важливу роль у цьому відіграли створені вже в перші місяці після визволення Бессарабії і Північної Буковини радгоспи і МТС, які не лише надавали селянам велику допомогу, а й слугували як школа досвіду ведення великого сільськогосподарського виробництва соціалістичного тилу.

Відповідно до рішень Раднаркому СРСР і Центрального Комітету ВКП(б) від 12 грудня і уряду України та ЦК КП(б) У від 19 грудня 1940 року в Ізмаїльській області створювались 28 радгоспів та 27 МТС, а в Чернівецькій — відповідно 9 і 13. 24 лютого 1941 року приймається рішення про організацію в Чернівецькій області додатково ще трьох МТС. Перші радгоспи у Придунайському краї були створені ще восени 1940 року в колишніх німецьких колоніях. Серед них — одне з найбільших у СРСР винорobних підприємств «Шабо», ефіроолійний радгосп «Софієнталь».

Вихованню селян у дусі колективізму сприяли також супряжні групи, які створювались для допомоги бідняцьким селянським господарствам, особливо безкінним (таких на Буковині налічувалося 65%) для своєчасного виконання сільськогосподарських робіт. У 1941 році тут була 21 тисяча супряг, які обробили землю майже 54 тисячам селянським господарствам.

Для соціалістичних перетворень у бессарабських і буковинських селах при вирішальній допомозі радянської держави неоціненне значення мало використання багаторічного досвіду колгоспного будівництва в східних областях УРСР та інших радянських республіках. Однією з форм переймання цього досвіду були екскурсії до східних областей та поїздки до Москви на Всесоюзну сільськогосподарську виставку. Тільки протягом вересня-листопада 1940 року її відвідало понад триста селян Чернівецької області. Велика група селян виїжджала на екскурсію до Дніпропетровської області, де детально знайомилася з життям колгоспників. Після повернення екскурсанти виступали активними пропагандистами за колективне ведення господарства. Ця агітація була масовою.

Переконуючись у перевагах спільного обробітку землі, колективного ведення господарства, селяни почали поступово переходити на шлях соціалістичного господарювання.

28 січня 1941 року бюро Чернівецького обкому КП(б) У прийняло рішення про задоволення клопотання селян села Ленківці щодо об'єднання в сільськогосподарську артіль і доручило Кельменецькому райкому провести організаційне оформлення колгоспу в цьому селі.

Наступного дня у школі відбулися збори тих громадян, які виявили бажання працювати колективно. Зібрання тривало більше п'яти годин, лише Статут сільськогосподарської артілі обговорювали понад дві години. До колгоспу було прийнято 55 дворів (193 селянина, з них 110 працюючих), які усуспільнили 163 гектари землі й 17 коней. Відмовлено в прийнятті 15 господарствам. Правління колгоспу, яке очолив Никифор Андріяш, обрали у складі п'яти осіб: три бідняки й два середняки (з них — одна жінка).

Так народилося перше сільськогосподарське колективне господарство на Буковині.

Ще раніше — уже 22 липня 1940 року — виник перший колгосп у Придунав'ї. Його було створено в Татарбунарах і названо іменем Татарбунарського повстання, а очолив колективне господарство В. О. Плотний.

За різними даними, до літа 1941 року в Чернівецькій області було організовано 62—63 колгоспи, які об'єднували 4670 селянських господарств із земельною площею 15379 гектарів ріллі.

На Ізмаїльщині в 215 колгоспах об'єднались 28 тисяч бідняцьких і середняцьких господарств, які мали у своєму розпорядженні майже 191 тисячу гектарів землі та 15,5 тисячі робочих коней. Кількість місцевих селян, які об'єдналися у колгоспи, була не більшою, ніж на Буковині, основну частку членів сільськогосподарських артілей, за свідченням академіка В. М. Литвина, складали переселенці, які прибули в колишні садиби німецьких колоністів з інших областей України.

Соціалістичні перетворення у галузі економіки створили необхідні умови для зростання матеріального добробуту, поліпшення охорони здоров'я, відкрили широкі можливості для докорінних змін у сфері освіти і культури.

На буковинську землю Радянська влада принесла безплатну охорону здоров'я. Протягом року тут відкрили 225 медичних закладів. Двісті безробітних лікарів і 85 лікарів, які працювали за Румунії, одразу одержали роботу в радянських лікарнях. Але ця кількість не могла забезпечити медичне обслуговування населення, виснаженого боярською і капіталістичною експлуатацією, різними тяжкими хворобами, що переходили з покоління в поколін-

Перші вибори до найвищих законодавчих органів відбулися 12 січня 1941 року

ня як неминучий супутник злиднів, нужди, темряви, в яких тримав трудящих капіталістичний лад. Довелося додатково залучити 256 лікарів зі східних областей. Перед початком Великої Вітчизняної війни в області працювали 541 кваліфікований лікар, 783 працівники середнього медичного персоналу. Вся мережа лікарень розташовувалась таким чином, що не тільки міста, районні центри, а й села були забезпечені лікувальними закладами.

Серед основних завдань соціально-культурних перетворень — запровадження загального обов'язкового безплатного навчання дітей шкільного віку, ліквідація тяжкої спадщини минулого — масової неписьменності й малописьменності. В 1940 році на освіту в Чернівецькій області було асигновано понад 17 мільйонів карбованців, у тому числі 2,5 мільйона — для обласного центру. Принагідно зазначимо, що за роки румунської окупації витрати на освіту по Чернівцях становили лише 102 тисячі карбованців на рік.

16 вересня 1940 року 536 буковинських шкіл (серед них 406 з українською, 114 — з молдавською, 10 — з російською, 8 — з єврейською і одна — з польською мовами навчання) прийняли за парти майже 109 тисяч дітей. В 380 школах проводилися заняття з неписьменними й малописьменними, під час яких на самому початку 1941 року навчалося грамоти понад 47 тисяч дорослого населення.

З 1 жовтня 1940 року на Буковині відкрилось дев'ять перших радянських дитячих садочків. На кінець року їх уже налічувалося 22, де виховувалось 1025 дітей.

На 1 січня 1941 року навчальний процес на Буковині забезпечували 3115 учителів та працівників органів народної освіти, з них відряджені зі східних областей УРСР — 1226, залучено місцевих спеціалістів, зокрема, з числа безробітних — 1889 осіб.

У справі підготовки вчительських кадрів великі завдання покладалися на відкриті в області державний університет, учительський інститут, Чернівецьке й Хотинське педагогічні училища, обласний інститут удосконалення кваліфікації вчителів. 13 серпня 1940 року старий університет у Чернівцях було реорганізовано в державний український університет. Його ректором затвердили З. П. Шульгу. До 1 вересня 1940 року сюди мали направити із східних областей 13 керівників кафедр, 6 професорів та 17 доцентів.

У перші дні навчання до бібліотеки університету надійшло майже 33 тисячі томів літератури з АН УРСР, Київського, Харківського, Одеського, Дніпропетровського університетів та педінститутів.

В університеті здобували вищу освіту майже 600 дітей трудящих. Якщо раніше серед студентів було лише 3 відсотки українців, то в 1940/41 навчальному році — уже майже 46.

Було розгорнуто підготовку кадрів середньої ланки для потреб народного господарства та духовної сфери. Крім згадуваних двох педагогічних училищ, на Буковині відкрилися текстильний, будівельних матеріалів і кооперативний технікуми, акушерсько-фельдшерська школа, в яких улітку 1941 року навчалося майже 1200 дітей.

У передвоєнний період проведено значну роботу зі створення культосвітніх закладів. За рік Радянської влади на Буковині відкрили 14 районних будинків культури і клубів, 78 хат-читалень. На жаль, не в усіх населених пунктах були клуби або хати-читальні. Так, по області в червні 1941 року налічувалося 336 сільрад, а об'єднували вони значно більше населених пунктів, водночас клубів і хат-читалень функціонувало лише 305.

Розвивалася бібліотечна мережа. В комплектуванні бібліотек і налагодженні всієї бібліотечної сфери, як і в інших сферах економічного та духовного життя, трудящі возз'єднаного краю одержали велику допомогу від східних областей. Десять тисяч примірників книг із різних галузей знань надіслали на Буковину вінницькі бібліотекарі, дві тисячі подарувала Київська бібліотека імені ВКП(б).

На весну 1941 року в Чернівецькій області діяло 289 бібліотек із книжковим фондом майже мільйон книжок, які обслуговували близько 28 тисяч читачів.

Значного розмаху набуло кінообслуговування. Вже в 1940 році на Буковині працювали 6 міських кінотеатрів, 23 кіноустановки в селах. Протягом п'яти місяців було продемонстровано майже п'ять тисяч кіносеансів, які відвідали: у містах — 367 тисяч, у селах — 169 тисяч глядачів.

Засновувались музеї. У грудні 1940 року в приміщені колишньої резиденції буковинського митрополита відкрили краєзнавчий музей. В будинку Юрія Федьковича в Путилі запрацював літературно-меморіальний музей письменника.

Створювались мистецькі заклади. Враховуючи, що за панування румунських бояр на Буковині ніяких стаціонарних театрів не було, крім окремих мандрівних напівпрофесіональних труп — української та єврейської. Передовсім подбали про кваліфіковані акторські кадри. Колектив Чернівецького театру було зміцнено за рахунок кращих артистів Полтавського театру, а в грудні 1940 року сюди на постійну роботу переїхав один із кращих театральних колективів України — Харківський український драматичний театр імені Ленінського комсомолу. Пізніше йому було присвоєно ім'я Ольги Кобилянської. Уже до травня 1941 року цей театр поставив 106 вистав, які переглянули майже 50 тисяч глядачів.

Видатними подіями в культурному житті визволеної Буковини були приїзд до області відомих діячів літератури, науки й культури, гастролі мистецьких колективів. Уже в липні 1940 року до Чернівців прибула велика група культурно-мистецьких працівників, у складі якої були Микола Бажан, Олександр Корнійчук, Олександр Довженко та інші. Трохи пізніше Буковину відвідали російські письменники Всеволод Вишневський, Костянтин Симонов, Євген Долматовський. Тільки протягом липня—жовтня 1940 року в Чернівцях гастролювали Кам'янець-Подільський український театр імені Г. І. Петровського, Ансамбль пісні і танцю Київського особливого військового округу, Ансамбль народного танцю СРСР під керівництвом І. О. Мойсеєва, Державна капела бандуристів УРСР, Червонопрапорний ансамбль пісні і танцю Червоної Армії під керівництвом народного артиста О. В. Александрова.

Кожен день радянського життя приносив трудящим визволених земель дедалі нові успіхи у творенні соціалістичного життя. За короткий час було реконструйовано промисловість, виникли перші колективні господарства на селі, збагачувалось духовне життя. Влучно висловилася з цього приводу Ольга Кобилянська, 55-річний ювілей літературної творчості якої в 1940 році широко відзначала вся республіка: «Радянська влада, ніби могутнім кроком знесла кривду і несправедливість, наче порох змела все, що стояло на шляху трудівників і не давало їм жити, радіти світом. Селянин підвівся з колін, робітник випростав свої зігнуті плечі, а безробітний знайшов працю — годувальницю... Легко дишеться мені. Так легко, як і всьому народові буковинському. Щастя у краю, щастя у хаті і щастя на душі».

7. Велика Вітчизняна війна і повоєнна відбудова

Та це щастя творення нового життя перервала війна. Придунайським і буковинським землям судилося одними з перших прийняти на себе удар фашистських загарбників та їх сателітів, які віроломно напали на Радянський Союз.

Було вжито негайних заходів для відсічі ворогові, допомоги фронту. В діючу армію мобілізовано 17 тисяч буковинців. Близько 30 тисяч чоловік споруджували оборонні рубежі. На їх будівництві щоденно використовувалось до 10 тисяч підвід.

Більше двох тижнів, до 7 липня 1941 року, на території Буковини вели бої з переважаючими силами ворога частини 17-го стрілецького корпусу, яким командував депутат Верховної Ради УРСР генерал-майор І. В. Галанін, і прикордонники 97-го загону.

Після місяця тяжких кровопролитних боїв 22 липня 1941 року ворожі війська захопили Ізмаїл, 23 липня — Татарбунари, 25 — Акерман.

Загарбані території гітлерівці віддали боярській Румунії, яка запровадила масовий терор. За період фашистської окупації лише на території Чернівецької області було замордовано й розстріляно майже 16 тисяч чоловік, більше 28 тисяч кинуто до в'язниць і концентраційних таборів. Понад 70 тисяч буковинців, в основному молоді, відправлено на каторгу в фашистську Німеччину і королівську Румунію. Натомість сюди переселилися майже дев'ять тисяч німецько-румунських колоністів.

Однак окупанти, які вважали себе господарями, зустріли великий опір населення.

Аналіз діяльності підпільників та партизанів на Буковині знаходимо у звіті Чернівецького обкому КПУ від 30 березня 1964 року «Про додатково виявлених учасників антифашистського та партизанського руху на території Чернівецької області під час Великої Вітчизняної війни 1941—1945 років».

Уже 28 червня 1941 року на своєму засіданні бюро обкому затвердило склад підпільних райкомів у Хотинському, Вижницькому, Сторожинецькому, Чернівецькому, Вашківецькому, Герцаївському, Глибоцькому та Кіцманському районах. Для проведення підпільної роботи було підібрано та залишено близько 180 чоловік партійно-радянського активу.

На територію тимчасово окупованої Буковини в серпні 1941 року було закинуто через лінію фронту створений за рішенням ЦК КП(б) У підпільний обком партії на чолі з першим секретарем О. П. Боярком. Керівництво обкому спробувало створити підпілля в області, але було видане куркулями і 23 березня 1942 року страчене.

Проте рух опору не припинявся: підпільні й партизанські групи діяли у Вижницькому і Путильському районах, у Кельменцях, Новоселиці, Сокирянах та інших містах і селах. Безсмертну славу здобули хотинські комсомольці-підпільники, організовані у серпні 1941 року Кузьмою Галкіним (член ВЛКСМ із 1940 року, син робітника), якому 8 травня 1965 року було посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Всього в підпіллі вели боротьбу понад 900 чоловік.

Розгортався партизанський рух. На початку 1944 року на територію Буковини Український штаб партизанського руху направив партизансько-організаційні групи імені Лазо та імені Чапаєва під командуванням капітанів Ф. Г. Хайрутдінова і І. К. Примака, загін дальньої розвідки лейтенанта М. М. Удонова і партизанський загін Т. Ф. Прокіна. В березні 1944 року на Буковину прибули 12 добре підготовлених офіцерів, що мали досвід підпільної і партизанської боротьби під командуванням Героя Радянського Союзу підполковника О. В. Тканка. Протягом короткого часу ця партизансько-організаційна група встановила зв'язок з окремими партизанами й підпільниками, які діяли в області, і вже на кінець березня переросла в партизанській загін, що налічував 160 бійців. Ще до приходу наступаючих частин Червоної Армії народні месники розгромили гарнізони ворога в дев'яти селах Хотинського, чотирьох — Заставнівського і Чоржівці Садгірського районів і відновили тут Радянську владу. Партизанські загони і групи надали допомогу радянським частинам при форсуванні Дністра. У партизанському русі взяли участь близько 1200 чоловік. Підпільникам і партизанам допомагали сотні радянських патріотів.

Румунсько-німецький терор не зміг зламати радянських людей і в Бессарабії. Зокрема, в Ізмаїлі боротьбу з ворогом очолила підпільна організація, якою керував старий комуніст, учасник Татарбунарського повстання Ф. І. Погрібний. У серпні 1941 року виникла підпільна група опору в Болграді на чолі з комуністом С. Д. Грековим. У травні 1942 року з місцевого населення було сформовано підпільну патріотичну організацію у м. Кілія. Близько трьох десятків молодих патріотів-підпільників боролися з ворогом в Акермані. Партійна й комсомольська підпільні групи діяли в селищі Сарата.

Боротьба підпільників і партизанів прискорила визволення від фашистських поневолювачів. 28 березня 1944 року воїни 11-го гвардійського танкового корпусу генерал-лейтенанта А. Л. Гетьмана і 24-та Самаро-Ульяновська Залізна стрілецька дивізія під командуванням генерал-майора Ф. О. Прохорова форсували Прут, а наступного дня штурмом оволоділи Чернівцями. 22 серпня 1944 року зустрічало своїх визволителів населення Акермана, 25 — Кілії і 26 серпня — Ізмаїла. У вересні 1944 року війська 1-го і 2-го Українського фронтів повністю очистили територію Північної Буковини і українського Придунав'я від фашистської погані.

Трудящі дякували визволителям і зобов'язувалися своєю невтомною працею допомогти фронтовикам швидше добити фашистів.

Учасники мітингу, присвяченого визволенню Буковини від німецько-румунських загарбників, що відбувся 21 квітня 1944 року, заявили: «Ми, представники робітників, селян, трудової інтелігенції Чернівецької області, зібравшись на мітинг... посилаємо Вам — нашим визволителям — палкий привіт і найсердечнішу подяку за те, що Ви звільнили нас усіх від румуно-німецького рабства і повернули нам і нашим дітям вільне життя... Від усього серця бажаємо Вам нових перемог у боротьбі з румуно-німецькими розбійниками. Бийте їх міцніше, наближайте день остаточного розгрому гітлерівської Німеччини. Ми Вам всіма засобами будемо допомагати. Ми в найкоротший строк відбудуємо зруйноване господарство області, дамо фронту більше продукції».

76 тисяч буковинців після визволення області від німецько-румунських загарбників влилися в ряди Червоної Армії. Чимало з них виявили самовідданість, безстрашність, масовий героїзм. Особливо відзначились у боях І. Ф. Козачук — уродженець села Прилипчого Заставнівського району, удостоєний звання Героя Радянського Союзу, жителі сіл Каплівки Хотинського і Тарасівці Новоселицького районів, М. С. Дудка та І. В. Русанов — кавалери ордена Слави трьох ступенів.

З перших же днів визволення Буковини від ворога розпочалася відбудова зруйнованого німецько-румунськими окупантами народного господарства. Загарбники зруйнували 17 фабрик і заводів, повністю чи частково вивезли цінне устаткування із 124 промислових підприємств, знищили водопровід, мости через річку Прут, міську телефонну станцію, зруйнували залізничний транспорт, велику кількість житлових будинків і виробничих приміщень, закладів культури. Збитки, завдані окупантами народному господарству Чернівецької області, становили понад 1,5 мільярда карбованців.

Ліквідація тяжких наслідків війни стала першочерговим, невідкладним завданням буковинців. Для його розв'язання у квітні-жовтні 1944 року сюди було направлено 4,5 тисячі партійних, радянських і комсомольських працівників. Протягом одного лише року після визволення трудящі Чернівеччини відбудували 157 підприємств. Станом на 1 січня 1946 року в області працювало 379 підприємств, артілей, харчових комбінатів (майже 13 тисяч працюючих), з них: три союзного і 73 підприємства республіканського підпорядкування.

Було відновлено довоєнне землекористування. Вже в 1944 році майже 62 тисячі селянських господарств одержали землю. На початку 1945-го в області відбудували всі 16 МТС. Для потреб сільського господарства лише в першому півріччі 1945 року завезли різних сільськогосподарських товарів і реманенту на 664 тисячі карбованців. 17 липня 1944 року відновився колгосп «Більшовик» у Сторожинецькому районі. Навесні 1945 року поновили свою діяльність та були заново організовані ще 16 колективних господарств. До кінця року в Чернівецькій області уже було 36 колгоспів, в Ізмаїльській — 47 сільськогосподарських артілей.

Після визволення треба було відновити роботу 506 шкіл. На січень 1944 року на Буковині працювало 454 школи, у решті не розпочалися навчання через нестачу вчителів. За 1945 рік кількість учнів збільшилася майже до 90 тисяч (у 1944 році їх було 75 тисяч).

10 жовтня 1944 року розпочалося навчання в Чернівецькому державному університеті: 82 викладачі (із них — 72 надіслані із східних областей) передавали знання 434 студентам. Відновили роботу вчительський інститут (пізніше реорганізований у педагогічний, а в 1955 році об'єднаний з університетом), середні спеціальні навчальні заклади, в 1944 році відкрито медичний інститут. На кінець 1945 року в трьох вузах навчалися 2554 студенти, в 16 технікумах — 2556 учнів. На цей час працювали 13 кінотеатрів у містах і 7 — на селі, 15 районних будинків культури і 220 сільських клубів.

Повернувся з евакуації Чернівецький український музично-драматичний театр (80 осіб). З Києва прибув єврейський театр (100 осіб). До Хотина було переведено Кременчуцький театр (40 осіб).

Відновлення соціалістичних перетворень на Буковині збіглося з першою повоєнною п'ятирічкою відбудови народного господарства СРСР (1946—1950 рр.). Законом про п'ятирічний план передбачався всебічний розвиток промисловості та індустріалізації західних областей УРСР, у тому числі й Чернівецької. Ставилося завдання не тільки відбудувати, а й значно розширити старі та звести нові фабрики і заводи, здійснити в короткий строк соціалістичну перебудову всіх галузей народного господарства. На ці потреби виділялися значні кошти. Обсяг капітальних вкладень у народне господарство Чернівецької області на четверту п'ятирічку становив 361,8 мільйона карбованців.

Організаторами мас на здійснення завдань п'ятирічки виступали майже 4,5 тисячі комуністів, понад 9 тисяч комсомольців та 27 тисяч членів профспілок (станом на 1 січня 1946 року). Постійно вдосконалювали методи керівництва господарським і культурним будівництвом обласна, 20 міських і районних рад депутатів трудящих. Органи Радянської влади значно зміцнили в ході виборів 1946 року до Верховної Ради СРСР і 1947 року — до Верховної Ради УРСР та місцевих рад депутатів трудящих. У підготовці виборів місцевим партійним організаціям активно допомагали частини Радянської Армії. Так, за повідомленням начальника політуправління Прикарпатського військового округу генерал-майора Л. І. Брежнєва, в Чернівецькій області у виборчій кампанії 1946 року було задіяно 596 агітаторів від військових частин і установ, кожен з них провів по 5—8 бесід. У виборах до Верховної Ради СРСР 10 лютого 1946 року взяли участь 99,99 відсотка буковинців, з них 98,87 відсотка голосували за блок комуністів і безпартійних. Це був найвищий результат серед усіх західних областей.

У здійсненні соціалістичної індустріалізації, продовженні й завершенні корінних економічних перетворень трудящі Буковини спиралися на допомогу всього Радянського Союзу. Зокрема, влітку 1946 року для будівництва олійно-жирового комбінату надійшов 51 вагон устаткування. 43 надзвичайно складні коттонні машини (кожна з них вагою до 15 тонн) одержала трикотажна фабрика №3. У 1947 році текстильна промисловість була оснащена ще 236 одиницями нового обладнання. Значне поповнення устаткування — 38 нових високоякісних верстатів одержав Чернівецький моторемонтний завод.

Для допомоги робітникам в освоєнні цього складного устаткування на Буковину приїжджали провідні спеціалісти. Так, у березні 1946 року 22 монтажниці з Київської панчішної фабрики №1 і Харківської трикотажної фабрики імені Рози Люксембург прибули на Чернівецьку трикотажну фабрику №3 і протягом півроку навчали молодих робітниць роботі на коттонних машинах.

Водночас робітники провідних професій із місцевого населення підвищували кваліфікацію на кращих заводах і фабриках Москви, Києва, Ленінграда, переймали передовий досвід у ході соціалістичного змагання між колективами новостворених підприємств та індустріальних центрів країни. Міцна виробнича дружба поєднувала робітників гумово-взуттєвого комбінату із спорідненими колективами Ленінграда і Риги, чернівецьких трикотажників з колективами із Загорська, текстильників Чернівців і Москви.

Завдяки братерській допомозі відбудову народного господарства було здійснено швидкими темпами. Вже у 1947 році було перевершено довоєнний рівень промислового виробництва. Робітничі колективи Чернівеччини виконали завдання четвертої п'ятирічки на 102,5 відсотка. Понад 200 промислових підприємств достроково завершили виробничі плани 1950 року, 30 тисяч передовиків працювало в рахунок 1951—1952 років. Працівники промисловості дали державі близько 22 мільйонів карбованців надпланових нагромаджень.

Підсумки першої повоєнної п'ятирічки свідчили, що темпи розвитку промисловості Буковини, як і інших західних областей, були набагато вищі, ніж у цілому по республіці. Якщо рівень промислового виробництва в 1950 році по УРСР перевищив довоєнний на 15 відсотків, то по Чернівецькій області — на 77 відсотків. Порівняно з 1945 роком промисловість області в 1950 році збільшила випуск валової продукції більш як у 4,8 разу. Темпи промислового розвитку залишилися високими і в наступні роки. Виник новий загін робітничих кадрів. На початку 1951 року в області налічувалося близько 36 тисяч робітників та інженерно-технічних працівників.

Серед завдань, що їх вирішували буковинці у післявоєнний період, одним із найважливіших і найскладніших було проведення суцільної колективізації сільського господарства.

Докорінні зміни на селі спиралися на велику допомогу Радянської держави. Тільки в першій половині 1946 року колгоспи і селянські господарства Буковини одержали від держави 12,4 тисячі центнерів насіннєвої і 2040 центнерів продовольчої позики. Було відпущено довготерміновий кредит на суму 600 тисяч карбованців. В область направили 458 спеціалістів сільського господарства. В першому кварталі 1947 року селянські господарства одержали 541 тонну мінеральних добрив, протягом 1947 року — майже півтори тисячі корів, за три місяці 1950 року — 63 трактори та чимало іншої сільськогосподарської техніки.

Майже сто двадцять буковинців, у тому числі 10 селян-одноосібників, у листопаді 1948 року побували в 16 колгоспах Кам'янець-Подільської області, де на власні очі побачили переваги колективного господарювання. Після цього відбулася нарада передовиків сільського господарства Буковини, в якій взяли участь представники колгоспного селянства від Херсонської та Кам'янець-Подільської областей.

Допомога держави, велика організаторська робота партійних і радянських органів сприяли значному пожвавленню колгоспного руху. В 1946 році було організовано 47 колгоспів, у 1947 — 240, у 1948 — 154, у 1949-му 164.

Станом на 1 липня 1950 року на Буковині налічувалось 484 колективних господарства, в яких працювали 145,5 тисячі колгоспників. Трохи більше 5 тисяч селян залишались одноосібниками. Соціалістичний сектор охоплював на цей час 99,1 відсотка усіх посівних площ та 96,4 — селянських дворів. В 1952 році 489 колгоспів Чернівеччини було укрупнено в 259 колективних господарств.

На цей період на Буковині було 2750 передовиків сільського господарства, нагороджених орденами та медалями, а вісімнадцяти з них присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці. Першими героями в області

ПРОДОВЖЕННЯ НА 6—7-Й СТОР.

«Наша зелена Буковина одягнула святковий одяг»

ПОЧАТОК НА 4—5-Й СТОР.

стали О. М. Хорбут із села Витилівки Кіцманського району, М. Д. Микитей та М. М. Кошмарик із Застaвни, Є. О. Даниляк із Зеленова Вашківецького, М. П. Вакарюк із Недобоївців Хотинського районів.

За успіхи, досягнуті у виробництві сільськогосподарських продуктів, Указом Президії Верховної Ради СРСР від 28 лютого 1958 року Чернівецьку область було нагороджено орденом Леніна.

Соціалістична перебудова сільського господарства проходила в умовах гострої класової боротьби проти націоналістичного бандитизму. Зокрема, у селі Іспасі Вижницького району за одну ніч було спалено декілька хат і вбито 47 жителів. У Клинівці Кіцманського району бандити вбили 11 активістів, а в селі Ошихліби Кіцманського району закатували на смерть голову сільради, його дружину і десятирічну дочку.

Протягом 1945 року органи НКДБ і НКВС знешкодили в ході проведення операцій 1318 бандитів, заарештували 2078, з'явилися з каяттям 4364 учасники підпілля ОУН-УПА. Слід відзначити, що масштаби бандитизму на Буковині були значно меншими, ніж в інших західних областях. Наприклад, із 255 проявів у листопаді-грудні 1948 року на Чернівецьку область припало лише два.

Для боротьби з проявами націоналістичного бандитизму були створені винищувальні загони і групи сприяння. В травні 1945 року, зокрема, в Чернівецькій області діяло 17 таких винищувальних батальйонів (1075 бійців).

У кінцевому підсумку трудове селянство Буковини за допомогою Радянської влади побороло націоналістичний бандитизм, покінчило з одноосібним господарством і стало на шлях його колективного, соціалістичного ведення.

У повоєнні роки в області було створено матеріальну базу соціалістичної перебудови в галузі духовного життя. За роки четвертої п'ятирічки кількість загальноосвітніх шкіл, на фінансування яких щорічно виділялося понад 100 мільйонів карбованців державних асигнувань, зросла на 21, контингент учнів — на 24 тисячі, а кількість учителів — у 1,8 разу.

Для педагогів постійно організовувались екскурсії у східні області, де більшість з них уперше в житті побачили великі індустріальні гіганти, ознайомились з театрами, навчальними закладами промислових центрів України. Зокрема, п'ятдесят учителів Буковини на початку 1949 року відвідали Одеську область, а в червні того ж року шістдесят педагогів побували в Києві. Тут вони відвідали педагогічну виставку, музеї, школи, подивилися кінофільми, провели екскурсію по місту, зустрілися з письменниками. В липні 1951 року сімдесят буковинських педагогів здійснили екскурсію до одного з найбільших індустріальних і культурних центрів — Запоріжжя. Тоді ж 74 юних піонери з Чернівецької області побували у столиці — Києві.

Динамічно розвивалися університет, медичний та вчительський інститути, 19 технікумів та інші спеціальні середні навчальні заклади. Тільки в 1953 році вони дали країні понад 1,5 тисячі спеціалістів вищої і середньої кваліфікації. В бібліотеку Чернівецького університету з фондів Москви і Ленінграда надійшло 350 тисяч примірників різноманітної літератури. В 1950 році університет поповнився 66 викладачами з інших вузів України. За наказом міністра вищої і середньої спеціальної освіти СРСР з інших союзних республік сюди прибули вісім професорів і двадцять доцентів.

Великі кошти виділялися на розвиток культури: якщо в 1946 році для цих потреб було використано 3 мільйони карбованців, то наступного року асигнування збільшилися в 4 рази — до 12 мільйонів карбованців.

Великі досягнення в галузі художньої самодіяльності Чернівецької області в цілому та її окремих колективів й індивідуальних виконавців були відзначені Комітетом у справах культосвітніх установ при Раді Міністрів УРСР 27 листопада 1949 року за результатами республіканської олімпіади художньої самодіяльності УРСР, присвяченої 10-річчю возз'єднання українського народу в єдиній Українській Радянській державі.

Таким чином, спираючись на всебічну допомогу усіх народів СРСР, трудящі Буковини заклали основи індустріалізації краю, колективізації його сільського господарства, всебічного прискореного розвитку економіки, неухильного піднесення матеріального достатку і духовного потенціалу робітників, колгоспників та народної інтелігенції. Це стало запорукою прискореного економічного, соціального і духовного прогресу Радянської Буковини. У сім'ї збратаних народів стало реальністю пророцтво «буковинського соловія» Юрія Федьковича: «Я нарід свій цілим серцем люблю, і душа моя віщує, що його велика доля жде».

8. Історичні здобутки радянської епохи

Аби наочно збагнути і по-справжньому оцінити досягнуте трудящими ордена Леніна Чернівецької області за 50 радянських літ, згадаємо, з чого розпочинався цей шлях.

Північна Буковина, як і інші західноукраїнські землі, відділені штучним кордоном від матері-України, «славилася» лише убогістю, злиднями і поневіряннями трудового люду та нещадною експлуатацією населення. Навіть самі іноземні поневолювачі змушені були визнати: їх економічна політика перетворила ці землі на аграрний придаток колоністських держав. Вони ж у 30-ті роки XX століття назвали Буковину «Африкою в центрі Європи», «голодним краєм». Більшість людей тут народжувалися в злиднях, щоб у цих же злиднях і померти. Край землеробів був для них не отчим домом, а сиротинцем, територією нужди і горя.

Про низький рівень розвитку промисловості Північної Буковини свідчить, зокрема, той факт, що в 1930 році у промисловому виробництві було зайнято лише 7,9 відсотка населення краю. Кількість підприємств весь час зменшувалась. Якщо в 1922 році їх було 617, то в 1939-му залишилось трохи більше трьохсот.

Із 318 фабрик, заводів, напівкустарних майстерень Північної Буковини лише на 45-ти працювало більше ста робітників. Навіть у Чернівцях на одне підприємство припадало в середньому по 27 робітників і службовців. Умови праці були винятково важкими. Робочий день, як правило, тривав 12—13 годин. Широко застосовувалися штрафи. Наприклад, на фабриці «Тринако» робітникам доводилося платити штраф навіть за неввічливий уклін господарю. Лише за шість місяців 1940 року робітники цієї фабрики сплатили штрафів на суму 13,5 тисячі лей. Протягом 1932—1940 років загальну плату робітникам фабриканти і заводчики знизили на 60 відсотків, а штрафи збільшили майже на третину.

За роки Радянської влади економіка Північної Буковини зазнала разючих змін. Край із переважно аграрного став індустріально-аграрним. Так, у 1965 році питома вага промислової продукції в сукупності валової продукції промисловості і сільського господарства становила 68 відсотків.

Відповідно до рішень партійних з'їздів у Чернівецькій області, як і в інших західних областях, було забезпечено випереджаючі темпи розвитку промисловості:

(1940 = 1)

	1960	1970	1980	1985	1988
Українська РСР	3,6	8,3	14,3	16,9	19,2
Чернівецька область	5,6	11,5	19,7	24,8	27,9

Це зумовило суттєві зміни у соціальній і професійній структурі населення. Так, проти 1939 року питома вага міського населення в 1959 році підвищилася з 20 до 26, а в 1989-му — до 42 відсотків. Якщо 1940 року на діючих підприємствах Північної Буковини було зайнято близько 11 тисяч постійних робітників, то 1988-го в області працювало майже 295 тисяч робітників і службовців, у тому числі 206 тисяч робітників.

Освітній рівень зайнятих у народному господарстві характеризують такі дані. На 1 січня 1941 року тут було тільки 5200 спеціалістів з вищою і середньою освітою, на 1 грудня 1960 року — уже 34 тисячі, а на 15 листопада 1987 року — 92,5 тисячі. Кількість спеціалістів з вищою освітою за 1960—1988 роки зросла більш ніж у 42 рази.

На розвиток різних галузей господарства, і передовсім промисловості, в Чернівецьку область спрямовувалися великі капітальні вкладення. Загалом за 1946—1988 роки вони становили 5675 мільйонів карбованців. У 1951—1988 роках було введено в дію основних фондів на 5276 мільйонів карбованців.

За роки Радянської влади на Буковині стали до ладу понад 50 нових промислових підприємств, які випускали продукцію, що мала важливе народногосподарське значення для всієї країни. Лише в першій половині 80-х років минулого століття було освоєно виробництво і розпочато серійний випуск 1027 найменувань нових видів промислової продукції, у тому числі 48 найменувань уперше в СРСР. Продукція буковинських фабрик і заводів експортувалася до 80 країн Європи, Азії, Африки і Латинської Америки.

Індустріальне обличчя Буковини визначали Дністровська ГЕС, виробничі об'єднання «Електронмаш», «Чернівцілегмаш», ордена Леніна виробниче бавовняне об'єднання «Восход», гумово-взуттєве об'єднання «Буковина», панчішний комбінат, швейне об'єднання «Трембіта» та ін., з конвеєрів яких сходили нафтоапаратура і промислові роботи, в'язальні автомати і фільтрувальні патрони, меблі та взуття, трикотажні вироби і килими. Деякі види виробів були унікальні — їх виробляли тільки буковинські підприємства. Жодна рукавична фабрика не обходилась без машин, виготовлених на Чернівецькому заводі легкого машинобудування, вироби цього заводу були встановлені на 700 галантерейних, швейних, взуттєвих, трикотажних підприємствах країни. Одним із найбільших у республіці з виробництва нафтоапаратури і котельного устаткування був Чернівецький машинобудівний завод.

Наприкінці 1970-х років підприємства області виробляли 80 відсотків нафтообладнання із загальнореспубліканського обсягу виробництва, 12 — котельно-допоміжного устаткування, 13,4 — панчішно-шкарпеткових виробів, 10 — верхнього трикотажу, 7,5 — бавовняних тканин, 4,3 відсотка виробництва трикотажної білизни.

І як б промислове підприємство Буковини не назвати, кожне виникло та розвинулося завдяки всебічній допомозі трудящих усієї країни.

Москва і Новосибірськ, Вільнюс і Нальчик, Мінськ і Кишинів, Ленінград і Тбілісі, Єреван і Фрунзе, Казань і Ташкент, Рига і десятки інших міст були вказані на контейнерах, призначених для первістка електронної промисловості Буковини — Чернівецького виробничого об'єднання «Електронмаш». Свою продукцію це підприємство надсилало на багато адрес. Його вироби надійно служать на Челябінському металургійному заводі, Норільському гірничо-металургійному комбінаті, стані «3600» ждановського «Азовсталі», Зиряновському свинцевому комбінаті у Казахстані, Каджаранському мідно-молібденовому комбінаті у Вірменії, на Нижньокамському шинному заводі.

Уся Радянська країна брала участь у будівництві Дністровської гідроелектростанції. У 1973 році на те місце, де тепер стоїть Новодністровськ, приїхали будівельники, які мали досвід спорудження подібних енергетичних гігантів. На багатьох унікальних турбінах і генераторах Дністровської ГЕС стояла марка харківських заводів. Трансформатори поставляли запоріжці. Стальні труби і резервуари складної конструкції, багатотонні затвори, високовольтні ізолятори, електронні блоки та інше устаткування виготовляли підприємства Ленінграда і Магнітогорська, Риги і Братська, Єревана і Красноярська, Алма-Ати. У цьому списковi — сотні адрес.

Багатонаціональний колектив будови подбав про налагодження тісних ділових стосунків з підприємствами-постачальниками технічного устаткування. З ними було укладено договори про соціалістичне змагання за принципом «робітничої естафети». Вона пройшла від Дністра до Харкова, Ленінграда, Нурека, Красноярська, Магнітогорська. І коли 24 жовтня 1981 року на імпровізовану трибуну, споруджену на правому березі Дністра, піднялися ті, хто здобув першу перемогу — спрямував річку в нове русло, примусив воду текти крізь основні споруди ГЕС, разом з ними незримо були присутні тисячі й тисячі робітників та інженерів, конструкторів, машинобудівників — усі ті, кого начальник управління будівництва Дністровської ГЕС В. М. Плотников назвав на мітингу, що відбувся 29 грудня 1981 року з нагоди пуску перших двох агрегатів, таким містком, таким дорогим і таким значним словом — друзі. Наприкінці 1983 року на Дністровській ГЕС було поставлено під промислове навантаження останній, шостий агрегат. Після цього розпочалися роботи із спорудження гідроакумулюючої електростанції, які, на жаль, тривають і досі.

За радянські часи вражаючі зміни відбулися у сільському господарстві Буковини: незмірно пощедрішала земля, вагомішим став врожай на ній колос.

Вдамося до зіставлень. На час встановлення Радянської влади стан землекористування в Чернівецькій області характеризували такі дані. Із 222 729 селянських господарств 22 110 (9,9 відсотка) зовсім не мали землі, 132 255 сімей (59,4 відсотка) володіли ділянками в межах до 2 гектарів, зате 3 229 поміщицьких та куркульських господарств (1,4 відсотка) мали у своєму володінні 6,5 відсотка усієї земельної площі. Тоді як двадцять тисяч селянських сімей були безземельними, буковинський митрополит мав понад 8 тисяч гектарів ріллі, десятки тисяч гектарів лісу, 246 кілометрів телефонної і телеграфної лінії, 223 кілометри залізничної колії і три хутори.

Подібна картина спостерігалася й у Бессарабії. Поміщики, куркулі й монастирі володіли майже половиною, до того ж кращою половиною, всієї орної землі, а трудове селянство зубожіло. В 1939 році серед 107 тисяч селянських господарств Акерманського й Ізмаїльського повітів налічувалося 40 тисяч безземельних і малоземельних, 47 тисяч господарств не мали коней.

Тягарем на плечі трудового селянства лягали податки, побори на різні напівфеодальні повинності.

Заборгованість селянства безперервно зростала. Причому Буковину було найбільш задавлено боргами. Якщо в 1930 році в Мунтенії (старе королівство) середня заборгованість на один гектар селянської землі становила 3 338 лей, то на Буковині вона сягнула 11 203 лей. Біднота лише номінально вважалася власником своїх господарств, оскільки заборгованість значно перевищувала їх вартість.

Бідняцьке життя-буття яскраво змалював селянин Юрій Янцик у своєму листі до газети «Нове життя» (серпень 1931 року). Цей документ-свідчення заслуговує на те, щоб навести його повністю:

«Наші посередні господарі мусять двигати стільки найріжніших тягарів, що нема й бесіди про те, щоб могли вести людське життя. Гнетуть їх через міру довги з високими процентами і великі грунтові податки. Той мізерний клаптик поля, з якого селянин мусить виживити себе і родину, ба й содержувати діти в школах, так мало йому дає, а при тім так обтяжений податками, що нічого дивного, коли багато наших «самостійних» господарів попадає в страшні лихварські довги і йде все більше до загибелі. А крім того, ще наш селянин, котрого на кожному кроці обдурюють, мусить дивитися на таку страшну несправедливість, коли панські грунти є цілком інакше що до податків стаксовані, та що пан дуже часто за краще поле платить много менше пересічного податку, чим селянин за гірше поле. Коли до цього додамо ще яким великим тягарем для селян є т. з. посередні податки, себто сплачувані від всіляких средств поживи, ріжні мита від худоби і прочих домашніх звірей по ярмарках (торгах), а дальше величезні ціни за рільничі машини, то зрозуміємо, чого наші селянські маси живуть в такій нужді і тяжких злиднях. А як та нужда вже дійде до крайності, як приміром в теперешній кризі, то селянин ніяк не може позбутися з лихварських та банківських боргів, тоді його ціле майно продають на лицітації... і він став пролетарем і може йти куди хоче терпіти свою нужду».

У цьому листі досить промовисто відображено становище наймитів:

«Ще гірше положення безземельних мужиків, вільних робітників та двірської служби. Праця серед надзвичайно тяжких і шкідливих для здоров'я условин, а винагородження таке, що з нього ніяк по людські вижити не можна... Мешкання (у двірської служби) по стайнях, під жолобами разом з худобою, а при тім без всякого забезпечення на случай хвороб, нещасливого випадку, неспособності по праці і на старість... Праця на рільним господарстві нищить страшно сили і все стягає на робітників ріжні тяжкі хвороби, для них законів, хоч найменшого обезпечення нема. Цілковита залежність слуги від пана, так що панові - бояринові вільно цілком безкарно слугу побити, коли йому це сподобається. І все це в теперішніх часах, в хвилю, коли скрізь робочий нарід рве пута і свободу чим раз ширшу здобуває, коли скрізь по світу лунають кличі поступу і свободи».

Злидні і безправ'я гнали селянина за тридев'ять земель шукати кращої долі.

Головними засобами праці селян були кінні плуги, борона, ціп і коса, серп і мотика. Понад дві третини селянських господарств Буковини не мали тяглової сили, половина — великої рогатої худоби, свиней і овець. Навіть дерев'яний плуг і борона припадали на десять господарств, а одна сівалка — на 277, жниварка — на 7213 дворів. Зорані сохою, зрошені потом і сльозами селян-бідняків дрібні клаптики землі рідко коли давали більше 10 центнерів зерна з гектара.

Ось таким було життя в дорадянський час основного виробника матеріальних благ — буковинського селянина. За п'ятдесят радянських весен з примітивного землеробства сільське господарство перетворилося на сучасне механізоване виробництво з високою культурою соціалістичного господарювання.

Виробництво валової продукції сільського господарства за 1960—1988 роки зросло в Чернівецькій області в 1,6 разу, а продуктивність праці на селі — майже втричі. Валове виробництво зерна в 1940—1988 роках збільшилося у 2,2 разу, цукрових буряків — у 5,4, волокна льону-довгунця — у 12 разів, овочів — у 1,9 разу, м'яса і сала — у 5,4, молока — у 5,8, яєць — у 5,8 разу. Урожайність зернових культур за цей час зросла майже в 4 рази, цукрових буряків — у 1,7, волокна льону-довгунця — в 1,6, овочів — у 1,5 разу. Середній річний надій молока від корови 1988 року порівняно з 1960 роком зріс у 1,4, середня річна несучість курей-несучок — у 3,4 разу. В 1988 році буковинська земля видала з кожного гектара по 40 центнерів зернових, 286 — цукрового буряка, 6,3 — волокна льону-довгунця, 137 центнерів овочів. Середній удій від однієї корови становив 3396 кілограмів (найкращий показник серед усіх західних областей).

Невпізнанно змінився технічний рівень сільського господарства. Якщо в 1940 році в Чернівецькій області налічувався 91 трактор і не було жодного зернозбирального комбайна, то наприкінці 1988 року в середньому кожен колгосп володів 33 тракторами і 6 зернозбиральними комбайнами.

Ці досягнення — результат зусиль трудівників 158 колгоспів, 39 радгоспів, інших сільськогосподарських підприємств, зокрема, таких як колгоспи імені Леніна та імені Суворова Кіцманського, імені Мічуріна Кельменецького, «Дружба народів» Новоселицького, імені Кобилянської Заставнівського, імені Шевченка Вижницького районів, Глибоцького міжгосподарського тваринницького комплексу тощо.

За цими здобутками — самовіддана праця трудових колективів промислових центрів країни, де створювалася потужна сільськогосподарська техніка, виготовлялися високоякісні мінеральні добрива. Перетворення в буковинському селі — це також свідчення творчої співдружності та соціалістичного змагання хліборобів області з працівниками ланів і ферм інших областей та союзних республік.

Ось що з цього приводу писала одна з перших на Буковині Героїв Соціалістичної Праці М. Д. Микитей — голова колгоспу ім. Кірова, яка вже тринадцятирічною дівчинкою запрягала коня, щоб заборонувати весняне поле. Згодом стала ланковою, закінчила інститут, очолила колгосп. Заповнюючи анкету, одержану з одного республіканського журналу, писала: «Інколи кажуть: все це творилося на моїх очах... Мій край розквітнув завдяки нашим рукам, розумові і серцю. Завдяки братерській допомозі росіян, білорусів, грузинів — усіх, хто дав нам техніку і навчив нею управляти, хто передав свій досвід і вміння, хто недоїдав і недосипав, а працював і працював в ім'я щасливої нашої долі».

А в дорадянський період доля трудового люду була важкою, сумною й безпросвітною. «Ми мали лише одне право, — зазначає ветеран соціалістичного будівництва на Буковині І. Ф. Козачук (він у складі делегації брав участь у роботі сьомої сесії Верховної Ради СРСР, яка задовольнила прохання буковинців про включення краю до складу Радянського Союзу, а за форсування Дніпра в 1943 році одержав Золоту Зірку Героя), — «право» на знущання окупаційних властей, побої, злидні, тюремні ув'язнення».

Буковині, як і іншим західноукраїнським землям, у 30—40-х роках минулого століття належала сумна першість у Європі з багатьох

За роки Радянської влади на Буковині стали до ладу понад 50 нових промислових підприємств

соціальних показників. До входження краю в радянську родину кожні дев'ять з десяти трудівників не вміли ні читати, ні писати. Напередодні возз'єднання тут діяв лише один вуз, плата за навчання в якому була досить високою. У 1939 році студент Чернівецького університету Михайло Івасюк (відомий письменник, батько Володимира Івасюка) через неспроможність заплатити за навчання через декілька місяців був відрахований з вузу. Характерно, що в 1937/38 навчальному році з 2320 студентів університету українців було лише 62.

Експлуататорські класи нічого не робили для налагодження медичного обслуговування трудящих. Про це, зокрема, свідчать підсумки роботи комісії Наркомату охорони здоров'я СРСР на Буковині, опубліковані в газеті «Известия» 23 серпня 1940 року. У містах і селах Північної Буковини та Бессарабії, доповідала авторитетна комісія, санітарно-гігієнічні умови праці і побуту — жахливі. Лише в 1939 році було зареєстровано 134 тисячі випадків спалахів малярії, здоров'я трудящих масово підкошували епідемії тифу, захворювання на пелагру, викликані хронічним недоїданням, повсюдною антисанітарією. Дитяча смертність була вищою, ніж у будь-якій європейській країні, тут фактично помирала кожна друга новонароджена дитина. З 1918 до 1940 року не було відкрито жодної лікувальної або санаторно-профілактичної установи.

Постійними супутниками життя буковинців були безробіття і голод.

Соціальне гноблення і політичне безправ'я доповнювалися жорстоким національним гнітом. Поневолювачі здійснювали колонізаторську політику насильницької асиміляції місцевого українського населення. «Наші тимчасові людновладці-загарбники, гнобителі українського народу розгромили весь наш культурний набуток, — писала Ольга Кобилянська. — Українську мову вони вигнали з усіх закладів і шкіл. Заходило так далеко, що забороняли вже і дома говорити мовою батьків».

Окупанти намагалися довести, нібито на Буковині взагалі немає українців, а є «українізовані румуни», яких необхідно повернути у лоно румунської нації.

Під тиском окупантів припинили своє існування аматорські театральні трупи, культурно-освітні і навчальні заклади тощо. На Буковині уже в 1921 році на румунську мову викладання було переведено 90 шкіл, у яких навчалося 16 тисяч дітей, а протягом наступних двох років — усі 214 народних і 6 середніх шкіл.

Якщо перед першою світовою війною тут було 590 українських культурно-освітніх товариств, то в 1939 році залишилося лише чотирнадцять. Водночас за державні кошти не було збудовано жодного приміщення для клубу або бібліотеки.

На промислових підприємствах і в установах до українців застосовувалась національна дискредитація, особливо під час економічної кризи 1929—1932 років. Наприклад, у серпні 1931 року на залізничній вітці Чернівці—Неполоківці були звільнені з роботи сорок робітників-українців, які пропрацювали тут понад 30 років. Мотивація звільнення — невміння добре розмовляти румунською. В своєму протесті вони висміювали цю провину так: «Не знаємо добре державної мови, а це виявляється великою перепоною для підсипання піску під колеса...». Радянська доба принесла на колись згорьовану і соціально та національно поневолену буковинську землю воістину небачені перетворення у сфері матеріального достатку і духовного життя.

Вражаючі зміни відбулися у житті кожного буковинця. Так, грошові доходи в розрахунку на душу населення в 1988 році, порівняно з 1960 роком, зросли в 5,6 разу. Середньомісячна заробітна плата робітників і службовців за 1960—1990 роки зросла у 3,4 разу, оплата праці колгоспників — у 10 разів, а працівників радгоспів — у 4,5 разу. На кінець 1990 року населення Чернівецької області мало вклади в установах Ощадбанку на суму понад мільярд карбованців. Порівняно з 1970 роком, вони зросли в 13 разів (по УРСР цей показник становив 9,3 разу).

Усе це значно підвищило купівельну спроможність населення. Порівняно з 1940 роком, роздрібний товарооборот державної і кооперативної торгівлі (включаючи громадське харчування) у 1988 році зріс у 75,5 разу, в тому числі у сільській місцевості, порівняно з 1960 роком, майже у 5 разів. Якщо до возз'єднання люди купували лише хліб, сіль, гас та інші предмети найпершої життєвої необхідності, то лише за 1981—1984 роки вони придбали 51,5 тисячі холодильників, 38,6 тисячі пральних машин, 41 тисячу електропилососів, 71,7 тисячі радіоприймачів і радіол, 70,4 тисячі телевізорів, 23,3 тисячі фотоапаратів, 12,4 тисячі легкових автомобілів, 13,4 тисячі мотоциклів і моторолерів та багато інших товарів культурно-побутового призначення.

Активно велося житлове будівництво. Старожили добре пам'ятають, який убогий вигляд мала колись буковинська оселя: низенька хатка з підсліпкуватими віконцями, солом'яною стріхою і, як правило, без димаря. В радянський період настав кінець солом'яним стріхам. Наче писанки, стоять у зелених садках будинки, вкриті черепицею, шифером, бляхою, гарно оздоблені різьбою, живописним орнаментом. Усього за 1946—1990 роки тут введено в дію житлових будинків загальною площею понад 10 мільйонів квадратних метрів.

У небувалих масштабах велося соціально-культурне будівництво. За 1946—1990 роки в Чернівецькій області споруджено приміщень загальноосвітніх шкіл більш як на 156 тисяч учнівських місць, клубів і будинків культури — на 65 тисяч місць, за 1951—1990 роки дитячих дошкільних закладів — на 33 тисячі місць, лікарень — на 5,3 тисячі ліжок.

Пройдено великий шлях від перших лікарень до широкої системи охорони здоров'я. В 1939 році тут працювали 128 лікарів і було 20 лікарень, плата у них була така, що робітник повинен був усе життя працювати тільки на те, щоб йому зробили операцію апендициту. В 1990 році в Чернівецькій області працювали чотири тисячі лікарів і майже 10 тисяч чоловік середнього медичного персоналу. Порівняно з 1940 роком, ці показники зросли відповідно в 6,7 і 14,1 разу. Сорок три лікаря і 104 чоловіка середнього медичного персоналу обслуговували кожні 10 тисяч буковинців. Чисельність лікувальних установ збільшилася за роки Радянської влади у 2,2 , а кількість лікарняних ліжок — у 4 рази. До послуг трудящих в 1990 році було шість санаторіїв, пансіонатів і будинків відпочинку на 1170 ліжок.

Швидко розвивалось шкільництво. В 1990/91 навчальному році на Буковині налічувалося 453 загальноосвітні школи, де за допомогою понад 11 тисяч вчителів основами знань оволодівали 143 тисячі дітей. Майже 35 тисяч малюків відвідували 368 дошкільних закладів. Порівняно з 1960 роком, їх чисельність зросла в 3,6 разу, а кількість дітей, що відвідували дошкільні заклади, збільшилася у 5,3 разу.

Дальшого розвитку набула вища і середня спеціальна освіта. В Чернівецькому ордена Трудового Червоного Прапора університеті і медичному інституті в 1990/91 навчальному році здобували освіту майже 12 тисяч студентів, 18 середніх спеціальних навчальних закладів щоденно відвідували 14,2 тисячі учнів. Порівняно з 1940/1941 навчальним роком, кількість студентів збільшилася в 15 разів, а учнів середніх спеціальних навчальних закладів — у 13 разів.

У Чернівцях функціонували дві академічні наукові установи: відділення напівпровідникового матеріалознавства Інституту прикладних проблем математики і механіки Академії наук УРСР і відділ Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР.

Характерним показником досягнень буковинців у культурному житті була широко розгалужена мережа закладів культури, яка зростала з кожним роком. У 1990 році в Чернівецькій області діяло 568 масових бібліотек з книжковим фондом 7 мільйонів примірників.

У повсякденне життя населення міцно увійшли радіо, кіно, телебачення. До їх послуг у 1990 році було 514 будинків культури і клубів. При них діяло понад 4 тисячі гуртків художньої самодіяльності, в яких налічувалося більше 80 тисяч аматорів.

У Чернівцях працювала телестудія. В 1990 році в області функціонувало 525 стаціонарних кіноустановок (порівняно з 1940 роком, їх кількість зросла в 19 разів). Велику культурно-освітню роботу проводили 5 державних музеїв та десятки музеїв і музейних кімнат на громадських засадах.

Гордістю не лише Буковини був один з кращих в Україні ордена Дружби народів Чернівецький музично-драматичний театр імені Ольги Кобилянської. В багатьох його виставах особливо вдало використовувався місцевий фольклор, що зближувало, єднало акторів і глядачів, посилювало виховний вплив театрального мистецтва.

Відповідальними для його колективу були гастролі 1983 року в Москві. Столиця гостинно зустріла буковинців. Творчий склад театру був запрошений на обговорення його вистав у Міністерство культури СРСР, а також на розмову у відділі культури ЦК КПРС. Усі 6 вистав, які показали чернівчани у столиці, за оцінкою «Московской правды», «відобразили шість обрисів театру, різнопланових, несхожих, але об'єднаних щирим прагненням максимально виявити авторську, режисерську, акторську думку». А газета «Правда» 31 липня 1983 року писала: «Гастролі театру дали змогу сповна відчути голос театру. Він виявився сильним і своєрідним».

Гідно представляв мистецтво області заслужений академічний Буковинський ансамбль пісні і танцю, який з 1962 року незмінно очолював композитор, народний артист України, лауреат Національної премії імені Т. Г. Шевченка А. М. Кушніренко. На Всесоюзних оглядах-конкурсах професіональних художніх колективів у 1967 і 1977 роках цей відомий у багатьох країнах творчий колектив був удостоєний звання лауреата.

Усьому світові були відомі імена талановитих вихідців із простих буковинських селянських сімей: народного артиста СРСР, Героя Соціалістичної Праці Дмитра Гнатюка, народної артистки СРСР Софії Ротару, народної артистки СРСР Марії Стеф'юк, заслуженого артиста УРСР Назарія Яремчука, кіноактора і режисера Івана Миколайчука. Мільйони людей співають пісні Степана Сабадаша («Марічка», «Пісня з полонини», «Очі волошкові», «Вишні»), Василя Михайлюка («Черемшина», «Подаруй мені Карпати», «Смерічки», «Мальви») та неперевершеного Володимира Івасюка («Червона Рута», «Водограй», «Пісня буде поміж нас», «Я піду в далекі гори»).

«Життя могло скластися й так, — казав свого часу депутат Верховної Ради СРСР Д. Гнатюк, — що довіку пас би чужі отари, наспівуючи «Вівці мої, вівці» на своїй Буковині, якби не Радянська влада, не свято возз'єднання всіх українських земель в одній Українській Радянській Республіці. І саме завдяки цьому омріяному святу в сім'ї вольній, новій, вперше в історії на повен голос заспівали і Прикарпаття, і Закарпаття разом з усім народом. І, мов кришталеві гірські потоки, ринули веселі, стрімкопадні життєрадісні мелодії в замріяне синє плесо лагідної мелодії, і новими барвами засяяла наша сучасна пісенна повінь, якої сьогодні вже не можна уявити без творчого ужинку композиторів самодіяльних, без «Черемшини», що звучить у братній Російській Федерації, Японії, без «Червоної рути» чи «Водограю».

З 1958 року діє в Чернівцях відділення Спілки письменників України. На початку 80-х років письменницька організація об'єднувала двадцять членів, що писали свої твори на чотирьох і перекладали з семи мов. Гордістю всієї самобутньої української культури стали Володимир Бабляк (романи «Вишневий сад», «Жванчик» заговорили до загального всесоюзного читача в перекладі російською мовою), відомий єврейський радянський письменник Хаїм Меламуд (збірник повістей і оповідань «Теплий попіл», роман «Город у реки»), Михайло Івасюк (романи «Червоні троянди», «Вирок», «Серце не камінь», «Балада про вершника на білому коні»).

Вихованцями буковинського літературного об'єднання були також лауреат Державних премій СРСР і УРСР драматург Олексій Коломієць, який працював секретарем Чернівецького обкому комсомолу («Дикий ангел», «Голубі олені», «Фараони», «Планета Сперанта», «Горлиця») та поет Михайло Ткач — перший керівник письменницької організації (слова пісень «Марічка», «Якщо любиш — кохай», «Ясени», «Сніг на зеленому листі», «На щастя, на долю»).

Яскраво розкрився талант народної поетеси Буковини Параски Амбросій — автора книг «Буковинські співанки», «На сонячній дорозі», «Квітує моя Буковина», «Квіти з полонини», «Сонячні вершини», «Косарик» та ін. Чимало її поезій були перекладені російською, білоруською, грузинською та іншими мовами, покладені на музику. Вірші П. Амбросій, за оцінкою М. Рильського, — «прості, як земля, і, як земля, на все хороше чуйні».

На буковинській землі традиційно проходили Дні літератури «Червневі зорі». В 1982 і 1986 роках вони відбулися під девізом «Братерство народів, братерство культур, братерство літератур». У цих урочистостях узяли участь письменники Москви, Києва, Молдавії та єсенінського краю — Рязані.

У Чернівцях функціонувало також обласне відділення Спілки художників УРСР, на чолі якого тривалий час стояв найстаріший художник Північної Буковини, заслужений діяч мистецтв УРСР К. В. Дзержик.

Подальшого розквіту досягли такі види народного мистецтва, як килимарство, вишивання, різьбярство. Роботи заслужених майстрів народної творчості вишивальниці П. Ф. Клим, різьбяра Т. П. Герцюка, художника-орнаменталіста Г. О. Гараса, різьбяра В. Ф. Шевчука експонувалися на республіканських, всесоюзних і міжнародних виставках.

На заводах і фабриках, у колгоспах і радгоспах області пліч-о-пліч працювали українці, росіяни, молдавани, румуни, представники інших національностей. Прикладом може служити ордена Трудового Червоного Прапора колгосп «Дружба народів» Новоселицького району, який об'єднував трудівників двох молдавських сіл — Малинівки і Берестя та українського — Довжка. У житті та трудовій діяльності колективу цього господарства панувала міцна дружба і взаємодопомога. За великий патріотичний внесок у загальнонародну справу комуніст-механізатор молдаванка Г. М. Тетелюк нагороджена орденом Леніна і орденом Жовтневої Революції, ланкова колгоспу українка О. А. Лисьонок обрана депутатом сільської та обласної Рад народних депутатів, членом обкому комсомолу, делегатом X Всесвітнього фестивалю молоді і студентів, а делегат XXV з'їзду КПРС, голова колгоспу молдаванин Ф. О. Капрош удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці. З ініціативи парторганізації тут проводилися вечори дружби народів, фестивалі радянської пісні, конкурси читців на краще виконання літературних творів російських, українських, молдавських письменників тощо.

Так за короткий піввіковий проміжок часу Північна Буковина під керівництвом комуністів, з допомогою всіх радянських народів пройшла великий і славний шлях. Безсумнівно, на цьому непростому шляху соціалістичного творення були помилки, невиправдано ігнорувались місцеві умови і специфіка, форсувались темпи колективізації сільського господарства, поспішно націоналізовувались дрібні, ремісничі підприємства, були зловживання з боку деяких представників правоохоронних органів, часто-густо виявлялась недовіра до місцевих кадрів тощо.

Але попри все це, в кінцевому підсумку за п'ять десятиліть було пройдено шлях, рівний століттям, і здійснено настільки масштабні перетворення у всіх сферах економічного, суспільного й духовного життя, які ще й донині (навіть в умовах капіталістичної реставрації) залишаються фундаментом для подальшого розвитку краю.

9. У вирі капіталістичного безладу

Разом з усім українським народом трудящі Буковини в останні два десятиліття знову занурились у вир капіталістичного безладу, довготривалої суспільної дестабілізації, перманентного економічного і культурного занепаду. Голі, як мовиться, статистичні дані неупереджено фіксують цю гірку правду життя буковинців у незалежній Україні.

Ось як деградувала економіка Чернівецької області, як і всієї України, у перші десять років незалежності (1990—2000 роки — між 50-ю і 60-ю річницями возз'єднання Північної Буковини в єдиній Українській державі):

	Індекси промислової продукції (відсотків) 1985 = 100			1990 = 100		Індекси продукції сільського господарства (відсотків) 1990 = 100		
	1990	1995	2000	1995	2000	1991	1995	2000
Україна	116	61	66	52	57	87	65	53
Чернівецька область	122	53	61	44	50	81	71	63

Виробництво товарів першої, життєво необхідної продукції на Буковині мало такий вигляд:

Виробництво:	1990	2000	2000 в % до 1990
цукру-піску (тис. т.)	203	37	18,2
тканин (млн. кв. м)	14,2	0,6	4,2
Трикотажних виробів (млн. шт.)	10,4	0,1	0,9
панчішно-шкарпеткових виробів (млн. пар)	71,6	4,7	6,6
взуття (млн. пар)	8,8	0,0	-
м'яса (у забійній вазі; тис. т)	81	29	35,8
молока (тис. т.)	474	333	70,3
яєць (млн. шт.)	265	183	69,1
середній удій молока від однієї корови (кг)	3458	1443	41,7
Валовий збір:			
зерна (тис. т.)	583	326	55,9
цукрових буряків (фабричних; тис. т.)	927	322	34,7

Не кращим було становище і у сфері будівництва. Якщо в 1990 році в області було виконано будівельних та монтажних робіт на суму 560 мільйонів гривень (у порівнянних цінах), то в 2000 році — лише на 50 мільйонів, що становило 8,9 відсотка від рівня 1990 року.

Введення в експлуатацію житла скоротилося з 277 тисяч квадратних метрів загальної площі в 1990 році до 118 — у 2000 році (у 2,8 разу), а індивідуального житла — відповідно з 142 до 94 тисяч квадратних метрів (у півтора). Як і в дорадянські часи, знову з'явилися безробітні. У 2000 році тільки офіційно було зареєстровано 22,6 тисячі громадян, не зайнятих трудовою діяльністю, водночас потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць становила лишень 600 чоловік.

Помітно зменшувалась кількість культурно-освітніх і лікарняних закладів, відбувався занепад у сфері духовного життя, зате зростала злочинність: за 1990 — 2000 роки вона збільшилася в 1,6 разу.

Змін на краще, на жаль, для трудящих України і Чернівецької області не принесло й наступне десятиліття. Промисловість Буковини тільки в 2007 році вийшла на рівень останнього року соціалістичного розвитку, а валова продукція сільського господарства, за нашими підрахунками, у 2008 році, порівняно з 1990 роком, становила 76 відсотків.

За оперативною інформацією Держкомстату України, в січні — червні 2010 року промислове виробництво Чернівецької області становило лише 94,1 відсотка порівняно з аналогічним періодом попереднього року (хоча загалом по Україні цей показник зріс на 12 відсотків). Продукція сільського господарства за перше півріччя цього року зросла ледь більше на один відсоток (по Україні — 3,4 відсотка). Обсяги будівельно-монтажних робіт будівельники Чернівеччини за січень-червень 2010 року знизили на 56,8 відсотка — це один з найгірших показників в Україні, де в цілому виконання будівельних робіт становить майже 81 відсоток проти січня — червня попереднього року.

Шкода, але сімдесятий рік втілення в життя своєї споконвічної мети буковинці зустрічають з такими ж порочними болячками, як і напередодні визволення в червневі дні 1940 року Червоною Армією. Тільки за офіційною статистикою, майже 40 тисяч чоловік працездатного населення володіють ганебним статусом безробітних. Сума невиплаченої заробітної плати сягнула майже 8 мільйонів гривень. До цих та інших бід додалося ще й стихійне лихо — повінь.

Та знову візьмімо в порадники надію і віру. Не будемо складати рук. Комуністи, як і сімдесят літ тому, мають, зобов'язані у спілці з іншими прогресивними силами повернути буковинцям та усьому українському люду щасливу, світлу й заможну днину.

«Наша партія пропонує конкретну, реалістичну нову економічну політику в інтересах трудящих, — наголосив П. М. Симоненко у Політичному звіті ЦК 42-му з'їздові Комуністичної партії України. — Комплекс наших пропозицій передбачає подолання системної кризи в країні, зупинення вимирання народу, націоналізацію стратегічно важливих галузей і підприємств, приборкання інфляції, ліквідацію безробіття, встановлення гідних зарплат, пенсій і стипендій, доступних цін і тарифів на товари і послуги першої необхідності, відновлення високих стандартів безплатної освіти, забезпечення якісної охорони здоров'я і доступності культурних благ».

Вдивляючись в останній сімдесятирічний проміжок історії краю над Дністром і Прутом, над Черемошем і Путилою, ми знову линемо до тих знаменних літніх днів 1940 року, коли заясніли «червневі зорі» й одна з етнічних гілок українського етносу — буковинська — повернулась до лона матері-України.

І маємо усі підстави стверджувати — це об'єктивно явище прогресивне, доцільне й невідворотне, це важлива віха на шляху соборності, це, без перебільшення, історичної ваги ювілейна дата.

І маємо надію сподіватись — віншування 70-річчя утворення Чернівецької області (з цієї нагоди прийнято спеціальне розпорядження Кабінету Міністрів України) «зелена Буковина» знову, як і в часи геніальної Ольги Кобилянської, «одягне святковий одяг».

ПРИМІТКА:

Джерельною базою цієї історичної розповіді, крім зазначених у тексті, стали «Історія міст і сіл Української РСР. Чернівецька область», «Історія міст і сіл Української РСР. Одеська область», «Нариси історії Чернівецької обласної партійної організації», збірники документів і матеріалів: «Возз'єднання українського народу в єдиній Українській Радянській державі (1939—1949 рр.)», «Радянська Буковина 1940—1945», інших наукових та науково-популярних видань, архівні джерела, що зберігаються у фондах Центрального державного архіву громадських об'єднань України, Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, статистичні збірники (у тому числі й для службового користування з особистого архіву автора), періодична преса тощо.

Адам МАРТИНЮК,
Перший заступник Голови Верховної Ради України, кандидат історичних наук.

ГОЛОС УКРАЇНИ № 147 (4897)
ВІВТОРОК, 10 СЕРПНЯ 2010

82-літня лемкиня Стефанія Левицька — жителька села Слобода Козівського району Тернопільської області.

Понад двадцять тисяч гостей приїхали на найбільший лемківський фестиваль

Фестиваль «Дзвони Лемківщини» відбувся цими вихідними на території урочища Бичова поблизу міста Монастириська Тернопільської області.

Участь у мистецькій програмі взяли десятки творчих колективів та виконавців, а гостями свята стали лемки, що нині живуть у Польщі, Сербії, Австралії, Сполучених Штатах Америки, Канаді, Молдові, Росії. Також до фестивальної громади долучилися заступник міністра культури України Ольга Бенч, голова Івано-Франківської облдержадміністрації Михайло Вишиванюк, Герой України, генерал-полковник міліції Анатолій Францух, Герой України Іван Гута, народний артист України Іван Попович.

Під час церемонії відкриття фестивалю, вітаючи його організаторів та учасників, голова Тернопільської облдержадміністрації Михайло Цимбалюк висловив переконання, що «Дзвони Лемківщини» є тим святом, яке об'єднує лемків всього світу і вже давно здобуло міжнародний статус.

«Нелегкою була доля лемківських родин, які змусили покинути рідний, прабатьківський край, примусово переселивши на нові землі. Але горді та мужні лемки знайшли в собі сили і зберегли ту Божу іскру, яка вирізняє їх з-поміж інших — безмежну любов до Лемківщини, пам'ять про своє коріння та щиру віру в Бога. Свідченням тому є цей фестиваль, який зібрав гостей з різних куточків України та світу! Вірю, що щороку він ставатиме кращим і численнішим», — сказав у вітальному слові голова облдержадміністрації.

На святі можна було не лише почути лемківських пісень, а й помилуватися незвичайним ужитково-декоративним мистецтвом. Особливу увагу привертали роботи 82-річної майстрині Стефанії Левицької з села Слобода Козівського району, що на Тернопільщині. Вона — автор тисяч різнобарвних візерунків.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Гість фестивалю лемків зі Словаччини Микола Мушенко.

Майстер плетіння з лози Володимир Мурен з Львівської області.

Горді та мужні лемки знайшли в собі сили і зберегли Божу іскру

«Калос Лимен» — прекрасна гавань

ВИТОКИ

У цьому переконуєшся, переступивши поріг Історико-краєзнавчого музею у селищі Чорноморському, що на Тарханкутському півострові. Напевно, тому тут майже завжди велелюдно, незважаючи на те, що музею не так багато років. Відкрито його в 1987 році. Пізніше, коли в районі було створено Республіканський історико-археологічний заповідник «Калос Лимен» (Прекрасна гавань), музей увійшов туди на правах відділу.

У вісьмох залах музею зберігаються знахідки археологічних експедицій, що працюють на Тарханкуті: велика колекція амфор, витончені чорно-лакові посудини й інші предмети побуту стародавніх греків, що датовані IV століттям до нашої ери — II століттям нашої ери. У залі середніх століть представлено експонати, що розповідають про життя півострова Тарханкут і селища Ак-Мечеть (нині Чорноморське. — **Авт.**) в еру середніх століть. Привертає увага половецька кам'яна статуя, що добре збереглася. Зал етнографії знайомить із життям і побутом, ремеслами, предметами народної творчості росіян, українців, болгар і кримських татар за період кінця XIX — початку XX століть.

У залі Великої Вітчизняної війни музейні працівники зібрали матеріал про земляків, що воювали на всіх фронтах, про партизанів і підпільників Чорноморського району. Не забули й про «афганців». Представлені фотографії, особисті речі жителів Чорноморського району, що воювали в Афганістані. До того ж, як розповіла директор заповідника Зінаїда Писач, тут проводитися велика робота з військово-патріотичного виховання школярів району. Раз на рік, 18 лютого, у музеї проходить зустріч учнів старших класів селищних шкіл з воїнами-«афганцями». Крім екскурсій працівники музею не забувають і про культурно-масові заходи. Це й творчі вечори, і зустрічі з цікавими людьми, учасниками бойових дій, організовуються персональні виставки художників і народних умільців Криму й Тарханкуту. З 2006 року працює програма «Музей—школі». На городищі «Калос Лимен» і в залах музею проводяться тематичні театралізовані вистави, зустрічі з археологами.

У залі природи представлені флора й фауна Тарханкуту, а також фото й панорами природних пам'ятників регіону, окремий зал присвячено історії і трудовим будням найбільшої в Криму державної компанії «Чорноморнафтогаз». Й це далеко не все. Адже експозиції увесь час поповнюються. До речі, за більш як двадцять років свого існування в музеї побувало близько 200 тисяч відвідувачів.

Георгій ВЕРВЕС.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Працівник музею Азіме Кемалова.

Тут завжди велелюдно

Міністр освіти та науки Дмитро ТАБАЧНИК звернувся з листом до керівників вищих навчальних закладів, в якому рекомендує у зв'язку зі спекою призупинити проведення польових, археологічних, фольклорних та інших практик, *повідомляє прес-служба МОН*

У НОМЕР

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ

Дівчина померла після того, як мати відмовилася покласти її до лікарні

34-річну жінку звинувачують у загибелі її 15-річної дочки. 13 липня дівчині поставили діагноз «гострий правосторонній гемісинусит» й направили на стаціонарне лікування. Проте мати відмовилась її госпіталізувати (пізніше свій вчинок вона пояснювала тим, що боялася, що за лікування треба буде платити гроші). А через два тижні дівчина померла від ускладнення — гнійного менінгіту.

Протягом останніх років мати дівчини постійно вживала наркотики, вихованням дитини не займалась. Прокуратура Центрально-Міського району Кривого Рогу порушила проти неї кримінальну справу за злісне невиконання обов'язків з догляду за дитиною, що спричинило її загибель.

Вл. інф.

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ

Згадали, як весілля гуляли

Два дні в Житомирі вирувало «Поліське весілля». Таку назву має фестиваль, що проводився тут вже втретє. Виступи фольклорних гуртів з різних регіонів України, які відтворювали обряди сватання, випікання короваю, чергувалися з привітаннями молодих пар, що прибували з обрядового залу, де сказали «Так». За давнім звичаєм їм пов'язували руки, примовляючи: «Перший вузол не на рік в'яжу, другий вузол не на два в'яжу, третій на все життя в'яжу». Традиції оживали у виступах фольклорних ансамблів «Тещі і свекрухи» з Коростенського району, «Калина» Олевського району, «Веснянка» з Рівного та інших, а завершився фестиваль виступом гурту «Буття» з Києва, який дав майстер-клас весільного танцю.

Олексій КАВУН.

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ

Затримано водіїв вантажівок, які незаконно перевозили вугілля

В Антрацитівському районі Луганської області співробітники Держслужби боротьби з економічною злочинністю разом із ДАІ затримали шість КамАЗів, три «Вольво» і один МАЗ, водії яких незаконно перевозили вугілля. Про це «Луганськ. proUA. com» повідомляє відділ зв'язків із громадськістю УМВС України в Луганській області. Як установили правоохоронці, водії цих вантажівок перевозили 149,83 тонни вугілля без відповідних документів. Також у ході проведення оперативно-розшукових заходів у Красному Лучі було затримано десять КамАЗів, по одному автомобілю МАН, «Фотон», «Хова», КРАЗ і «Шаанхі», водії яких незаконно перевозили 258 тонн вугілля. За даними фактами проводиться перевірка.

МИКОЛАЇВ

Школу планують перевести на біопаливо

У середній школі № 29 міста Миколаєва цього року планується провести експеримент — замінити котельню на твердому паливі модульним котлом. Замість вугілля він використовуватиме палети, які роблять із соняшникових лушпайок на миколаївських підприємствах. У місті залишається ще 11 котелень на вугіллі. Що значить вугілля й газ для опалення соціальних об'єктів Миколаєва, можна судити з такого прикладу. Якщо в 2008 році з міського бюджету на ці цілі витратили 20 млн. грн., то в 2009-му — 60 млн. грн. З урахуванням майбутнього підвищення вартості газу можна припустити, що в 2010 році за теплопостачання Миколаєву доведеться заплатити 100 млн. грн. Оптимальний варіант — використання такої електроенергії, кіловат якої виробляється за ціною 3,6 копійки.

Молоді гарантовано перше робоче місце

Але тільки там, де вигідно державі

Уряд України вирішив посприяти працевлаштуванню молоді в цей непростий для вітчизняного ринку праці період. Кабмін своєю спеціальною постановою гарантує перше робоче місце тим, хто одержав диплом про вищу або атестат про професійно-технічну освіту. Для цього здобувачам слід звернутися в державну службу зайнятості.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА (з архіву «Голосу України»).

За словами міністра праці й соціальної політики України Василя Надраги, у держбюджеті-2010 на це заплановано 10 млн. грн., що дасть змогу видати трудові книжки майже 2,5 тисячам молодих людей.

Сьогодні важко знайти перше робоче місце. Роботодавця цікавлять досвідчені фахівці. До того ж мода на професії не завжди їде в ногу з часом і враховує реалії ринкової економіки. Тому в нас надлишок юристів і не вистачає інженерів.

Щоб зацікавити роботодавців у працевлаштуванні молоді, було проаналізовано ситуацію в сфері зайнятості, визначено перелік професій, які найбільш затребувані на сьогодні, **повідомляє прес-служба Державної служби зайнятості України.** Як заявив соціальний міністр, на 57 позицій розширено список спеціальностей, за якими роботодавець зможе одержати дотацію. Вона видається щомісяця протягом року й покриває фактичні витрати на зарплату й соцстрахування співробітника. У перелік потрібних професій потрапили електрозварюювач, муляр, токар, швачка...

Виходить, що уряд, не маючи змоги вплинути на ситуацію із зайнятістю, вирішив її, як то кажуть, «організувати й очолити». На місцевому ринку праці вже давно спостерігається дефіцит робочих спеціальностей. На ці вакансії попит невеликий. Зате, як бачимо, є державна гарантія працевлаштування... Утім, заради справедливості варто зазначити, що в цьому списку є педагоги, дефектологи, бібліотекарі, екологи, педіатри й ветеринари. Але, як відомо, такі спеціальності не мають особливої популярності через низькі заробітні плати. Експерти вже давно зазначають, що в Україні проблеми не з безробіттям, а з низькою оплатою праці. Сьогодні, наприклад, більшість вакансій у столиці супроводжуються пропозицією зарплати в півтори тисячі гривень.

При цьому експерти ринку кажуть: нині найбільш затребувані фахівці в категорії «топ-менеджмент» — генеральні директори з досвідом ефективного управління змінами. У категорії «фахівці», як і раніше, високий попит на менеджерів з продажу, медичних представників, регіональних менеджерів для фармацевтичних компаній. Є потреба у фінансистах: економістах і бухгалтерах.

Після закінчення вузів нова хвиля молодих фахівців поповнила лави здобувачів. Це креативне покоління з високою швидкістю засвоєння нових знань і відносно невисокими поки що фінансовими запитами дає гарну можливість для поповнення штатів компаній саме зараз.

Фахівці радять не відкладати пошук роботи на осінь. Мовляв, динаміка ринку праці позитивна, і є всі можливості для реалізації своїх професійних амбіцій.

Ольга ВАУЛІНА.

Аварія на «Рівнеазоті»

Минулої суботи о 5 годині 45 хвилин було зупинено роботу ВАТ «Рівнеазот» — одного з найбільших в Україні виробників мінеральних добрив і азотних сполук. Тут вийшов з ладу сепаратор газового конденсату в одному з цехів виробництва аміаку. Ніхто з людей не постраждав, оскільки цех перебував на ремонті. **Як повідомили у прес-службі «Рівнеазоту»,** займань, значних пошкоджень і заподіяння шкоди навколишньому середовищу не було. І хоча спеціалізовані служби заводу та МНС відреагували оперативно, але, на думку фахівців ВАТ, практичної необхідності в цьому не було. Наразі ремонтники підприємства ремонтують обладнання і в найближчі дні завод повернеться до штатного режиму роботи. А ось як оцінили подію фахівці міського управління з питань надзвичайних ситуацій і цивільного захисту населення: на підприємстві сталася розгерметизація одного з резервуарів, внаслідок чого зірвало його кришку, але шкідливих викидів в атмосферу не відбулося і ніхто не постраждав.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Ректор назвав порушення проти нього справи провокацією

Керівник Мелітопольського педуніверситету Іван Аносов має намір співпрацювати з правоохоронцями, щоб справедливість і його репутацію як ректора було поновлено. Попри повідомлення на офіційному сайті прокуратури Запорізької області про те, що ректора затримано під час отримання хабара в 2000 доларів, Аносов категорично заперечує свою провину. «Це була провокація стосовно мене як ректора вузу, який уже 15 років керує університетом», — заявив він одній з мелітопольських газет.

Вл. інф.

Вимоги тролейбусників переадресували Президенту

Тролейбусники пікетували 52-гу сесію Чернігівської міської ради з вимогою погасити борги у зарплаті, які вже досягли позначки 2,2 мільйона гривень і продовжують зростати. Пікетувальники занепокоєні й тим, що ніхто їм не компенсує витрати з перевезення 83 тисяч пільговиків. Депутати у свою чергу прийняли звернення до Президента Віктора Януковича з проханням допомогти у виділенні додаткових коштів з державного бюджету для поліпшення складної ситуації на комунальному підприємстві «Чернігівське тролейбусне управління». Керівники КП стверджують, що через відсутність коштів тролейбусне управління незабаром змушене буде скорочувати персонал та зменшуватиме час роботи тролейбусів на лінії.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Окраїнам — дешевий хліб і затишні зупинки

У місті розпочали встановлювати нові павільйони автобусних зупинок з комерційним блоком. Проект реалізує підприємство «Подільський кристал». У крамничках продаватимуть харчові продукти, а головне — хліб виробництва цього підприємства. Причому, як повідомив директор Володимир Юр'єв, ці міні-магазинчики після 18 години пропонуватимуть мешканцям паляниці зі знижкою у 20 відсотків. Одночасно з цим власники утримуватимуть у чистоті й порядку саму зупинку. Минулого року міська влада знайшла ресурси для заміни багатьох павільйонів зупинок, але варвари побили полікарбонат, з якого їх виготовили. Тепер у зупинок будуть господарі. Першу вже встановили у мікрорайоні «Жовтневий».

Друге життя аварійної дев'ятиповерхівки

У будинку на Нігинському шосе, 1-а, з якого торік були відселені всі мешканці через його аварійний стан, завершено меліоративні роботи у підвалах, розпочато відновлення фундаменту. Після закінчення реконструкції влада перетворить цей дім на соціальне житло. 72 квартири отримають найнужденніші родини, які стоять у квартирній черзі.

Віра ШПИЛЬОВА.

Кам'янець-Подільський.

ФОТОФАКТ

Фото Андрія Скакодуба (УНІАН).

У Києві відбулася акція протесту проти зносу будинку по вулиці Михайла Грушевського, 4б, збудованого в 1908 році, на місці якого планується спорудження офісного комплексу.

Гарячий «Шоколад»

У Макіївці Донецької області в суботу згорів нічний клуб «Chocolate Project». Свідки бачили стовп чорного диму, який високо піднімався над будівлею. Пожежі було присвоєно третій, найвищий, ступінь складності. Врятувати клуб не вдалося. На щастя, вогонь зайнявся у той час, коли в закладі не було відвідувачів та співробітників, тож евакуювати людей не довелося. «Ми побачили, що горить вертикальна стінка і те майно, що перебувало біля неї. Наші підрозділи не займалися евакуацією майна, тому що ми не встигли цього зробити. Все, що було, залишилося в клубі», — **повідомив начальник Головного управління МНС України в Донецькій області Микола Ільченко.**

Мешканці міста вважають однією з імовірних причин пожежі умисне підпалення. Обставини надзвичайної пригоди вивчають правоохоронні органи. Це не перша пожежа в розважальних закладах області: торік у Донецьку згорів нічний клуб «Вірус». Того разу також обійшлося без жертв.

Ліна КУЦ.

Донецька область.

СПЕКА

Міліціонери несуть посилену службу

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Основне завдання працівників міліції, які задіяні на чергуваннях, — не допустити громадян до лісових масивів, здійснювати контроль за дотриманням правил пожежної безпеки, забороняти розведення вогню у місцях відпочинку та під час проведення сільгоспробіт. Стежити, аби не підпалювали стерню сільгоспкультур, особливо поблизу складів паливно-мастильних, вибухонебезпечних та хімічних матеріалів, прокоментував начальник Головного управління МВС в області Віктор Бабенко.

Тетяна КОЛЯДИНСЬКА.

А тим часом пожежу на території Новомосковського військового лісництва, що на Дніпропетровщині, ліквідовано. З вогнем боролися п'ять днів, за які вигоріло майже 600 гектарів лісів. До робіт залучались 855 людей, 88 одиниць техніки, два гелікоптери Мі-8 з водозливними пристроями та пожежний літак Ан-32П від МНС, авіаційна розвідка району пожежі здійснювалась гелікоптером Мі-8 Міноборони, **повідомляє прес-служба МНС України.**

У Запоріжжі дрібних пожежних бід вистачає

Через небезпеку масових загорянь голова облдержадміністрації Борис Петров скасував свою відпустку і закликав запоріжців утриматися від пікніків та поїздок на полювання.

Власне, одними закликами не обмежився. Керівник області розпорядився на невизначений термін заборонити в області салюти і продаж піротехнічних виробів, а також перенести початок сезону полювання на пернату дичину. Автолюбителям заборонено в'їзд до лісових масивів — за це співробітники ДАІ накладатимуть штрафи від 340 гривень. Можливо, що вказані заходи жорсткі, але не зайві: тільки за останні дні вигоріло 1,5 гектара угідь на заповідному острові Хортиця, палав один із ринків курортного Бердянська, а в приватному домоволодінні Пологівського району згоріло 40 тонн сіна.

Леонід СОСНИЦЬКИЙ.

Без води сидіти жорстоко

У Приазовській жіночої виправній колонії № 107, що в Маріуполі Донецької області, практично повністю відсутня питна вода. Це може призвести до завоשень і масових захворювань як засуджених жінок, так і персоналу колонії, повідомляє Вінницька правозахисна група. За словами її координатора Дмитра Гройсмана, їхній організації передано відео про жахливі антисанітарні умови, зняте в цій колонії. Причина антисанітарії — відсутність постійного доступу до якісної питної води. Всю колонію забезпечують водою лише два крани. Засуджені заявили, що деякі з них не мали можливості помитися протягом трьох місяців.

Порушення права на питну воду й на гідні санітарні умови існування є жорстоким поводженням, що заборонено Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод. Ніякі посилання на скрутне фінансове становище і несприятливі погодні умови не можуть братися до уваги, йдеться у зверненні правозахисників.

Трансформатори нагріваються

Минулої п'ятниці і суботи у Вінниці було знеструмлено приблизно 20 багатоповерхівок. Їхні мешканці нарікали, що не могли додзвонитися на лінію аварійної служби підприємства «Вінницькі міські електромережі», так само не відповідав телефон «гарячої лінії» міськвиконкому. Щоправда, перший заступник міського голови Іван Михайлик заперечив цей факт. Він повідомив, що особисто розмовляв з диспетчерською службою міськвиконкому. А з приводу відсутності світла зауважив, що трансформатори нагріваються під час експлуатації, а тут ще й спека, тому вони горять у прямому сенсі цього слова.

— Від спеки все плавиться, навіть кабелі. Ремонтуємо постійно, — пояснили фахівці підприємства «Вінницькі міські електромережі».

Віктор СКРИПНИК.

Військові не дозволять Лозовій горіти?

На військовому арсеналі у Лозовій буде вжито заходів, щоб не допустити пожеж або швидко їх гасити у разі виникнення. Відповідне розпорядження дав міністр оборони Михайло Єжель під час робочої поїздки на місце надзвичайної ситуації.

З понеділка до патрулювання арсеналу додатково залучили військових Харківського гарнізону. Крім того, у стані готовності перебуває і техніка, необхідна для гасіння пожеж. Найближчим часом на території арсеналу мають розпочати саперні роботи. Міністр оборони повідомив про виділення на це понад 20 мільйонів гривень.

На території арсеналу у Лозовій зараз зберігається близько 2 тисяч тонн боєприпасів, а також розкидано навколо після вибухів 2008 року приблизно 41 тисяча тонн.

Фото надане ГУ МВС України в Дніпропетровській області.

Столиця знову в диму

У Міністерстві України з питань надзвичайних ситуацій, **повідомляє «ЛІГАБізнесІнформ»**, не змогли назвати причини задимлення. «Швидше за все, до нас дійшов дим від пожеж у Підмосков'ї», — зазначив помічник начальника чергової зміни МНС Сергій Никріч.

Ситуацію прояснив Державний комітет лісового господарства України. Запах гару, що заважає жителям окремих районів Києва, зумовлений тліючим смітником біля Вишгорода й палаючими торфовищами у Дарницькому районі.

За даними «Української державної бази авіаційної охорони лісів», учора вранці вертоліт Мі-2, який проводив чергове авіапатрулювання навколо столиці, виявив три вогнища загоряння. Біля Дарницької теплоелектростанції були зафіксовані дві торф'яні пожежі, що охопили площу 0,3 і 0,5 гектари. Також виявлене загоряння смітника біля Вишгорода. Ця інформація передана керівництву КП «Київзеленбуд», у веденні якого перебувають території. Інших пожеж навколо столиці не виявлено, повідомляє прес-служба Держкомлісгоспу України.

У НОМЕР

ЗАПОРІЖЖЯ

Міністр доповів Президенту відразу про двох пономарів

Окрім колишнього пономаря підірваного Свято-Покровського храму Запоріжжя, а також його брата, затримано і пономаря нинішнього. Про це Президентові України Віктору Януковичу доповів міністр внутрішніх справ Анатолій Могильов. Священики храму і церковна громада не вірять у причетність пономарів до злочину. Тим часом мати одного з затриманих, 25-річного Євгена Федорченка, розповіла запорізьким журналістам, що вони з сином поїхали до родичів у Красноармійськ (Донецька обл.) о 13-й годині 28 липня, за 3,5 години до вибуху. «Коли наших хлопців почали затримувати, — заявила завуч недільної школи при храмі Марина Підгородецька, — ми найняли адвоката, та його до Євгена не пускають. Ми сумніваємося в об'єктивності слідства і не віримо у справедливість розслідування».

Леонід СОСНИЦЬКИЙ.

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

Сільрада надала в оренду на 10 гектарів більше, ніж задокументувала

Ревізія бюджету села Малинів Петрівського району, проведена обласним КРУ, показала, що існує низка проблем з використання земельних ресурсів. Так, спеціалісти КРУ виявили, що фактична площа ділянки, наданої в оренду ТОВ «Малинівське», становить 30,6 гектара, що підтверджено даними відділу Держкомзему в Петрівському районі, в той час як договір оренди складено лише на 20 гектарів. Таке порушення чинного законодавства призвело до того, що 10,6 гектара землі товариство використовувало безоплатно, а відповідні бюджети недоотримали понад 30 тис. грн. доходу.

Про це **повідомила прес-служба КРУ в Кіровоградській області.**

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

Вироблятимуть пральні машини

Шведський виробник побутової техніки компанія «Електролюкс» купила завод з виробництва пральних машин у Івано-Франківську. Сума угоди — 19 мільйонів євро. Відповідний документ підписано в рамках програми з розширення операцій компанії в країнах Східної Європи, що розвивається. Придбаний завод стане частиною бази постачання «Електролюкса» не лише у Східній, а й у Центральній Європі.

ФОТОФАКТ

У Запоріжжі в рамках еколого-екстремальної акції «У море на пляшці» відбувся спуск на воду плота, зробленого із порожніх пластикових пляшок, зібраних на острові Хортиця.

Фото Дмитра СМОЛЬЄНКА (Укрінформ).

Умань та Канів готуються приймати туристів під час Євро-2012

Національний комітет з підготовки та проведення міжнародного футбольного турніру включив до переліку об'єктів, які відвідуватимуть гості чемпіонату, міста Умань та Канів, що на Черкащині. Зокрема, шанувальникам футболу покажуть знаменитий дендропарк «Софіївка», історико-культурний заповідник «Стара Умань». До Канева гості мандруватимуть Дніпром до річкового причалу «Тарасова гора» і матимуть змогу ознайомитися з Шевченківським національним заповідником.

Утім, черкащани просять включити до переліку й місто Чигирин. Саме влітку 2012-го гетьманська столиця проводитиме всеукраїнський симпозіум гончарів, приурочений до 500-річчя заснування міста. На урочистості запросять 14 європейських посольств тих країн, котрі ще у XVII столітті мали свої представництва при резиденції Богдана Хмельницького у Чигирині.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Арифметика виживання із глибинки

БАЛАНС ТИЖНЯ

Минулий тиждень провела в селі за 200 км від Києва. Там овочі-фрукти (і не тільки) у більш ніж достатній кількості ростуть у саду — на городі. Свіже коров'яче молоко вам принесуть додому по 3 гривні за літр. Варто лише зателефонувати якійсь «просунутій» власниці корівчини на мобільний. Якщо в неї не знайдеться зайвої банки молока, оперативно передасть ваше замовлення сусідці, родичці. Козяче молоко пропонують дорожче. Аж по 4 гривні за літр. Це тому, як би вибачаючись, пояснює сусідка з козою, що «і в місті воно дорожче за коров'яче». Щоправда, тут же по простоті душевній додає: «Добре, що ти приїхала, а то його мало хто бере, доводиться згодовувати кошенятам та поросятам». І одразу від неї дізнаєшся, що хліб у глибинці легше пекти самому, а то магазинний частогусто «відгонить» дріжджами й «уже на другий-третій день цвіте». І що на базарі в райцентрі помідори — 2,5 гривні за кілограм.

Звісно, селяни теле- й радіоновини сприймають по-іншому — не так, як у Києві. Благо, побалакати про те й про це з журналісткою зі столиці охочих не бракувало. Не знаю, як їм, а мені від такого спілкування — користь, тема для статті. Ну, а привід поговорити чиновники, наділені владою, незважаючи на сезон відпусток, час від часу таки давали. Повідомлення про подорожчання з 1 серпня блакитного вогника для населення в півтора разу, особливо серед тих селян, які встигли газифікуватися, спричинило цілу дискусію. Причому оцінки такого непопулярного кроку неоднозначні. Були й такі, хто, казав, мовляв, давно пора, досить політикам спекулювати на цьому питанні. Усякий товар повинен мати свою ціну. І згадували недалеке минуле, коли «несвідомі» громадяни, не обтяжені питаннями енергозбереження, випалювали за відкритих дверей і кватирок «належні» їм за субсидією кубометри газу. І все задля того, щоб у наступному періоді не скоротили обсяги субсидованого споживання.

А нині, мовляв, кому дорого — сокира є, дрова не перевелися... Та й електрика для сільського населення поки що по 22,5 копійки за кіловат. Якщо витратитися на сучасне обладнання та обігрівати своє житло «з розумом», то й платити за тепло доведеться не так багато, і в хаті стане комфортніше.

Інші категоричніші: «Я вище за Януковича не стрибну. Якщо раніше їли цілу картоплину, то тепер будемо половину, а другу половину продамо, щоб заплатити за газ», — зазначив у розмові глава родини, в якого значна частина заробленого йде на оплату навчання дочки у виші. І додав: «Під час опалювального сезону щомісяця використовуємо — для обігріву будинку, приготування їжі собі й корму худобі — близько 300 кубометрів газу, платили — в межах 150 гривень. Будемо, схоже, платити 300 грн.».

У сільських жінок, які працюють і кому до заслуженого відпочинку трудитися ще років 5—10, свої оцінки: подорожчання газу, мовляв, переживемо. Порівняно з можливим підвищенням пенсійного віку — це не біда. І головна причина — не в небажанні працювати. Владі треба, зазначають, не пенсійний вік підвищувати, а робочі місця створювати, сприяти із працевлаштуванням тим, хто хоче працювати, хто не може знайти роботу в 30—40 років, а змушений виживати «з хліва та городу». І порушують свої питання: а чи прикинув хто, як зміниться тривалість життя жіночого населення в Україні, якщо влада здійснить пенсійну реформу? Адже в нас бабусі здебільшого й так не сидять склавши руки. Внуків доглядають, овочі-фрукти ростять, корівчину тримають, щоб і собі додача до пенсії була, і молодому поколінню, особливо, що перебралося в місто, «продовольчу допомогу» надати.

ЗАКІНЧЕННЯ НА 13-Й СТОР.

Галина КВІТКА.

У Дніпропетровській, Харківській, Луганській, Донецькій областях стан посівів середніх і пізніх сортів соняшнику значно погіршився внаслідок високих температур протягом останніх двох тижнів — *ІА «АПК-Інформ»*

Експорт зерна з Росії може бути заборонено до середини 2011 року — *ІА «АПК-Інформ»*

ТЕНДЕНЦІЇ

Ціни на зерно ростуть як на дріжджах

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Хоча цьогоріч, повідомив заступник начальника управління агропромислового комплексу Городенківської райдержадміністрації Іван Пронич, в районі було засіяно майже третину зернового клину області — 19,2 тисячі гектарів. Усього намолочено понад 50 тисяч тонн ранніх зернових та зернобобових. Тож із хлібом будемо! Інша річ, за якою ціною. Як розповіла власниця однієї з городенківських пекарень Світлана Нємеянова, оптова ціна за мішок борошна першого гатунку вже перевалила за сто гривень, і то ще не кінець, ураховуючи останні тенденції. Це «потягне» підвищення вартості хліба: нині на підприємстві відпускна ціна вісімсотграмового буханця житньо-пшеничного — 2,5 гривні. Та деякі хлібозаводи потихеньку, щоразу лише на п'ять копійок, піднімають її. А частка завізних хлібобулочних виробів у районі — значна!

Тож чи варто дивуватися, що в нашому сільськогосподарському краї зернові сіють мало не на кожному городі? Мають і на хліб, і для худоби, та й лишки завжди можна продати. А загалом населення виявилося гірше підготовленим до жнивної кампанії, хоч виростили колосові на 8,5 тисячі гектарів. Нерідко газдам доводилося годинами виглядати комбайн. А якщо врахувати, що зернові посіяно латками в різних масивах, комбайни долали іноді від наділу до наділу чималу відстань. Це, звичайно, впливало на вартість обмолоту, яка сягала десяти гривень за сотку. Іван Пронич принагідно зауважив, що обґрунтована ціна — на рівні шести-семи гривень і є достатньою для рентабельної роботи комбайнів. А практично вплинути на вартість обмолоту ні районна влада, ні податкова інспекція не може. Податківці мотивують невтручання в цінову політику тим, що їх власники зареєстровані як підприємці, на єдиному податку. Самі комбайнери бідкаються, що доводиться жнивувати на полеглиці, та ще й затрати пального збільшуються, коли їздиш від газди до газди. Й справді, довелося спостерігати, як великогабаритна техніка буквально снувала то тут, то там, бо комусь треба було обмолотити півгектара, а то й переганяти комбайн заради п'ятнадцяти соток. Воно нібито й так, але поки я ганялася полем, щоб «вполювати» фотоапаратом лелеку, котрий занадився на щойно скошений лан, комбайнер за кілька хвилин роботи встиг обмолотити ці п'ятнадцять соток й заробити 150 гривень. Звичайно, негоже заглядати до чужої кишені й лічити чиїсь прибутки, але хіба скажеш опісля: «бідне село» чи «бідні селяни»? Навіть якщо порахувати вартість старенького комбайна, окупиться він доволі швидко.

Звісно, не всі можуть похвалитися гарними прибутками, бо чимало залежить від хисту людини. Утім, багатьом праця дає на хліб і до хліба. Приміром, городенківець Петро Лукашов має ділянку в садово-городньому кооперативі. Тримає на дачі курей, тож зерна треба. Розповідає, що виростити ячмінь, ураховуючи навіть затрати на обробіток ґрунту, насіння та невисоку врожайність, виходить дешевше, ніж купувати. На місцевому сільськогосподарському ринку ціни на зерно ростуть як на дріжджах, а він із п'ятнадцяти соток зібрав п'ять центнерів збіжжя. До того ж і сівозміни треба дотримуватись: не садити ж картоплю щороку на одній і тій само площі. Має торішній запас пшениці, хліб є з чого пекти. А пенсіонерам своє зерно — додатковий дохід, нехай і незначний.

Людмила СТРАЖНИК.
Івано-Франківська область.

Через дерева власники наділів залишаться без сіна

СИТУАЦІЯ

Кілька селян села Дягова Менського району цього року залишаться без сіна. Річ у тім, що їхні пайові сіножаті розташовані поблизу лісового масиву. Таке сусідство виявилося досить проблемне: власник дерев почав вирубку вільх. Але все спиляне вивіз з лісу і склав на полі поряд з ним. Так йому було зручніше. Дягівські пайовики незабаром збагнули, що без їх дозволу на їхній землі заготівельники накидали сотні стовбурів. Тим часом, схоже, спиляне майже на п'яти гектарах просто забули.

Коли ми приїхали на цю земельну ділянку, картина постала гнітюча. Майже три гектари добротної сіножаті були «поховані» спиляними стовбурами дерев. Деякі з них так сховалися між густою травою, що треба уже чимало докласти зусиль, аби їх визволити із того полону. Протягом кільканадцяти місяців спиляний ліс мок, підгнивав у низині, заростав. Важко сказати, чи тепер він і придатний для промислової переробки. Адже вільха — цінне дерево. Місцеві кажуть, що заготівельники забрали кращі стовбури, а гірші залишили просто неба. Виходить, вони нікому не потрібні?

— У цьому віддаленому куточку моя родина має 1,5 гектара землі для заготівлі сіна, — каже водій фермерського господарства Микола Щербина. — Я наймав техніку, аби викосити траву. Але сьогодні навіть звичайною косою робити це небезпечно. Адже дерева, гілки лежать то там, то там. Що, я ще повинен займатися очищенням пайової землі від лісу? Навіщо мені такі затрати?

Про безгосподарське ставлення до лісу, землі селяни написали в сільраду, Менську райдержадміністрацію.

— Це справжнє неподобство, — зазначив сільський голова Микола Бурка. — Уже з минулого року пайові наділи були зайняті. Ніхто не питав у їх власників дозволу про використання земельних ділянок. Просто самочинно розпорядилися селянською землею на свій розсуд.

Він повідомив, що у свою чергу звернувся у вищестоящі органи для вжиття відповідних заходів.

Керівник дочірнього агролісогосподарського спеціалізованого підприємства «Менарайагролісництво» Валерій Науменков підтвердив, що мають спиляний ліс за Дяговою.

— Ми думали вивезти його взимку, але великі сніги завадили, — сказав він.

Однак уже стільки часу минуло після зими!

Керівник «Менарайагролісництва» пообіцяв за два тижні вирішити проблему із очищенням земельних ділянок. Прикро тільки, що це буде робитися після нагадування преси і досить запізно. Власники наділів навряд чи зможуть уже отримати повноцінні корми для худоби. Хто компенсує їм втрату сіна?

Та й територія поблизу державного заказника місцевого значення «Чамарове» зазнала зухвалого «набігу», від якого ще довго оговтуватиметься тамтешня екосистема.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

На знімках: водій Микола Щербина: «На моїй землі чиниться свавілля...». Лісоповал на сіножаті.

Фото автора.

Багато буряків, багато цукру.
Поки що — у прогнозах

ПЕРСПЕКТИВА

Одна з німецьких фірм, яка продає насіння цукрового буряку господарствам України, Росії, Білорусі, багатьох інших європейських країн, визначила, що найкращі (за словами її фахівців — фантастичні) умови для вирощування цієї культури мають дві області України: Тернопільська і Хмельницька. На жаль, останніми роками ми нехтували цими можливостями. Цукрового «піку» Тернопільщина досягла в радянські часи, коли площі під цією культурою сягали 120 тисяч гектарів, а виробництво цукру — п'яти мільйонів тонн. І це за того, що досягалися вони здебільшого ручним обробітком. Нині науковці кажуть: 120 тисяч гектарів під корені забагато, але скорочувати площі майже втричі, як це було минулого року, також не по-господарськи.

Мінімум гербіцидів, максимум знань

Нині в області під цією культурою понад 60 тисяч гектарів. Це третє місце в Україні після Вінницької та Полтавської областей. Порівняно з минулим роком сільгосппідприємства збільшили посіви на 23 тисячі гектарів, населення — на 4 тисячі. «За середньої врожайності 300 центнерів з гектара маємо шанси отримати 1,8 мільйона тонн сировини, — обережно прогнозує начальник головного управління агропромислового розвитку облдержадміністрації Андрій Хома. — Але на сьогодні вага кореня переважає минулорічні показники, тож можна сподіватися на кращі результати».

Після не зовсім вдалих жнив, коли непогода виколоситила хлібний колос, цукрові буряки можуть істотно поліпшити становище і сільгосппідприємств, і економіки області загалом.

На часі була й обласна нарада за участю сільгоспвиробників, переробників і, що особливо важливо, науковців. Символічно, що вона відбувалася на базі Подільської дослідної станції, що у місті Хоросткові Гусятинського району. Про науковців останнім часом влада майже не згадувала, проте потенціал станції досить потужний. Варто було подивитися на їхні дослідні поля, в тому числі з цукровими буряками. Корені іноземної і вітчизняної селекції один в один, любо глянути. Науковці ніби здобули друге дихання від елементарної уваги до себе: показували, розказували, радили, застерігали. Зокрема, від надмірного захоплення гербіцидами. На думку завідувача лабораторії цукрового буряку Тернопільського інституту агропромислового виробництва НААНУ Мирослава Кушицького, не треба сліпо переносити інтенсивні технології, запроваджені на Заході. У них переважно піщані ґрунти, тож і здобрюють посіви відповідно. Наші ж чорноземи самі по собі багатство, їх треба лише підкоректувати сівозмінами, подумати про попередники, провапнувати поля. Підтвердження цьому — бурякові поля дослідної станції: мінімум гербіцидів, максимум знань — і корені нівроку. А старший науковий співробітник цього ж інституту, кандидат сільськогосподарських наук Любомир Маланчук вважає, що на базі Подільської дослідної станції варто організувати зимову школу для тих, хто захоче осягнути сучасні технології вирощування солодких коренів, більше дізнатися про сорти. Лекції у ній могли б читати науковці і практики.

Такі, наприклад, як керівник ТОВ «Агрополіс» Володимир Грищук, про якого кажуть: «Агроном від Бога». Сільгосппідприємство створене як сировинна база ВАТ «Чортківський цукровий завод». Щоб зберегти сівозміну, воно вирощує всі основні сільськогосподарські культури, але найкраще вдаються цукрові буряки. Врожайність — 500 і більше центнерів з гектара. Для удобрення тут використовують відходи цукровиробництва, так звані дефекати. «Буряк завжди рентабельний», — переконаний Володимир Тимофійович. А ось керівник господарства «Аркадія» з Гусятинського району, депутат обласної ради Микола Пилипів зізнався, що не сіяв би солодких коренів, якби не взяв у лізинг бурякозбирального комбайна. Все-таки має їх 700 гектарів. Урожай обіцяє бути добрим.

Без заводів діла не буде

Але виростити сировину — половина справи. Торік Тернопільщина також була на третьому місці в державі за кількістю засіяних площ і виробленого цукру, а ось за якісними показниками — на останньому. Його вихід ледь перевищив 11 відсотків. Тому основний акцент нині робиться на підготовку цукроварень до сезону. Наразі в області їх вісім. Шість з них — у власності групи компаній «Мрія». Розповідає голова спостережної ради «Мрії» Іван Гута:

— Коли три роки тому ми здали буряки на Волочиський цукровий завод і там нас добряче надурили (здали їх на 14 мільйонів гривень, а заплатили 2 мільйони), то зрозуміли: потрібно мати своє переробне підприємство. Приглянули два заводи і звернулися до власника з проханням продати їх. Той погодився, але за умови, що заберемо всі шість заводів. Виходу не було, придбали всі. Жодного з них не закрили. Підтримували на «плаву» не з виробничих мотивів, а швидше з соціальних, щоб зберегти колективи і дочекатися кращих часів. Цього року посіяли буряк на 35 тисячах гектарів, тож усі заводи

За останні десятиліття збір фруктів і винограду в Криму скоротився вчетверо

Купив хату для... страусів

ДОСВІД

Вирощування страусів, на жаль, не стало прибутковим бізнесом для фермера з Вінниччини Володимира Коваля. Незважаючи на це, чоловік продовжує доглядати за екзотичними птахами. Навіть купив для них будинок.

Птахи не винні

Четверо страусів, один самець і три самки, поважно походжають на подвір'ї сільської хати, потім направляються далі на город. Вся територія огороджена металевою сіткою. Граційні птахи, зріст кожного з яких більш як два метри, нагадують фермеру Володимиру Ковалю з села Глибочок Тростянецького району про невдалий бізнес. «Птахи не винні, що в мене не вдався бізнес, — усміхається чоловік. — Не можу на них ображатися. Прикипів до них, як кажуть, душею. Тому й не знищив. Залишив для екзотики. Хоча клопоту все одно додають. Але менше, ніж, наприклад, ті самі свині. Справляюся. Щоправда, не сам. Сестра Галина багато допомагає по господарству. Дружині ніколи, у неї на руках мала дитина. Зараз ще чекаємо поповнення...»

Шість років тому в Гайсинському районі з'явилася страусова ферма. Організував її один з підприємців. Він живе і працює у Санкт-Петербурзі. Звідти й завіз у рідне село незвичних птахів. Володимир Коваль у той час шукав для себе справу, яка б дала можливість заробляти на хліб. Йому, сільському хлопцю, з дипломом пасічника, припала до душі ідея вирощувати страуси. Поїхав на ферму, це недалеко, у сусідньому районі. Купив там десять, як він каже, малих пташенят. «Заплатив за кожне по двісті євро, — уточнює Володимир. — І тоді, і тепер це чималі гроші. Сподівався, що страуси їх, як кажуть, відпрацюють. Здавалося, такий вид бізнесу мав перспективу. Був попит на м'ясо, навіть на пір'я. Обіцяли купувати шкіру і кігті...» Фермер домовився з власниками нової ферми, що працюватиме з ними разом, реалізуватиме через них продукцію. Нема вже ні ферми, і у Володимира справи не пішли.

ЦІКАВО ЗНАТИ

❑ Шкаралупа яєць страуса здатна витримати об'єкт масою до 15 кг.

❑ У древньому Єгипті символом справедливості був знак, що зображував перо страуса. Це пов'язано з тим, що у нього стержень ділить перо на дві рівні половини, в той час як перо інших птахів поділяється на більш вузьку та широку частини.

Які ж вони делікатні!

— Які ж вони делікатні, ці страуси! — каже Володимир. — У малих страусенят до півроку від народження кістки тоненькі й ламкі, як тріски. Зате після шести місяців стають такі тверді, що молотком не переб'єш. Поки ж воно молоде, як тільки спіткнеться, так і переламає ніжку. Пригадую, якось після дощику двоє малих страусенят бігали по подвір'ю. Спочатку одне впало, потім — друге. А встати вже не можуть. Переламали кістки. Ось так з десяти штук, які купив, залишилося тільки п'ятеро.

На наступний рік фермер придбав ще 14 страусенят. Такої ж породи. Замовив їх в Угорщині. Сподівався, що будуть витриваліші. Та де там! Майже всі пропали.

— Двох страусів продав у зоопарк, — продовжує Володимир Коваль. — Приїхали представники з Криму, з Сімферопольського зоопарку. Якимось чином дізналися про те, що у мене страуси з Угорщини. Продав їм. Ще трохи грошей виторгував від продажу страусових яєць. Найдешевше віддав за 50 гривень, найдорожче — за 150 гривень. Оце весь мій заробіток. Ну, ще м'ясо нам дісталося із страусенят, які покалічили ноги. М'ясо смачне, але тільки з молодого птаха.

Крім чотирьох дорослих страусів, тих, що залишилися ще з першого придбання, є троє маленьких пташенят. «Знайомий має власний інкубатор, — каже пан Володимир. — Попросив його, щоб поклав страусові яйця. І надалі так робитиму, щоб мати для сім'ї м'ясо. Бо ж кажу, що із страусами клопотів менше, ніж із свиньми. Хоча свиноферму теж маю. У ній сорок поросят. Треба ж за щось жити.

Сплять сидячи

Спершу фермер утримував страусів у себе на подвір'ї. А потім купив для них... хату. Будинок недалеко від обійстя Володимира Коваля.

— Наших морозів страуси не бояться, — каже фермер. — Я в цьому переконався на своїх птахах. Все одно для них краще зимувати у теплі. Щоб мали на зиму де сховатися, купив хату. Там вони тепер і живуть. Як вміщаються з таким зростом? Коли сердяться, то витягують шию ще на півметра. В іншому стані згинають голови і заходять до хати, як люди, у яких високий зріст. На долівці настелена підлога. Тому навіть соломи не варто стелити. Так на підлозі й сплять. Щоправда, у незвичній позі — сидячи. Опускаються навколішки і починають дрімати.

З харчами теж нема проблем. Їдять моркву, буряк, кукурудзу, конюшину і навіть сіно. Буряк та моркву подрібнюємо. У страусів нема зубів. Тому корм не жують, а відразу ковтають.

— Чи не перестрибують через огорожу? Ні. Але були випадки, коли ламали її. Тікати не тікали. Один птах виходив з обійстя. Та від гурту не відбивався. Вони природою створені, щоб триматися разом.

З приводу охорони, то фермер каже, що страуси самі себе охороняють. «Я б нікому не радив заходити до них, — застерігає Володимир. — Калікою можуть зробити на все життя. Це вам не індик, який тільки сичить. Страуси б'ють з такою силою, що кого хоч відправлять у нокдаун. А тоді ще й ногами затопчуть.

Коли у Глибочку вперше з'явилися ці екзотичні птахи, Володимир Коваль не переставав зустрічати гостей. «Тільки те й робив, що розказував та показував», — згадує він ті дні. — Тепер бажаючих полюбуватися найбільшими у світі птахами менше. Але все одно екзотика цікавить. За словами співрозмовника, найчастіше запитують, чому страуси не літають? Мовляв, що ж вони за птахи, які не піднімаються у повітря. «Не літають тільки тому, що мають велику вагу, — пояснює фермер. — Як може піднятися у повітря птах, який важить 120 кілограмів?» Володимир Коваль довго й цікаво може розповідати про своїх улюбленців. «Перед тим, як зайнятися створенням ферми, я переглянув гори літератури, де йдеться про цих птахів, — каже він. — Вони справді незвичайні. За це так полюбив їх...»

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

На знімках: сестра Володимира Коваля Галина доглядає за страусами тоді, коли брат у від'їзді: так гуртом учотирьох страуси проводять день за днем.

Фото автора.

працюватимуть інтенсивно. Прийматимемо також буряк від господарств і населення. Причому у вересні і листопаді прийматимемо сировину у сільгосппідприємств, а в жовтні матимуть перевагу одноосібники, адже вони хочуть, щоб корені максимально набрали вагу, та й найнятий транспорт не повинен стояти у чергах. Жом також віддаватимемо людям безоплатно.

Що це не голослівно, можна переконатися на прикладі Хоростківського цукрового заводу. Якщо торік він переробив 200 тисяч тонн сировини, то цього року запланована цифра у 600 тисяч. Для цього на підприємстві провели модернізацію. Вже все готове до сезону. Наприкінці серпня його запустять. За потужністю Хоростківський цукровий наступає на п'яти Чортківському заводу — одному з лідерів цукроваріння України. Передбачається, що цього року Чортківський завод переробить 630—680 тисяч тонн сировини, в тому числі 200 тисяч — власної. Причому щороку тут істотно модернізують виробництво, що дає змогу випускати продукцію за міжнародними стандартами якості.

Незрозуміла поки що ситуація з Кременецьким цукровим заводом. Торік він не працював, а вирощений на Тернопільщині буряк возили на переробку в Дубно. На жаль, генеральний директор підприємства Віталій Собчук досі не може дати чіткої відповіді, чи відкриють тут у вересні сезон. Мовляв, власники ще не визначилися.

В очікуванні пуску цукрових заводів і спиртовики. Хоростківський спиртовий завод, який спеціалізується на виробництві спирту з меляси, готовий переробити її 50 тисяч тонн. Всього область цього року матиме 70 тисяч тонн меляси, решту можуть переробити інші спиртові заводи області. Торік з Тернопільщини ділки вивозили мелясу і втридорога перепродували її спиртовим заводам інших областей. Цього року влада пообіцяла посприяти тому, щоб меляса залишилася на місцевих спиртових заводах. Звичайно, для цього треба їх прокредитувати.

Поки корені набирають ваги (у серпні—вересні — найінтенсивніший приріст), сільгосппідприємства вже готують площі для посіву цукрових буряків наступного року. Судячи з усього, попит на цукор у світі буде. Та й закупівельні ціни на цукросировину — 350 гривень за тонну і 5 тисяч — за тонну цукру поки що влаштовують селян і переробників. Здається, і в перетягування канату вони награлися досхочу. Хочеться вірити, що чесному партнерству нічого не заважатиме. А ось з торговельниками, вважає перший заступник голови облдержадміністрації Василь Коломийчук, також зв'язки слід налагоджувати. Не можна допускати, щоб повторилася ситуація минулого року. Виробивши цукру в п'ять разів більше, ніж потрібно для споживання, область змушена була купувати його втридорога у донецьких і дніпропетровських фірм. Вони закупили цукор за задекларованими цінами, а потім перепродували значно дорожче, навіть не вивозячи за межі області.

Звичайно, проблем у «солодкій» галузі області чимало, наскоком їх не вирішити, але головне — є бажання це зробити. Що там казали німці про наші фантастичні можливості?

Любов ЛЕВИЦЬКА.

Тернопільська область.

Арифметика виживання із глибинки

БАЛАНС ТИЖНЯ

ПОЧАТОК НА 11-Й СТОР.

Повідомлення по телевізору про те, що Україна одержала перший транш 15-мільярдного кредиту МВФ, особливого резонансу в глибинці не викликало. Крім скептичного, що беремо чужі гроші й на час, а віддавати доведеться свої і назавжди.

Куди більший резонанс був, коли прийшла новина з Росії про тимчасове зупинення, через можливий там дефіцит, експорту зерна. Мовляв, через це на світовому ринку тонна пшениці сягнула 250—270 доларів. А незабаром, може, буде й усі 300. «Триста доларів помножити на курс 8 гривень за «зелений» — ого які гроші на праці бідного селянина спекулянти-перекупники наварюють!» — одразу підрахували селяни. При цьому співрозмовників мало цікавили особливості торгівлі зерновими й оцінки, скільки вміння і витрат треба докласти, щоб пшеничка, яка 1200—1400 гривень у полі, знайшла покупця хоча б по 250 доларів за тонну на світовому ринку. Ця новина, схоже, дісталася кожної сільської садиби, де тримають хоча б курей, а отже, цікавляться цінами на зерно. Обговоренню сприяв і час — саме в багатьох колишніх колгоспах «дають» колосові на паї.

За моїми спостереженнями, від пшениці майже ніхто не відмовляється — запас, мовляв, зайвим не буває. Нічого, що в коморі лежить уже «про всяк випадок» до тонни торішнього й позаторішнього зерна, яке не встигають з'їдати ні господарі, ні худобина. Мішки із хлібною культурою врожаю-2010 зайві не будуть. У разі чого можна змолоти на борошно, адже ясно — в разі здорожчання зерна буханець хліба вже до осені «непомітно» додасть копійок 30—50, а то й цілу гривню. І ніякі вибори до місцевих рад не допоможуть.

Драматичнішою виявилася ситуація з ячменем. Брати чи не брати — поставало нерозв'язне питання перед тими пенсіонерами, кому на пай, приміром, належало по 900 кг ячменю, але в кого на подвір'ї немає свиней. Птиці в сирому вигляді не згодуєш — остюки. Доведеться варити — а газ дорогий. Невигідно! Взяти гроші замість ячменю — по 110 гривень за центнер, але ж, кажуть, у сусідньому районі перекупники платили просто на току по 140 гривень за той самий центнер. А на базарі — взагалі 16 гривень за 10 кілограмів просять. Але це ж треба свій транспорт, автобусом більше двох-трьох відер за раз не візьмеш... А дорога в райцентр — 7 гривень щораз обійдеться туди-назад, та за місце на базарі заплати... А ще ж стояти доведеться... І доходили висновку, що 990 гривень за належний ячмінь — теж непогані гроші, отримані, загалом, «даром».

Утім, інформація з телеекранів про безпрецедентне зростання цін на зерно зробила свою справу. Чимало запасливих громадян, переймаючись питанням, чи досить у країні зерна й чи вистачить його до наступного врожаю, кинулися скуповувати продукти «першої необхідності» — борошно, макарони, побоюючись їх неминучого подорожчання. При цьому «підігрівають» одне одного начебто можливим голодом у Росії.

Раніше, зазвичай, у період збирання врожаю ціни падали, агропідприємства нарікали: доводиться витрачатися на зберігання зерна, щоб «не продавати на збиток». Цього року ситуація, для багатьох несподівано, змінилася. Продавати колосові ніхто не поспішає, сподіваючись на подальше внутрішнє зростання цін. На ринку складається дисбаланс: споживач хоче купити зерно, власник зерна продавати його не бажає. У такий спосіб зростання цін і підігрівається.

Утім, у всьому цьому можна знайти й оптимізм: останні два роки для багатьох господарств ціни на колосові були мало не збиткові. А так — з'явиться стимул для подальшого розвитку.

Цукор ті, з ким розмовляла, купувати не поспішали — мовляв, під час попередньої хвилі ажіотажного попиту солодким піском запаслися. Ще мішечок-два на горищі зберігається, може, вистачить...

...Під завісу мого перебування в селі прийшла сусідка, що з козою. Запропонувала нарвати в неї відро абрикос. Безплатно — «аби даром не пропали». Тож у селі — ціновий рай і продуктовий достаток... Як казав поет: «И життя добре, і жити добре!» Це, звісно, якщо не на ПМЖ, а так, погостювати.

Галина КВІТКА.

Україна запросила Норвегію до участі в українсько–американських навчаннях «Сі бриз» у 2011 році *(УНІАН)*

Долею українських моряків Володимира Устименка та Юрія Датченка опікується білоруська дипломатична місія в Каракасі, *повідомила Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Ніна КАРПАЧОВА*

Польща знову попливла

Третя хвиля, яку прогнозували польські метеорологи і якої так побоювалися мешканці затоплених у травні—червні регіонів країни, на жаль, таки прийшла, але зовсім не там, де на неї чекали. В епіцентрі водної стихії опинилася Нижня Сілезія, яку «атакували» досі спокійна річка Ниса Лужицька та її притоки.

Ще в п'ятницю увечері зливи та буревії паралізували центр і південь країни. У Кракові, Варшаві та десятках населених пунктів вулицями знову пішла вода. Підтоплено будинки, лікарні, знищено автомобілі. Про серйозність ситуації свідчить той факт, що в одному з районів Варшави працівникам МНС довелося евакуйовувати людей із затопленого комунального автотранспорту з використанням плавзасобів. Було закрито рух на кількох затоплених станціях столичного метрополітену та зупинено рух трамваїв.

Але ці картини затьмарили суботні «атаки» Ниси Лужицької, що стрімко вирвалася зі своїх берегів у Нижній Сілезії, залишаючи без даху над головою та засобів до існування десятки сімей. Серед найбільш постраждалих, зокрема, населені пункти Спиткув, Ренчина, Згожелєц. Але найтрагічніша доля спіткала мешканців 18-тисячного міста Богатиня, 75% якого впродовж двох годин опинилося під водою: місцями вода сягала другого поверху, частина будинків просто розвалилася. Місто залишилося без питної води та хліба (за даними ЗМІ, мешканцям доводилося платити навіть по 20 злотих (50 гривень) за буханку), не функціонує каналізація, 4 тисячі сімей не мають електроенергії, на відновлення подачі якої доведеться чекати навіть до кількох днів (знищено і вимагають повної відбудови понад 30 км лінії електропередач).

Затоплено також населені пункти ґміни Богатиня уздовж Ниси Лужицької (Порайов, Сенявка, Затоне, Тжцінєц, Марковєц, Опольно і Копачув). Причиною стали 140 мм опадів, що випали над цим містом у суботу, при середньомісячній нормі для цього району 60 мм. Це спричинило вихід з берегів притоки Ниси Лужицької річки Мєдзянка: водна стихія зірвала кілька мостів, практично розділяючи Богатиню на дві частини та відрізаючи її «від світу». Зв'язок з містом (підвезення найнеобхіднішого) можливий і відбувається поки що лише через території Чехії та Німеччини. Нині на місці працюють військові спеціалісти, які вивчають можливість наведення понтонних переправ, а також відновлення дорожньої інфраструктури.

Через стихію евакуювати довелося понад 250 працівників шахти «Турув», яка забезпечує брунатним вугіллям розташовану неподалік однойменну електростанцію, що постачає до енергетичної системи Польщі близько 7% енергії. Шахта обмежила видобуток палива, але два із семи блоків електростанції продовжують виробляти електроенергію завдяки запасам вугілля, яких вистачить на тиждень. Недопоставлену в енергосистему електроенергію з «Турова» доповнюють шляхом запуску додаткових блоків на електростанціях «Белхатув», «Ополе», «Нижня Одра» «Польської енергетичної групи».

Тим часом прем'єр-міністр країни Дональд Туск, не чекаючи на рішення парламенту, в якого власне розпочалися канікули, видав розпорядження негайно виплатити потерпілим мешканцям Нижньої Сілезії матеріальну допомогу за тим само принципом, що був закладений у спеціальному законі для постраждалих від повеней у травні—червні: одноразової безповоротної допомоги — близько 15 тисяч у гривневому еквіваленті на господарство, а також допомоги на ремонт та відбудову знищених водою житлових будинків — від 50 до 250 тисяч грн. на господарство. При встановленні останньої не братимуться до уваги доходи постраждалих, від них також не вимагатимуть довідок про заробітну плату з місць роботи. Умовою отримання максимальної допомоги (до 250 тис. грн.) є висновок спеціальних експертів з питань архітектури і будівництва, які працюватимуть за завданням воєводи (як представника уряду в регіоні), а сама допомога виплачуватиметься частинами, перша з яких становитиме 50% витрат на ремонт чи відбудову. Цільове витрачання державних коштів постраждалі підтверджуватимуть фактурами та рахунками.

А розбурхана річка пішла далі, але попереджені мешканці населених пунктів Любуського воєводства, через які Ниса Лужицька протікає далі по течії, підготувалися до зустрічі з великою водою. Цієї ночі кульмінаційна хвиля Ниси дійшла до Губіна, в районі якого вона впадає в річку Одер, яка, за словами спеціалістів, така широка, що без проблем прийме додаткову кількість води.

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ.

Варшава.

ФОТОФАКТ

Від повеней страждають не тільки в Центральній Європі, а й у Пакистані.

Фото Photoshot (Укрінформ).

Пожежі в Росії обіцяють загасити до кінця тижня

Дим від торф'яних пожеж, що огорнув Москву й Підмосков'я, спричинив скасування й затримки десятків рейсів у столичних аеропортах. Однак зараз ситуація покращилася, і, за словами представника Росавіації, всі аеропорти працюють у штатному режимі.

Тим часом у Москві, як і раніше, стоїть рекордна спека, а їдка сиза завіса проникає навіть у метро. Концентрація шкідливих речовин у повітрі в кілька разів перевищує норми. Людям, щоб убезпечити себе від впливу диму, лікарі радять носити марлеві пов'язки, щільно закривати вікна і якомога рідше виходити на вулицю. У столиці відкрито більше сотні соціальних центрів, де можна відпочити від жари та смогу. Коли дим над Москвою розвіється, експерти поки не знають. У столичному Гідрометеобюро вважають, що це відбудеться не раніше середи-четверга.

Натомість глава МНС Росії Сергій Шойгу заявив, що з торф'яними пожежами в Підмосков'ї зможуть впоратися протягом тижня. Поки, за його словами, ситуація в Московській і Нижегородській областях залишається напруженою, **передає «Євроньюз».**

Доповнення до публікації фінансової звітності

ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА "БАНК ПРОФЕСІЙНОГО ФІНАНСУВАННЯ"

за II квартал 2010 року
Ліцензія НБУ № 55 від 07.12.2009 р.

ПАТ "ПРОФІН БАНК" повідомляє, що під час оприлюднення фінансової звітності за II квартал 2010 року, опублікованої в газеті "Голос України" № 138 (4888) від 28 липня 2010 року, у примітці "Окремі показники діяльності банку" припущена технічна помилка.

Публікуємо оновлену примітку "Окремі показники діяльності банку", яку слід вважати додатком до фінансової звітності за II квартал 2010 року ПАТ "ПРОФІН БАНК"

Примітка "Окремі показники діяльності банку" за II квартал 2010 року

Рядок	Найменування рядка	На звітну дату	Нормативні показники
1	2	3	4
1	Регулятивний капітал банку (тис.грн.)	117 932	74 194 *
2	Адекватність регулятивного капіталу[1] (%)	77,30	Не менше 10,00 %
3	Співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (%)	48,96	Не менше 9,00 %
4	Поточна ліквідність[2] (%)	352,25	Не менше 40,00 %
5	Максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента (%)	21,20	Не більше 25,00 %
6	Великі кредитні ризики (%)	21,20	Не більше 800,00 %
7	Максимальний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (%)	4,88	Не більше 5,00 %
8	Максимальний сукупний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (%)	5,38	Не більше 30,00 %
9	Рентабельність активів[3] (%)	0,36	x
10	Кредитні операції, що класифіковані як "стандартні" (тис. грн.)	73 835	x
10.1	Сформований резерв за такими операціями (тис. грн.)	1 101	x
11	Кредитні операції, що класифіковані як "під контролем" (тис. грн.)	7 505	x
11.1	Сформований резерв за такими операціями (тис. грн.)	150	x
12	Кредитні операції, що класифіковані як "субстандартні" (тис. грн.)	3 661	x
12.1	Сформований резерв за такими операціями (тис. грн.)	708	x
13	Кредитні операції, що класифіковані як "сумнівні" (тис. грн.)	2 412	x
13.1	Сформований резерв за такими операціями (тис. грн.)	1 344	x
14	Кредитні операції, що класифіковані як "безнадійні" (тис. грн.)	9 813	x
14.1	Сформований резерв за такими операціями (тис. грн.)	9 813	x
15	Чистий прибуток на одну просту акцію (грн.)	0,00	x
16	Сума сплачених дивідендів за 2009 рік на одну:	-	x
16.1	Просту акцію	-	x
16.2	Привілейовану акцію	-	x
17	Перелік учасників (акціонерів) банку, які прямо та опосередковано володіють 10 % і більше відсотками статутного капіталу банку	Додається	x

[1]Адекватність регулятивного капіталу відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що випливають з торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру.

[2]Поточна ліквідність - спроможність банку вчасно виконувати свої поточні зобов'язання (до 31 дня) перед клієнтами.

[3]Рентабельність активів - показник ефективності використання активів.

*нормативний показник регулятивного капіталу банку відповідно до вимог постанови Правління Національного банку України від 06.08.2008 №228 "Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України" , який має бути дотриманий ним станом на 01.07.2009 - 66 775 тис. грн., станом на 01.07.2010 - 74 194 тис. грн.

Керівник ***Іванов Володимир Вікторович***
Головний бухгалтер ***Приходченко Наталя Григорівна***

Постановою Господарського суду м. Києва від 20.07.2010 у справі № 44/403-б ПП «ДІАСТОР» (04053, м. Київ, вул. Артема, буд. 37-41, Код ЄДРПОУ 35087478) визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура, ліквідатором призначено ініціюючого кредитора ТОВ «ЮНІВЕРСАЛПРОЕКТ» (01025, м. Київ, вул. Володимирська, буд. 7, оф. 1). Вимоги кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Постановою Господарського суду м. Києва від 20.07.2010 у справі № 44/404-б ТОВ «ПРАКТІКЕР» (04053, м. Київ, вул. Артема, буд. 37-41, код ЄДРПОУ 31927254) визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура, ліквідатором призначено ініціюючого кредитора ТОВ «АРКУССІСТЕМ»' (01103, м. Київ, вул. Кіквідзе, буд. 12). Вимоги кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарським судом Харківської обл. (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8 під'їзд) по справі №Б-50/101-10 від 21.07.2010 ФОП Алефіренко С. П. (ідент. номер 2568401038, м. Харків, вул. Менделєєва, 33, корпус А, кв. 6) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Сорокіна М. І., (ліц. АВ№347228 від 03.10.07, 61064, м. Харків, вул. Доброхотова, 18, кв.184, тел. 050-403-77-47). Заяви кредиторів приймаються протягом 30 днів від публікації.

Київський районний суд м. Полтави викликає Хан Геннадія Сергійовича (останнє відоме місце проживання: Полтавська область, Великобагачанський район, с. Устивця, пров. Енгельса, 12) в якості 3-ї особи по справі за позовом ВАТ «БМ Банк» до Орзулова М. О., ПП «Центр незалежної оцінки та експертизи» про оскарження оцінки майна.

Судове засідання відбудеться 17.08.2010 року о 09 годині 00 хвилин у приміщенні суду за адресою: м. Полтава, пр. Хорольський, 6.

Явка до суду є обов'язковою. В разі неявки, справу буде розглянуто за Вашої відсутності.

Третя особа зобов'язана повідомити суд про причини неявки в судове засідання.

Рішенням засновника від 02.07.2010 р. припиняється Товариство з обмеженою відповідальністю «Львівська Лізингова Компанія» (м. Львів, вул. Литвиненка, 3; код ЄДРПОУ — 34559260) шляхом його ліквідації.

До Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб — підприємців внесено запис № 14151100005013637 від 14.07.2010 р.

Ліквідацію Товариства з обмеженою відповідальністю «Львівська Лізингова Компанія» покладено на орган управління підприємства — голову ліквідаційної комісії — директора Труш Олега Ілліча (ідентифікаційний номер — 3027114734).

Претензії кредиторів до ТзОВ «Львівська Лізингова Компанія» приймаються протягом двох місяців від дня опублікування даного оголошення за адресою ліквідаційної комісії: 79034, м. Львів, вул. Литвиненка, 3.

Постановою господарського суду Харківської обл.(61022, м. Харків, м. Свободи, 5, Держпром, 8 під.) № Б-50/135-10 від 29.07.2010 р. АТЗТ ХВТБ "Молпром" (ЄДРПОУ 00447327, місцезнаходження підприємства: 61019, м. Харків, вул. Калініна, 91; п/р 26004850100480 у ХОФ ПАТ "Укрсоцбанк" м. Харків, МФО 351016) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Коногіну Л. О.

Претензії кредиторів приймаються ліквідатором протягом 30 днів від публікації за місцезнаходженням підприємства. Тел. 756-51-23.

Постановою господарського суду Харківської обл. (Держпром, 8-й під'їзд, м-н Свободи, Харків, 61022) від 26 липня 2010 року по справі Б-39/24-10 ФОП Лук'яненка Михайла Володимировича (код 2445001031, адреса: м. Харків, вул. Танкопія, 23, кв. 98) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Родзинського Анатолія Анатолійовича (ліц. серії АВ № 347316 від 27.11.2007 р., код 2773309276, адреса: Харківська обл., Харківський р-н, с. Вільхівка, вул. 50 років СРСР, буд. 2-А). Вимоги кредиторів приймаються протягом 40 календарних днів від опублікування оголошення.

Господарський суд Харківської області (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8-й під.) по справі № Б-48/88-10 від 8.07.10 р. порушив провадження про банкрутство комунального підприємства "ТВО "Харківкомунпромвод" (ЄДРПОУ 03361709, м. Харків, вул. Червоножовтнева, 90, п/р 26005000002838 у філії № 1 АБ "Факторіал банк"). Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Чаговець Т. П. (ліцензія серії АВ № 499076 від 24.12.09 р., 61045, м. Харків, вул. Шекспіра, 12-А, к. 5-А, тел. 773-01-30). Претензії приймаються протягом тридцяти днів.

Постановою господарського суду Харківської обл. (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8 під'їзд) по справі № Б-19/133-10 від 09.07.2010 мале промислово-комерційне приватне підприємство "Партнер" (код 22675129, Харківська обл., м. Барвінкове, вул. Потапенка, 89) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатор - арбітражний керуючий Гузь О. П. (ліц. АВ № 470350 від 09.04.2010 р., 64625, Харківська обл., Лозівський р-н, с. Яковлівка, вул. Леніна, 102). Претензії приймаються протягом місяця від публікації.

Ухвалою від 20.07.2010 р. господарським судом Дніпропетровської області (49000, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1-А) порушена справа № Б 34/250-10 про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Мясний формат», 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Карла Лібкнехта, буд. 87, п/р 26004204301100 в ДОД «Райффайзен Банк Аваль», МФО 305653, п/р 26000050200767 в КБ «Приват Банк», ЄДРПОУ 34513556.

Розпорядником майна призначена Чеснова Наталья Володимирівна, ліцензія АБ 216702, 49033, м. Дніпропетровськ, А/С 2047, тел. 36-10-75.

Постановою господарського суду Луганської області (91016, м. Луганськ, пл. Героїв ВВВ, 3а) від 13.07.10 р. по справі № 21/70 б визнано банкрутом Акціонерне товариство закритого типу «УкрСинтез» (93100, м. Лисичанськ, вул. Комсомольська, 14, а/скр. 1025), р/р відсутні, і/код 24185955 та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено ДПІ в м. Лисичанську, керівник Шишова Л. В. (код ЄДРПОУ 21764026, адреса: м. Лисичанськ, вул. Свердлова, 347).

Вимоги кредиторів приймаються протягом місяця від дня опублікування оголошення.

У зв'язку з втратою бухгалтерської та іншої документації печатки, штампи АТЗТ «УкрСинтез» вважати недійсними.

Повідомлення про виникнення особливої інформації
Відкрите акціонерне товариство комерційний банк "Надра"
Код за ЄДРПОУ 20025456
Місцезнаходження: 04053, м. Київ, вул. Артема, 15
Міжміський код, телефон та факс емітента: (044) 481-09-30
Електронна поштова адреса емітента: info@ nadrabank.kiev.ua
Відомості про зміну складу посадових осіб емітента
Відповідно до наказу № 434-п від "03" серпня 2010 року.

Звільнити Віце-президента ВАТ КБ "Надра" Колєду Ірину Петрівну (паспорт СК 167168, виданий Вишнівським МВМ РУ МВС України в Київській області 04.06.1996 року) з "30" серпня 2010 року за угодою сторін. На підставі Протоколу засідання Спостережної Ради № 5 від 05.06.2002 року була обрана Членом Правління ВАТ КБ "Надра", на підставі Протоколу засідання Спостережної Ради №3 від 20.12.2007 року відбулося переобрання Колєди І.П. Членом Правління Банку.

10.02.2009 року відповідно до ч.1 ст.78 Закону України "Про банки та банківську діяльність", Постанови Правління НБУ №59 від 10.02. 2010 року та наказу № 75 від 10.02.2010 року повноваження Спостережної Ради ВАТ КБ "Надра" перейшли до Тимчасового адміністратора Жуковської В.Б.

Акціями ВАТ КБ "Надра" Колєда І.П. не володіє. Непогашеної судимості за посадові та корисливі злочини не має.

Підстава: Заява Колєди І.П.

Замість звільненої посадової особи на посаду Члена Правління нікого не призначено.

Особа, зазначена нижче, підтверджує достовірність інформації, що містяться у повідомленні, та визнає, що вона несе відповідальність згідно з законодавством.

Тимчасовий адміністратор Банку Жуковська В.Б.
"6"серпня 2010 року.

Інформація про продаж на відкритих торгах (аукціоні) майна підприємства-боржника ПІІ "UKRAINE LEISURE COMPANY", що знаходиться в процедурі ліквідації

Лот №1: майно ПІІ "UKRAINE LEISURE COMPANY", в т.ч.: Сервер - 3 шт., Джерело безперебійного живлення - 1 шт., Компьютер - 2 шт., Ноутбук - 1 шт., Корпус компьютерний - 1 шт., Монітор - 3 шт., Принтер - 4 шт., Знищувач паперів - 1 шт., Switch - 3 шт., Маршрутизатор - 2 шт., Телевізор - 4 шт., Цифрова фоторамка - 1 шт., Проектор - 1 шт., Факс - 4 шт., Міні-АТС - 1 шт., Факс-модем - 1 шт., CD програвач - 1 шт., Ресівер - 1 шт., Тюнер - 3 шт., Колонки - 47 шт., Лампи кольорові - 8 шт., Відеокамери - 20 шт., Обладнання відеонагляду - 4 шт., Кавоварка - 3 шт., Кавомолка - 1 шт., Льодогенератор - 2 шт., Міні-холодильник - 2 шт., Шафа холодильна - 1 шт., Ваги кухонні - 3 шт., Посудомийна машина - 1 шт., Фритюрниця - 1 шт., Ємності та підставки кухонні - 26 шт., Помякшувач води - 5 шт., Лічильник монет - 27 шт., Чековий принтер - 4 шт., Зчитувач магнітних карт - 4 шт., Фіскальний реєстратор - 9 шт., Грошова скриня - 6 шт., Детектор валют - 4 шт., Касова стрічка - 1000 шт., Пломбіратор - 2 шт., Моноблок - 1 шт., Кулер - 2 шт., Електробойлер - 1 шт., Пилосос - 3 шт., Підставка для буклетів - 12 шт., Картина на дзеркалі - 1 шт., Обладнання кондиціонування - 7 шт., Стіл картковий - 3 шт., Фішки - 5046 шт., Обладнання для казино - 40 шт., Меблі для казино та бару - 110 шт.

Місцезнаходження майна: м. Київ, бул. Лепсе, 24

Початкова вартість продажу: 212 486,00 грн. з урахуванням ПДВ.

Умови продажу: Засобами платежу є грошові кошти. Оформлення прав власності здійснюється за рахунок покупця. Проведення розрахунків за придбане майно здійснюється протягом 30 календарних днів з дати укладання договору купівлі-продажу. Переможцю торгів, який відмовиться від підписання протоколу аукціону або укладання договору купівлі-продажу майна, гарантійний внесок не повертається.

Реєстраційний внесок - 17 грн. (без ПДВ) вноситься на рахунок р/р 37122001005048 в ГУ ДКУ у м. Києві МФО 820019, код ЄДРПОУ 36285077. Одержувач ДП "Державний центр з питань відновлення платоспроможності та банкрутства".

Гарантійний внесок - 10% від початкової вартості продажу вноситься на рахунок р/р 26007010846901 в ПАТ "Альфа-Банк" м. Київ, МФО 300346, код ЄДРПОУ 36285077. Одержувач ДП "Державний центр з питань відновлення платоспроможності та банкрутства".

Заявки на участь в аукціоні приймаються за адресою: 01133, м Україна , м. Київ, бул. Лесі Українки, буд. 26 (пн.-чт. - з 10.00 до 17.00, пт. - з 10.00 до 16.00). Кінцевий термін прийняття заяв - за три робочі дні до дати проведення відкритих торгів (аукціону).

Відкриті торги (аукціон) буде проведено ***09 вересня 2010 року о 12:00*** за адресою: м. Київ, вул. Червоноткацька, 59, офіс № 21, тел. 286-48-15.

Ознайомитися з майном можна за місцем його розташування.

Телефон продавця: 286-48-15.

Повідомляємо, що 21.07.2010 року учасниками Товариства з обмеженою відповідальністю «Фокстрот-Інвест», код ЄДРПОУ 31947993, місцезнаходження: 04119, м. Київ, вул. Дорогожицька, буд. 1, було прийнято рішення про припинення діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «Фокстрот-Інвест» шляхом його ліквідації.

Письмові заперечення та претензії кредиторів та інших осіб приймаються головою ліквідаційної комісії Мартиновим В. С. протягом двох місяців з дня публікації оголошення за адресою: 04119, м. Київ, вул. Дорогожицька, буд. 1.

Господарським судом м. Києва (м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) порушено справу № 44/627-б (суддя Чеберяк П. П.) про банкрутство ВАТ «Київопорядкомплект», код ЄДРПОУ 05503326, адреса: м. Київ, вул. Будіндустрії, 9, р/р 2600515612001 АБ «Київська Русь», МФО 319092.

Розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Шапченко Олену Олександрівну (ліцензія серії АВ № 158450 від 05.12.2006 р., ідентифікаційний номер 3054808647, адреса: Київська обл., м. Бровари, вул. Олімпійська, буд. 8-а, кв. 117).

Всіх кредиторів та осіб, які виявлять бажання взяти участь у санації боржника просимо звертатися до суду чи арбітражного керуючого Шапченко О. О. за тел. (067) 234-79-01.

Ухвалою господарського суду Київської області (01032, м. Київ, вул. Комінтерну, 16) від 06.07.2010 р. порушено провадження у справі № БЗ/031-10 про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Табол» (08800, Київська обл., Миронівський район, м. Миронівка, вул. Леніна, будинок 139, код — ЄДРПОУ 31823347, п/р № 26009006983001 в ПАТ «ІНДЕКС-БАНК»).

Розпорядником майна призначено Гусара Івана Олексійовича (ліцензія Державного департаменту з питань банкрутства серії АВ № 307316 від 06.03.2007 р.; поштова адреса: 01030, м. Київ, а/с № 29).

Товариство з обмеженою відповідальністю «МТД-ІНВЕСТ» (код за ЄДРПОУ 34576464, 04119, м. Київ, вул. Дегтярівська, буд. 27-Т) повідомляє, що згідно протоколу № 2/2010 від 05.07.2010 року Загальними зборами учасників ТОВ «МТД-Інвест» прийнято рішення про зменшення розміру Статутного капіталу Товариства на суму 96 368 500, 00 грн. Після зменшення Статутний капітал Товариства становить 3 361 500, 00 грн. (три мільйони, триста шістдесят вісім тисяч п'ятсот гривень 00 копійок).

Державна реєстрація змін до установчих документів Товариства проведена 4 серпня 2010 року Печерською районною в м. Києві державною адміністрацією.

Претензії кредиторів приймаються протягом двох місяців з дня публікації оголошення за адресою: 04119, м. Київ, вул. Дегтярівська, буд. 27-Т.

10 серпня в Україні мінлива хмарність, переважно без опадів, на заході короткочасні дощі, місцями грози. Вітер переважно північно-східний, 3—10 м/с. Температура вночі +18—24 (на узбережжі морів до +28), удень +35—39. У східних, Запорізькій, Херсонській, Дніпропетровській, Полтавській, Сумській областях місцями +40—42. На заході вночі +13—18, удень +23—28 (в Карпатах уночі +10—15, удень +15—20).

ЦЬОГО ДНЯ, 10 СЕРПНЯ

1500. Португальський мореплавець Дієго Діаш відкрив острів Мадагаскар. **1675.** У Грінвічі, неподалік від Лондона, закладено обсерваторію. Грінвіцький меридіан у 1884 р. прийнято як міжнародний початковий меридіан у системі географічних координат. **1845.** Народився Абай Кунанбаєв, казахський поет-просвітитель, основоположник нової писемної казахської літератури. **1876.** У Канаді відбулась перша в світі міжміська телефонна розмова (на відстані 13 км). **1895.** У Полтаві народився Михайло Зощенко, письменник-сатирик. **1907.** Померла Марко Вовчок. **1918.** Гетьман Скоропадський затвердив статут Українського державного банку. **1962.** У Ташкенті розпочався суд над членами «Спілки кримськотатарської молоді».

Маркевич спілкувався з пресою

Учора в Києві наставник збірної України Мирон Маркевич зустрічався з представниками ЗМІ. Тема розмови — завтрашній контрольний поєдинок нашої національної команди в Донецьку проти збірної Нідерландів.

— Те, що до нас їде не та команда, котра нещодавно здобула срібні нагороди на ЧС-2010, звичайно, не дуже добре, — сказав пан Маркевич. — Але, з другого боку, в Нідерландах є вдосталь висококласних футболістів. Гадаю, що саме такі виконавці вийдуть на поле «Донбас-Арени».

Та мене, зрозуміло, більше хвилює моя команда. В її складі станеться певні корективи. Зокрема дещо змінений вигляд матиме лінія оборони. Постараємося використати нагоду зіграти з сильним суперником. І не засмутити наших уболівальників.

Турнірна хроніка

Водні види спорту. Будапешт (Угорщина). Чемпіонат Європи. **Плавання**. Відкрита вода. Жінки. 25 км. **1. Ольга Береснєва (Україна) — 5:48.10,2;** 2. Маурер (Німеччина) — +0,1; 3. Грімальді (Італія) — +20,6. **Синхронне плавання. Дуети.** 1. Іщенко/Ромашина (Росія) — 98700; 2. Карбонелл/Фуентес (Іспанія) — 96700; **3. Юшко/Сидоренко (Україна) — 93400.**

Футбол. Першість країни. Перша ліга. 4-й тур. «Енергетик» (Бурштин)—«Чорноморець» (Одеса). 1:1. «Зірка» (Кіровоград)—«Титан» (Армянськ). 1:3. «Закарпаття» (Ужгород)—«Фенікс» (Калініне). 3:0. «Дністер» (Овідіополь)—«Прикарпаття» (Івано-Франківськ). 2:1. «Геліос» (Харків)—«Олександрія». 2:2. «Сталь» (Алчевськ)—«Арсенал» (Біла Церква). 3:0. «Нафтовик» (Охтирка)—«Буковина» (Чернівці). 2:2. «Нива» (Вінниця)—«Динамо-2» (Київ). 2:2.

Грають наші суперники

Футбол. Чемпіонат Нідерландів. **«Гронінген»—«Аякс» (Амстердам). 2:2. Голи:** Матавц, 72, Педерсен, 86 — ель Гамдауї, 51, 61. **«Аякс» виступав у такому складі:** Стекеленбург, ван дер Віль, Альдервейрельд, Олегер, Аніта, де Зеєув, де Йонг, Айссаті (Зегелар, 80), Емануельсон, Еріксен, ель Гамдауї.

Перший тайм був млявий і нецікавий. Після перерви суперник київського «Динамо» у Лізі чемпіонів «Аякс» заграв швидше і забив два м'ячі (відзначився новобранець команди ель Гамдауї). Але потім амстердамці стали, мов укопані, і пропустили дві результативні атаки господарів, котрі заводили ініціативою.

Матч показав, що суперник у «Динамо» серйозний. Попереду особливо небезпечні ель Гамдауї та Еріксен. А от оборона «Аякса» інколи помиляється. І на це варто звернути увагу.

У чемпіонаті Польщі суперник дніпропетровського «Дніпра» в Лізі Європи **«Лех» (Познань)** у Лодзі зіграв унічию (1:1) з місцевим «Відзевом».

Сторінку підготував Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Без втрат тільки «Дніпро»

Футбол. Чемпіонат країни. Прем'єр-ліга. 5-й тур.

«Іллічівець»—«Металург» (Запоріжжя). 0:0. 5 200 глядачів. **Рефері** — Родіоненко (Луганськ).

«Шахтар»—«Севастополь». 5:0. 29 132 глядачі. **Рефері** — Головко (Дніпропетровськ). **Голи**: Фернандіньйо, 26, Едуардо, 42, Адріано, 46, Коста, 60, Морено, 73.

«Волинь»—«Зоря». 0:1. 7 200 глядачів. **Рефері** — Сіренко (Сімферополь). **Гол**: Касьян, 74. **Вилучено** Лео («Волинь», 88, навмисний удар суперника ногою під час зупинки гри), Мілька («Зоря», 88, небезпечний напад на суперника, котрий володів м'ячем, з ризиком завдати травми).

«Металіст»—«Ворскла». 2:3. 29 750 глядачів. **Рефері** — Іщенко (Київ). **Голи**: Воробей, 40, Девич, 52 (п) — Красноперов, 19, Селін, 55, Маркоскі, 75.

«Оболонь»—«Кривбас». 1:1. 3 800 глядачів. **Рефері** — Зубарєв (Слов'янськ). **Голи**: Котенко, 73 — Максимов, 66.

«Карпати»—«Арсенал». 2:1. 10 000 глядачів. **Рефері** — Жуков (Донецьк). **Голи**: Кожанов, 4, Батіста, 90+4 — Шацьких, 45+1 (п).

«Таврія»—«Дніпро». 0:1. 5 700 глядачів. **Рефері** — Лісенчук (Київ). **Гол**: Ротань, 78. На 65-й хвилині Ковпак («Таврія») не реалізував пенальті. **Вилучено** Чеберячка («Дніпро», 85, друге попередження).

«Динамо»—«Металург» (Донецьк). 1:0. 7 000 глядачів. **Рефері** — Дердо (Іллічівськ). **Гол:** Шевченко, 58.

	В	Н	П	М	О
1. «Дніпро»	**5**	**0**	**0**	**12—1**	**15**
2. «Шахтар»	**4**	**1**	**0**	**12—2**	**13**
3. «Динамо»	**4**	**1**	**0**	**10—4**	**13**
4. «Ворскла»	3	1	1	9—5	10
5. «Карпати»	2	2	1	5—4	8
6. «Металіст»	2	1	2	7—5	7
7. «Арсенал»	2	0	3	5—6	6
8. «Кривбас»	1	3	1	2—3	6
9. «Зоря»	1	2	2	3—5	5
10. «Іллічівець»	1	2	2	5—8	5
11. «Севастополь»	1	2	2	1—8	5
12. «Металург» Д	1	1	3	5—7	4
13. «Таврія»	1	1	3	3—5	4
14. «Волинь»	1	1	3	1—7	4
15. «Металург» Зп	**0**	**2**	**3**	**1—4**	**2**
16. «Оболонь»	**0**	**2**	**3**	**3—10**	**2**

Бомбардири: Селезньов («Дніпро»), Шевченко («Динамо») — по 5 м'ячів, Сачко («Ворскла») — 4.

Свою переможну серію «Дніпро» продовжив у Сімферополі. І все найцікавіше в цій зустрічі відбулося в другій половині другого тайму. Спочатку Ковпак не реалізував пенальті, «зароблений» Чеберячком. Потім Ротань класним ударом з лівого краю карного майданчика збив «павутиння» з дального верхнього кута воріт Постранського.

А догравали гості в меншості після видалення надактивного в негативному сенсі Чеберячка. Але три очка дніпряни таки здобули, залишившись одноосібними лідерами чемпіонату. Це єдиний клуб, котрий поки що не зазнав втрат.

Після поразки вдома від «Зорі» вирішив піти з посади тренера луцької «Волині» Віталій Кварцяний. Протягом двадцяти років плідної праці у клубі цей цікавий і неординарний фахівець уже неодноразово оголошував про відставку. Але від заяви до розриву контракту дистанція, як-то кажуть, великого розміру. Можливо, тренер і цього разу передумає.

Марко Девич (ліворуч) і Сергій Долганський.

Фото В'ячеслава МАДІЄВСЬКОГО (Укрінформ).

Адже тепер він своїй команді, котра проходить складну адаптацію в Прем'єр-лізі, потрібний як ніколи. І певний прогрес у грі «Волині» вже помічено.

Нелегко далась перемога на своєму полі «Динамо». Донецький «Металург» чинив гідний опір іменитому конкурентові. Та це й мав можливість першим відкрити рахунок. Але Мгуні, коли вийшов сам на сам із Бойком, не влучив у порожні ворота. На думку наставника донечан Миколи Костова, гра епізодами була досить рівною. «Однак ми пропустили гол у контратаці, який і вирішив вирішальним», — сказав він.

Валерій Газзаєв підопічних не вихваляв, а намагався оцінити їхні дії об'єктивно.

— Непростий матч, дуже важка гра. Непоганий вигляд мав і «Металург»: у першому таймі, коли ми пропустили контратаку, гості лише дивом не забили. А так, у цілому, задоволений результатом. У нас через кожні два дні на третій матчі, тому зараз команда грає на результат. Звичайно, у нас були можливості, щоб забити більше, але все одно я задоволений грою, особливо в другому таймі. Команда в цілому виглядала непогано функціонально, незважаючи на те, що п'яту зустріч проводить за останні дні. На жаль, сьогодні перед грою ми зазнали непередбаченої втрати. Довелося госпіталізувати Ярмоленка з діагнозом «отруєння». Тепер Андрію три дні доведеться пролежати в лікарні. От такі трапляються моменти.

— Сьогодні «Аякс» грав із «Гронінгеном» у чемпіонаті Нідерландів. Ви бува не дивилися цей матч?

— Дивився. В «Аякса» була перевага в першому таймі й хвилин двадцять у другому. У цілому склалося враження, що в кінцівці футболісти «Аякса» підсіли фізично. «Гронінген» забив два м'ячі, міг і перемогу вирвати. Така само ситуація була й у матчі з ПАОКом у Лізі чемпіонів. Безпосередньо на матчі були присутні мої асистенти Микола Латиш і Олег Лужний, тому зберемо інформацію й грунтовно підготуємося до майбутнього матчу.

Утім, нам ще необхідно зіграти з «Ворсклою». 16 футболістів нашої команди викликано до різних національних та молодіжних збірних, і, звичайно, це велика проблема для нас. Я не розумію, для чого зробили гру з резервним складом Нідерландів. У такому разі треба було викликати й резервний склад збірної України. Адже, приміром, переглядати Шевченка, вважаю, нема рації. У нас попереду найважливіший матч Ліги чемпіонів, і зараз ми проведемо три поєдинки через два дні на третій. Гадаю, тренер збірної міг піти на поступки, бо міжнародні ігри в Лізі чемпіонів — це коефіцієнт для країни. А в товариському матчі тренерський штаб збірної міг подивитися й найближчий резерв...

ФОТОФАКТ

У фіналі Суперкубка Англії «Манчестер Юнайтед» переміг «Челсі» — 3:1. Атакує гравець команди-переможниці Вейн Руні.

Фото з сайту УЄФА.

Шоу за участю сімей

Рівненщина. Тут уже восени цього року проводитимуть комплексні сімейні ігри, які поєднають інтелектуальні завдання, фізичні вправи й елементи квесту. У них братимуть участь не просто команди гравців, а сім'ї. Таким чином популяризуватимуть здоровий спосіб життя і рухову активність серед мешканців області. Адже нині лише десять відсотків населення регулярно займається спортом, тож наслідком недостатньої рухливості є безліч хвороб, які діагностують як у дорослих, так і в дітей. Спортивне шоу триватиме вісім місяців і, за задумом організаторів, матиме потужну інформаційну підтримку у ЗМІ та в Інтернеті.

Олександра ЮРКОВА.

До зустрічі у Стрию

Авіамодельний спорт. Успішно виступив у Німеччині на чемпіонаті Європи з кордових моделей представник львівської організації Товариства сприяння обороні України Ігор Сафіяник. У змаганнях в класі 3,5 м^3, де йшла гостра суперечка, за результатами трьох спроб (залік — за кращою з них) наш посланець вибороі срібну медаль!

Це, зрозуміло, не перша нагорода знаного майстра. Пригадаймо хоча б 2008 рік, коли Ігор досяг подвійного успіху. Відзначився не лише в першості Європи, а й виграв багатоетапні змагання «Великого шлему» в особистому заліку. Сафіяник окрім Кубка Європи отримав у нагороду ще й двигун від італійського виробника Гуалтієро Пікко для своєї кордової моделі. І от тепер, як бачимо, українець використав його, як-то кажуть, з толком.

У Німеччині відбулося також засідання Європейської федерації з кордових моделей. На ньому прийняли рішення наступний чемпіонат Європи і фінал змагань «Великого шлему» провести у Стрию, що на Львівщині. Звичайно, це вияв поваги до України і наших спортовців.

Володимир ШКОРУП,
старший тренер відділу авіації і спорту ЦК ТСО України.

Редактор номера Леонід БРОВЧЕНКО.

Редколегія: Леонід **БРОВЧЕНКО,** Анатолій **ГОРЛОВ,** Сергій **ДЕМСЬКИЙ**, Віталій **ЖЕЖЕРА,** Іван **ІЛЛЯШ,** Світлана **ПИСАРЕНКО,** Віталій **СУДДЯ.**

Засновник — Верховна Рада України

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для фізичних осіб — 40224, 08775, для підприємств і організацій — 60955.

Передплатна ціна на 2010 рік: для фізичних осіб — 10,00 грн. та 6,00 грн., для підприємств і організацій — 30,00 грн на місяць.

Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Загальний тираж 150000.

Друк: ТОВ «Мега-Поліграф», 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15

Зам. 17600

Макет, верстка — редакція газети «Голос України».

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ:
для довідок — 503-68-72;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 453-44-56, 453-44-57;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — **загальний**
reklama@golos.com.ua — **відділ реклами**
let@golos.com.ua — **відділ листів**
foto@golos.com.ua — **відділ ілюстрацій**

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

